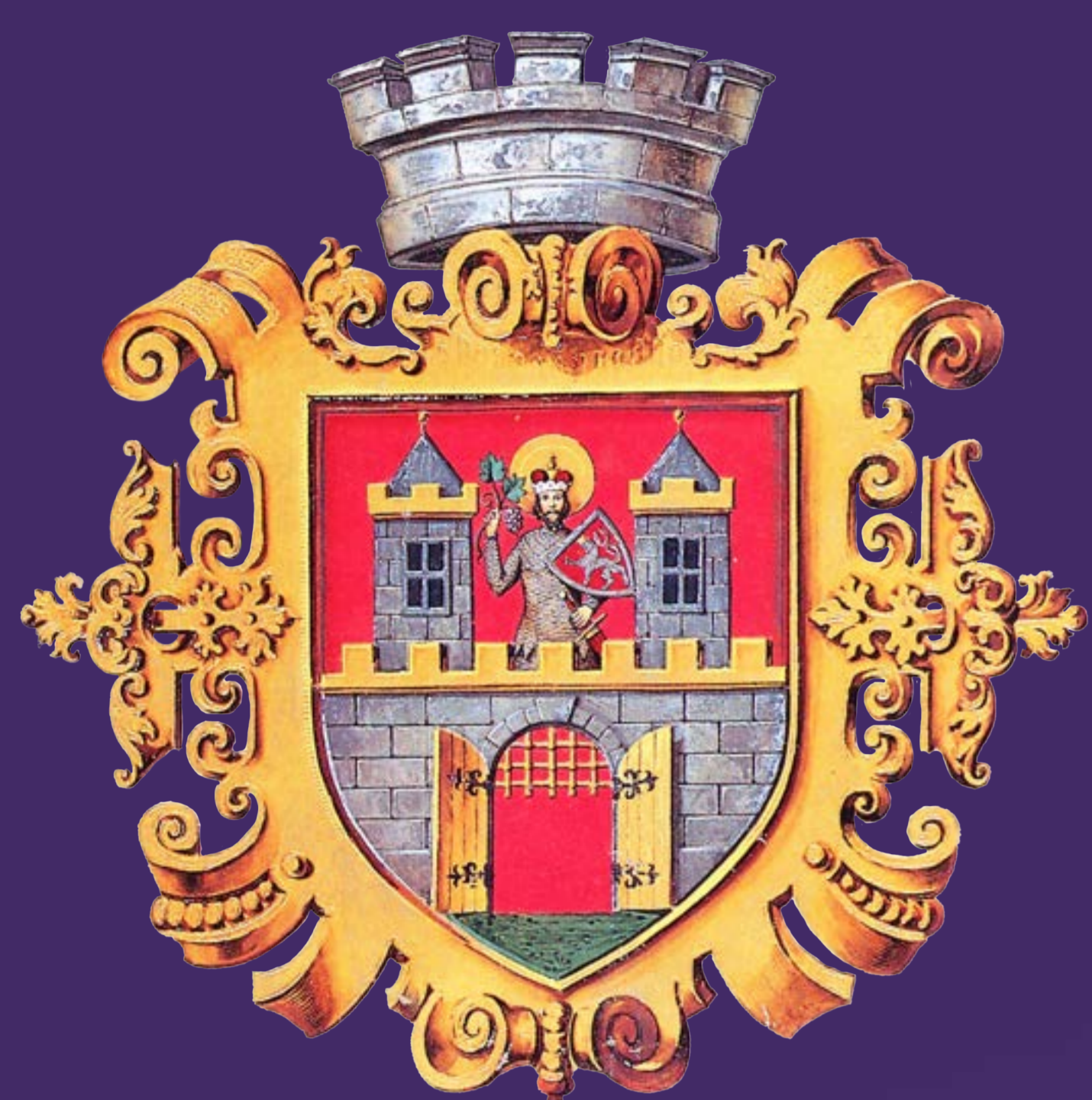
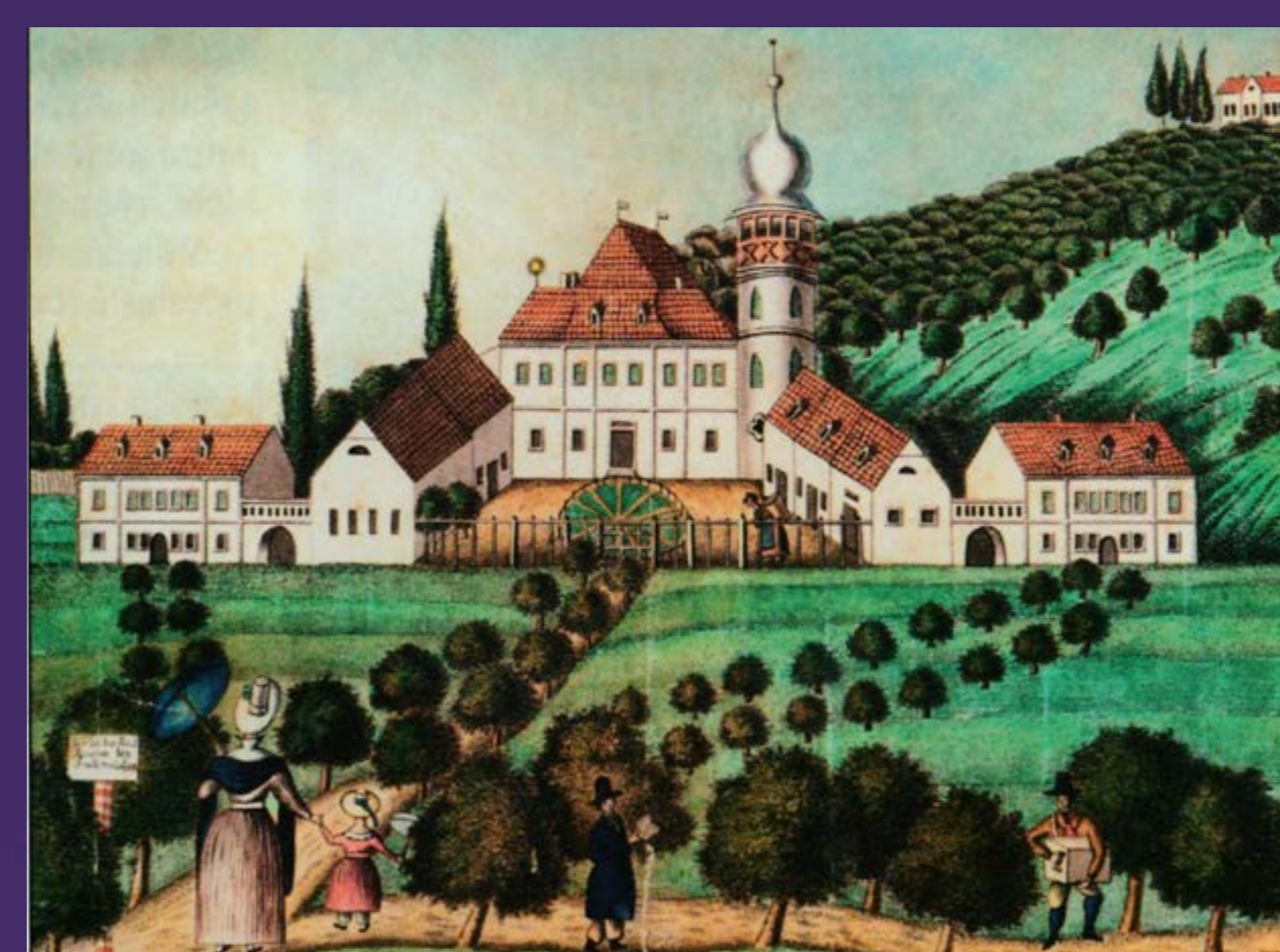

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

Ve 12. a 13. století byla návrší kolem středověké Prahy zalesněna a půda, získaná postupným mýcením, tak nebyla vhodná k zemědělskému využití. Zásadní proměnou prošla rozsáhlá oblast dnešních Vinohrad a Žižkova v době vlády Karla IV., kdy došlo k založení Nového Města pražského a budování jeho hradeb, a zejména k nařízení z roku 1348, aby kolem pražských měst byly „vzdělány“ vinice a zahrady. O deset let později vydal Karel IV. nové nařízení, kterým chtěl výsadbu vinic urychlit. Vlastníci půdy měli osadit neplodnou část svých pozemků révou, přičemž na přípravu prací měli 14 dní. Budoucí vinaři byli na 12 let osvobozeni od desátků a navždy od ungeltu a daní. Nejvyšším úředníkem s rozsáhlými pravomocemi byl perkmistr Viničných hor, volený staroměstskými koňšely. Mezi vinicemi se začaly stavět strážné vížky, sklípky a pavilony, ale rozkvět vinic přerušily husitské války. Dalšího vrcholu dosáhly za Ferdinanda I. v polovině 16. století. Definitivní konec znamenala pro vinice třicetiletá válka. Na počátku 18. století zbyla z vinic jen čtvrtina pozemků, a tak Josef II. perkmistrovský úřad r. 1783 zrušil. Na místo viničných domů začaly vznikat četné usedlosti a letohrádky, z nichž byly některé výstavné a jiné zase známé jako zájezdní hostince. Krátce před přeměnou tohoto území na samostatnou obec se zde nacházelo celkem 69 stavení se 169 obyvateli. Guberniálním nařízením z 13. června 1849 byly spojeny usedlosti za Žitnou, Slepou, Koňskou, Horskou a Poříčskou branou a vznikla samostatná, značně rozsáhlá obec Vinohrady. Zpočátku neměla, zejména kvůli hradbám, ke svému růstu příliš dobré podmínky. Řídké osídlení a velké plochy zůstávaly ležet ladem. Přesto netrvalo dlouho a celé toto území se stalo dějištěm tak rychlého růstu, jaký neměl v té době v Čechách období.

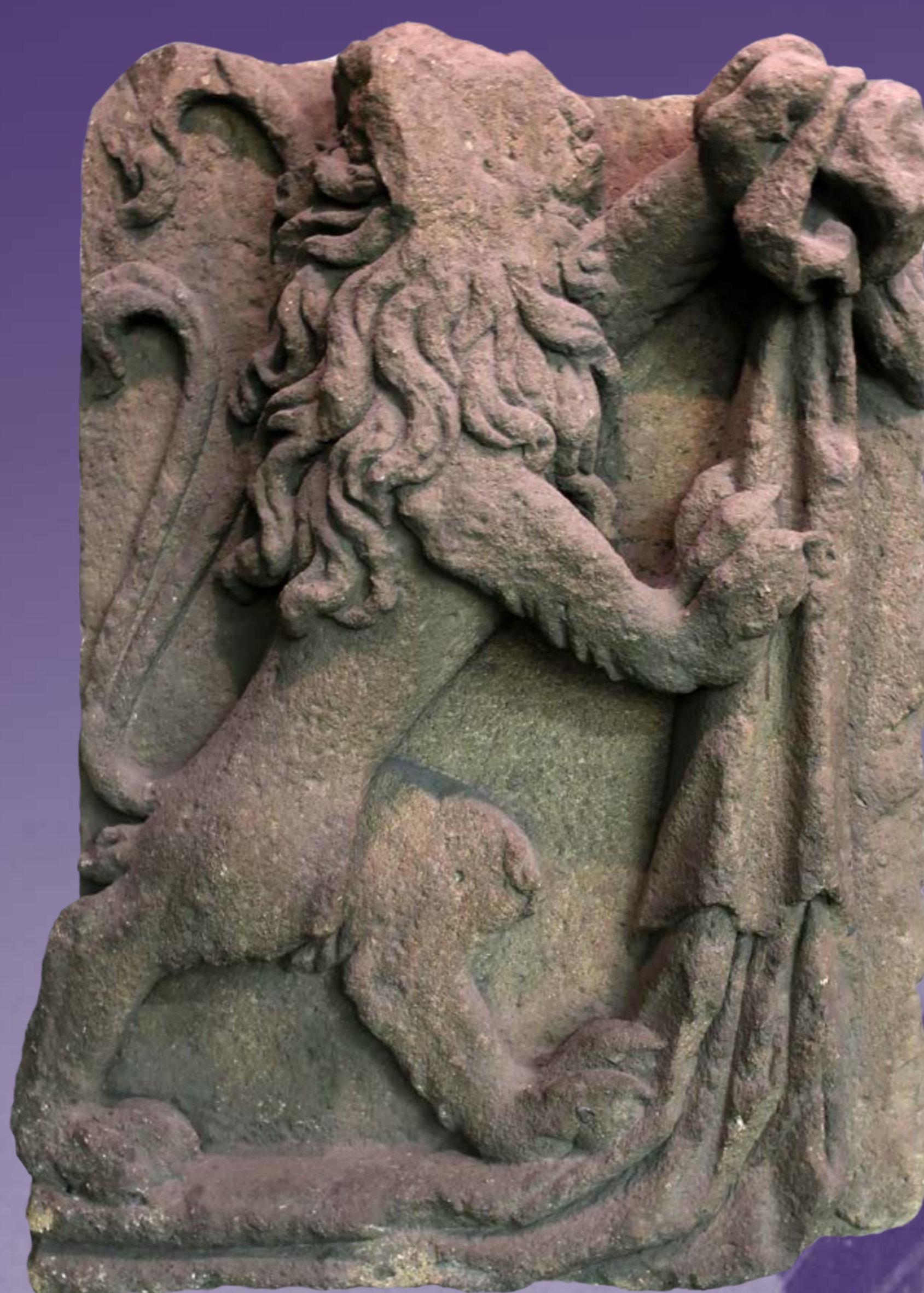
Na místě původní středověké vinice nad dnešním hlavním nádražím byla postavena usedlost Sakrabonka

Základem dnešních Riegrových sadů byla usedlost Kanálka se zahradou

Na Jüttnerově plánu Prahy z r. 1816 jsou patrné hradby, za nimiž se rozkládají pole a usedlosti v místech budoucích Vinohrad

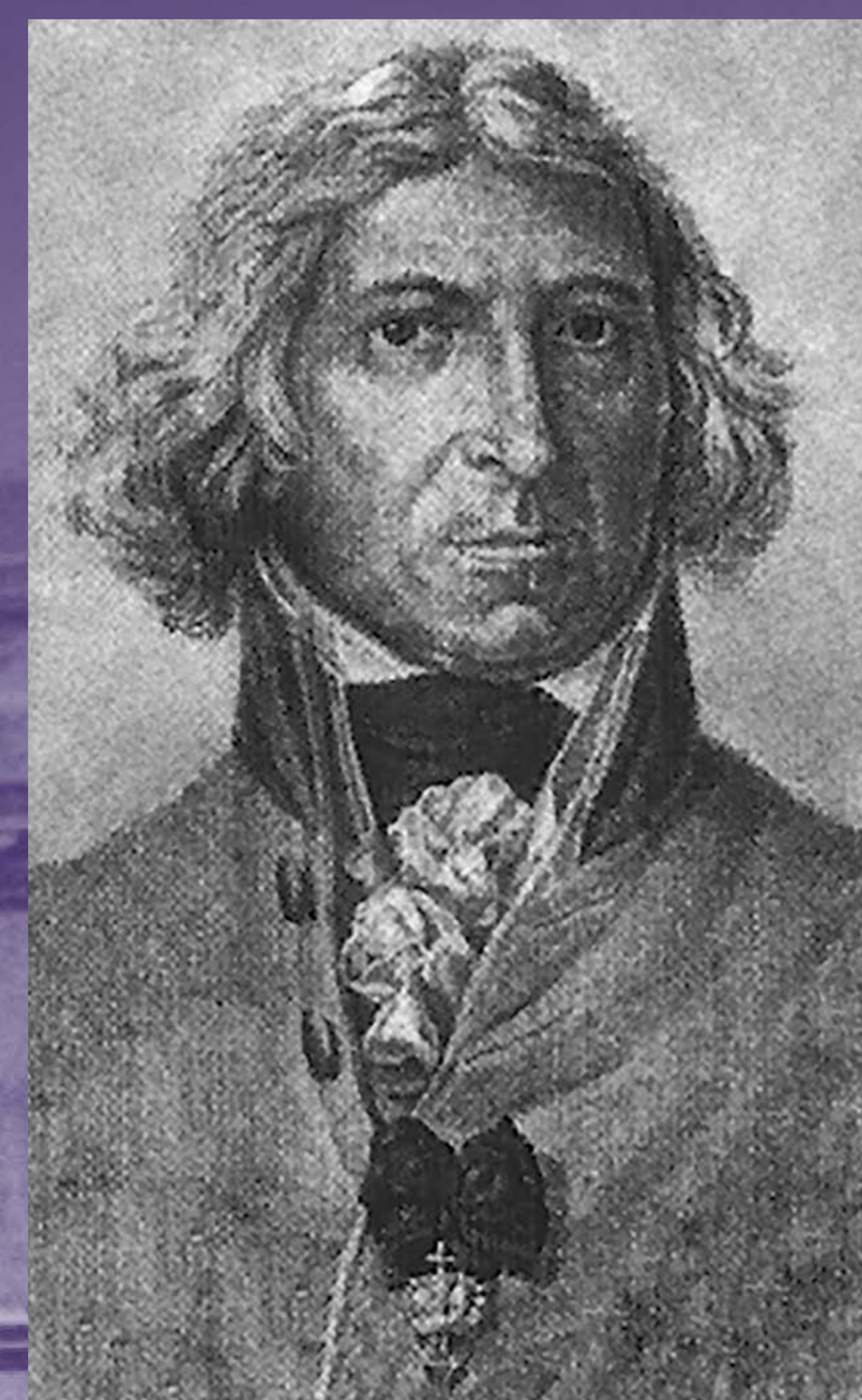
Ve vestibulu metra C stanice I. P. Pavlova jsou vystaveny fragmenty reliéfu lvů ze starého opevnění

Vinice zde existovala již ve 14. století. Na pohlednici je usedlost Feslová se zahradou na sklonku 19. století

Kolem r. 1790 koupil čtyři zahrady od hraběte Lažanského baron Jakub Wimmer a postavil zde hostinec s tanečním sálem Baal, známý jako Kravín

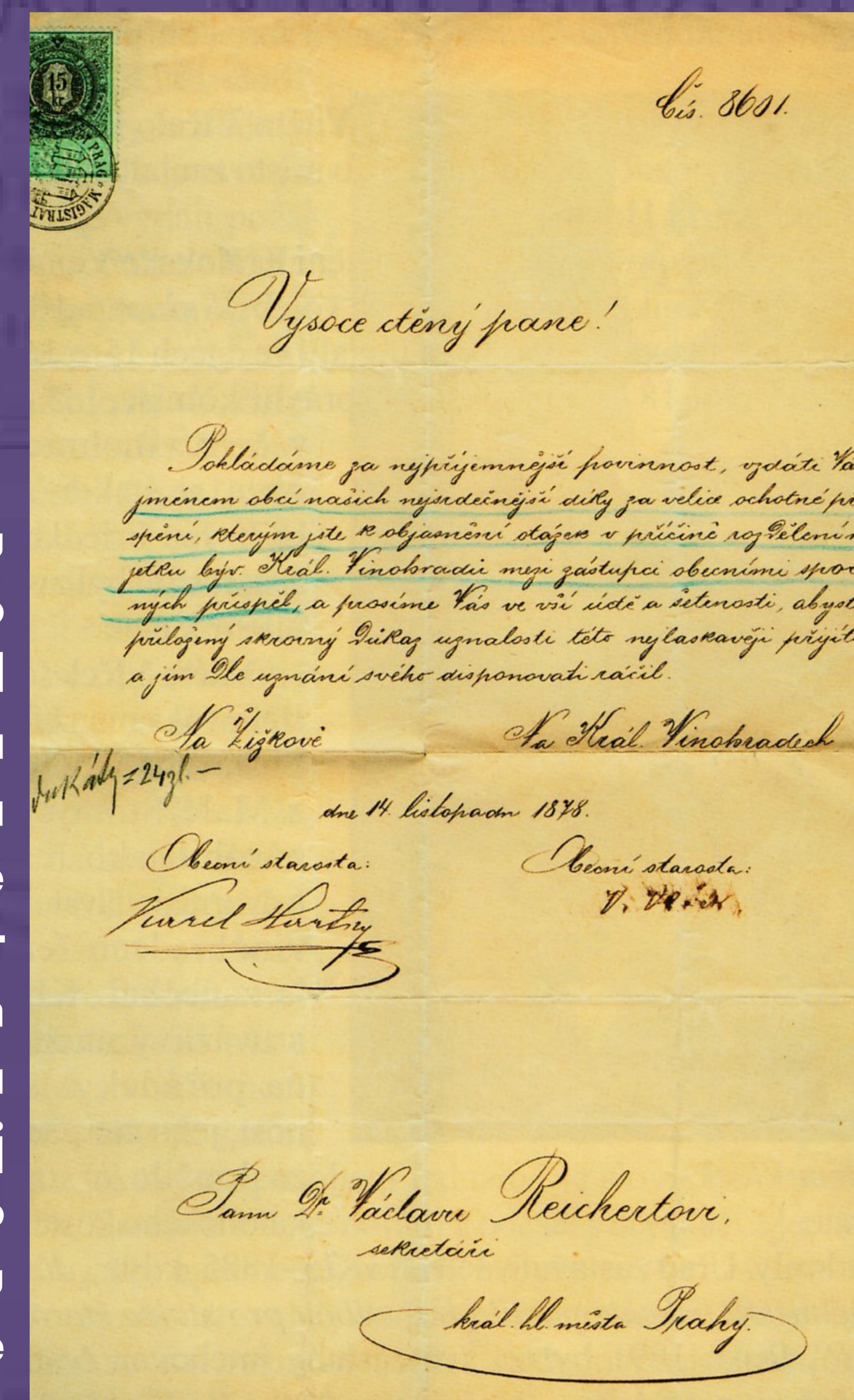
Baron Jakub Wimmer mecenáš, voják, podnikatel, zakladatel zeleně na Vinohradech, ve Vršovicích, v Nuslích a na Letné

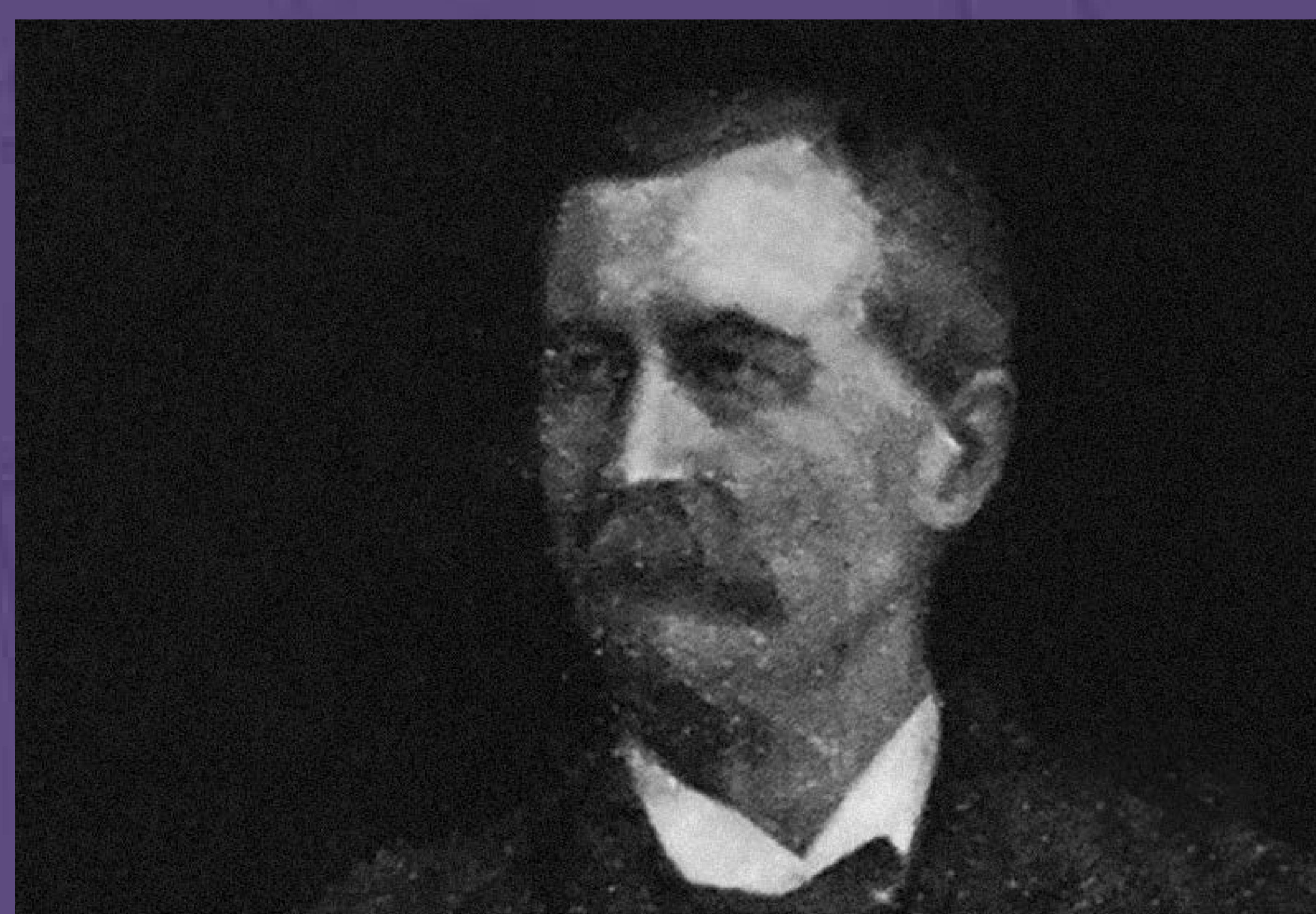
Kr. Vinohrady, pohled do Erbenovy ulice

OD OBCE K MĚSTU

V 60. letech 19. století vedla v místech dnešní Bělehradské ulice erární silnice. Mezi Koňskou, Novou a Slepou branou rostly v hradebních příkopech morušové stromy. Dnešní Vinohradskou třídou vedla císařská silnice, po jejíž levé straně směrem od města stály budovy usedlosti Smetanka, o něco dále Pštroska a Kanálka. Zde měl sídlo obecní úřad. Severněji se nacházely usedlosti Vozová, Kuchyňka, Švihanka a jihovýchodně Kravín, Nigrinka a Prkenka. Náměstí Míru ještě neexistovalo – ostatně na jeho místě se v r. 1884 ještě pěstovalo obilí. Ulici Belgická se říkalo Růžové stromořadí jako poslední připomínka někdejších Wimmerových sadů, zvaných Růžové aleje. Stále rostoucí obec byla od rozhodnutí 7. ledna 1867 pojmenována Královská Vinohradská obec. Proto se začalo říkat na Královských Vinohradech „...poněvadž tento název připomíná nejslavnější a zároveň nejkrásnější dobu dějin českých, totiž dobu českého krále Karla IV.“, jak zaznamenal tehdejší kronikář. Obec se rozkládala na 785 ha a probíhal zde čilý stavební ruch. Nejprve zde byl zastupitelem a později i starostou obce Karel Hartig. Za něj vznikla myšlenka, aby tento obrovský prostor byl rozdělen na dva samosprávné celky. Před rozdělením mělo toto impozantní předměstí již 566 domů s 23 130 obyvateli. Dne 16. července 1875 Zemský výbor rozdělil Královskou Vinohradskou obec na Vinohrady I. a Vinohrady II. Na Vinohradech II. stálo 235 domů s 8935 obyvateli na ploše více než 370 ha. Dne 7. srpna 1877 dalo ministerstvo vnitra povolení, aby Vinohrady I. přijaly název Žižkov podle návrhu Karla Hartiga a Vinohrady II. si ponechaly název Královské Vinohrady. Karel Hartig pokračoval ve funkci starosty na Žižkově, na Královských Vinohradech byl ve volbách 15. a 16. listopadu 1875 zvolen starostou Vilém Vlček.

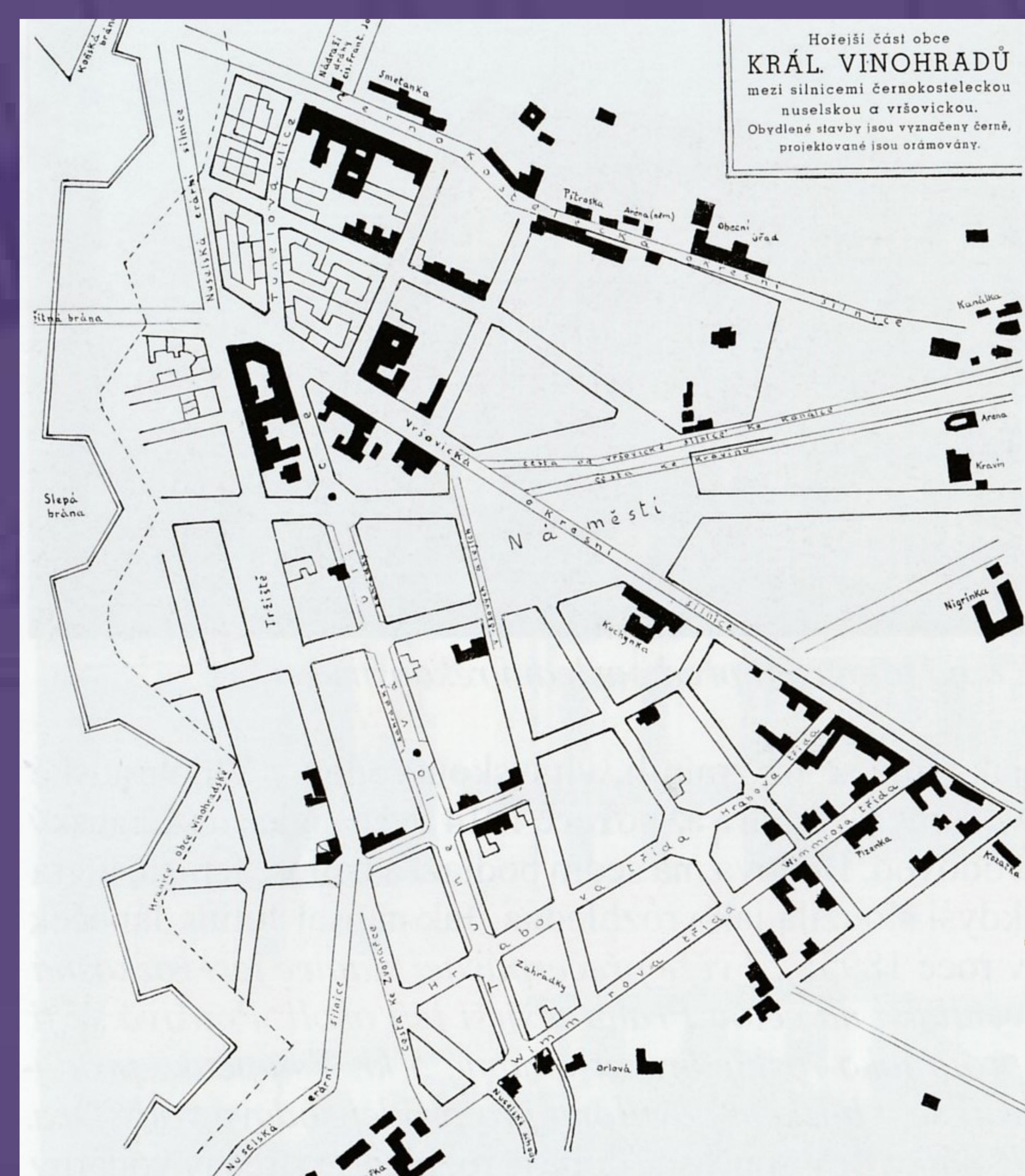
Dopis žižkovského starosty Karla Hartiga a vinohradského starosty Viléma Vlčka určený sekretáři hl. m. Prahy s poděkováním za součinnost při rozdělení obce

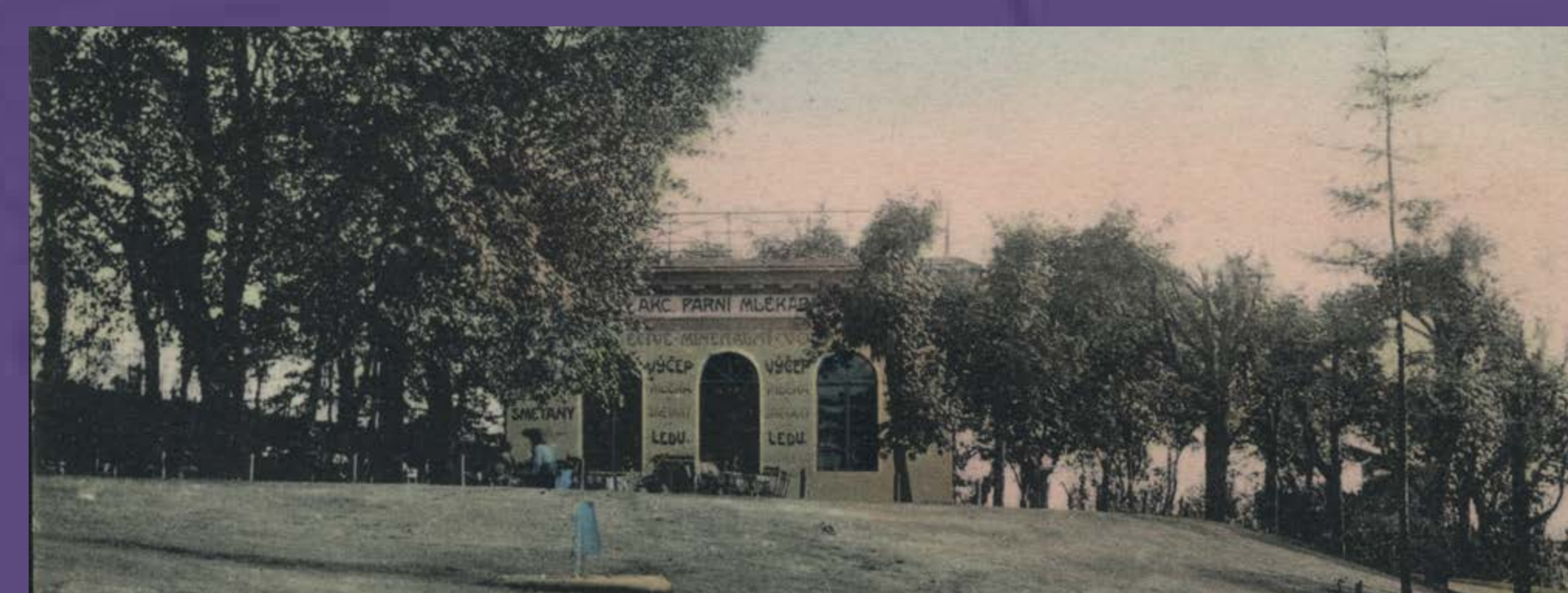
První starosta Královských Vinohrad Vilém Vlček byl řezníkem a dvorním dodavatelem. Roku 1891 byl za své zásluhy jmenován čestným občanem městským

Vinohradské usedlosti na mapě z počátku 40. let 19. století

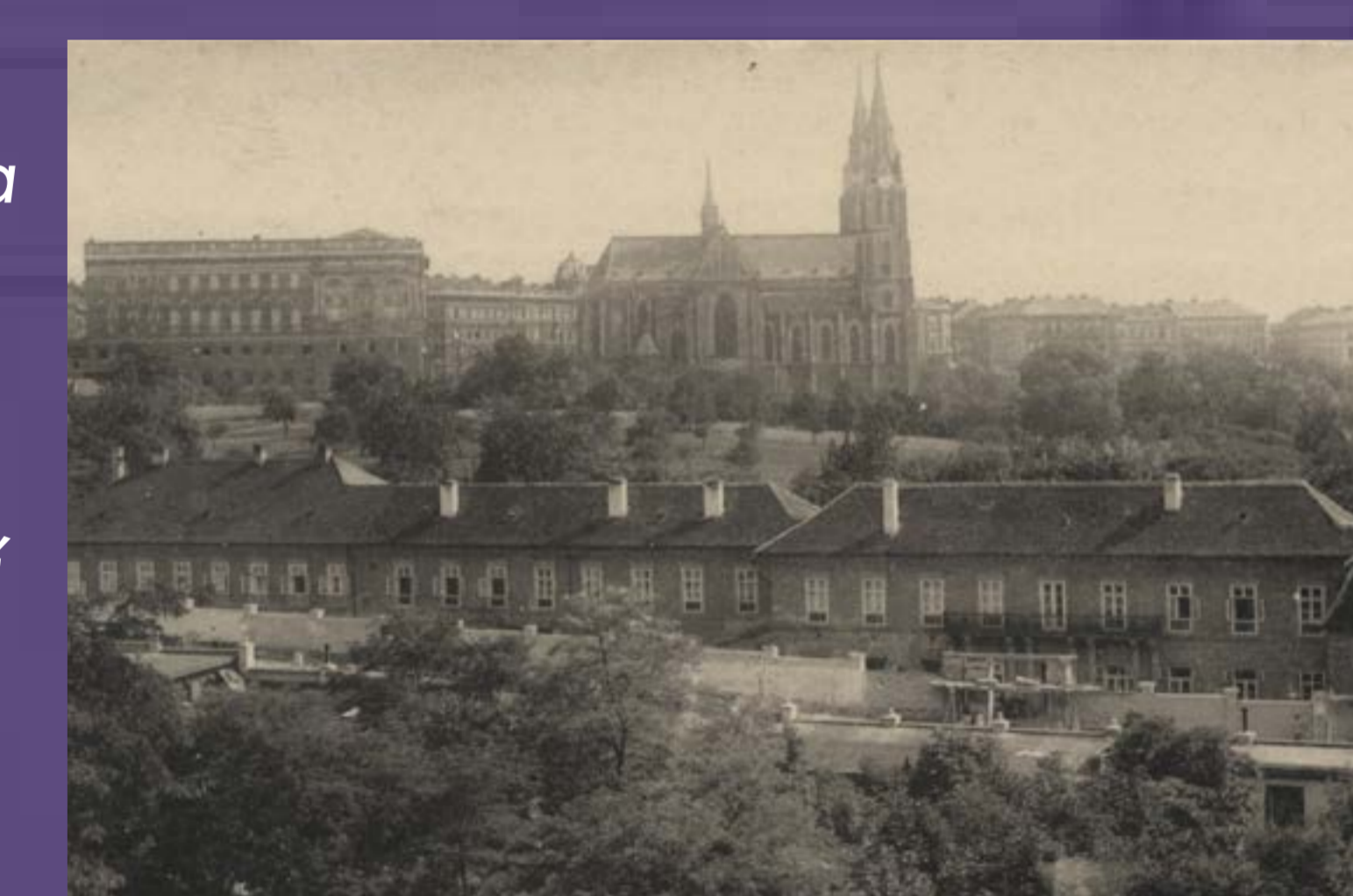

Podle plánu z roku 1874 nakreslil tehdejší zástavbu Vinohrad Jan V. Gotthard

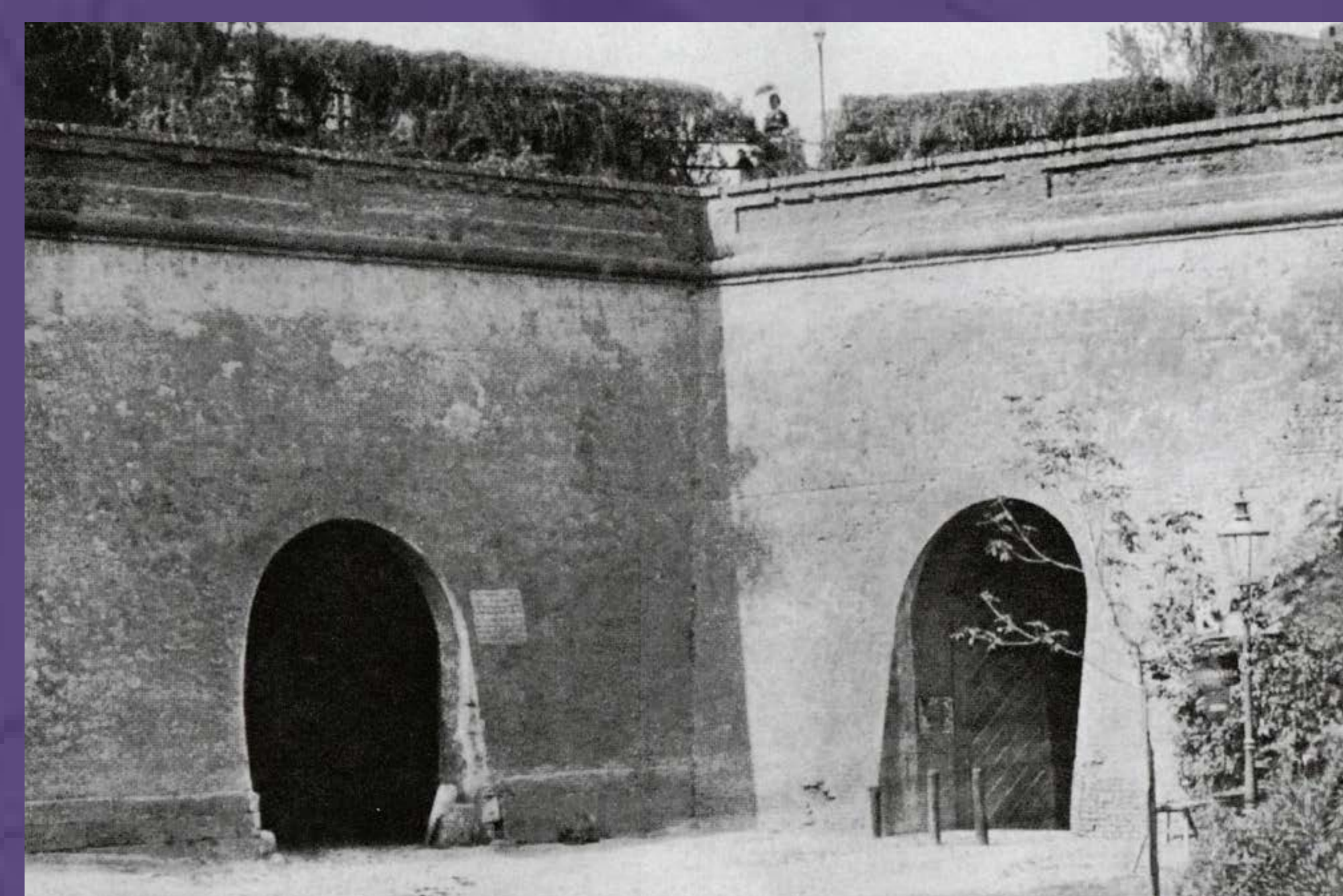

Na zbytcích usedlosti Vozová byla postavena restaurace s vyhlídkou, oblíbená Mlýkárna

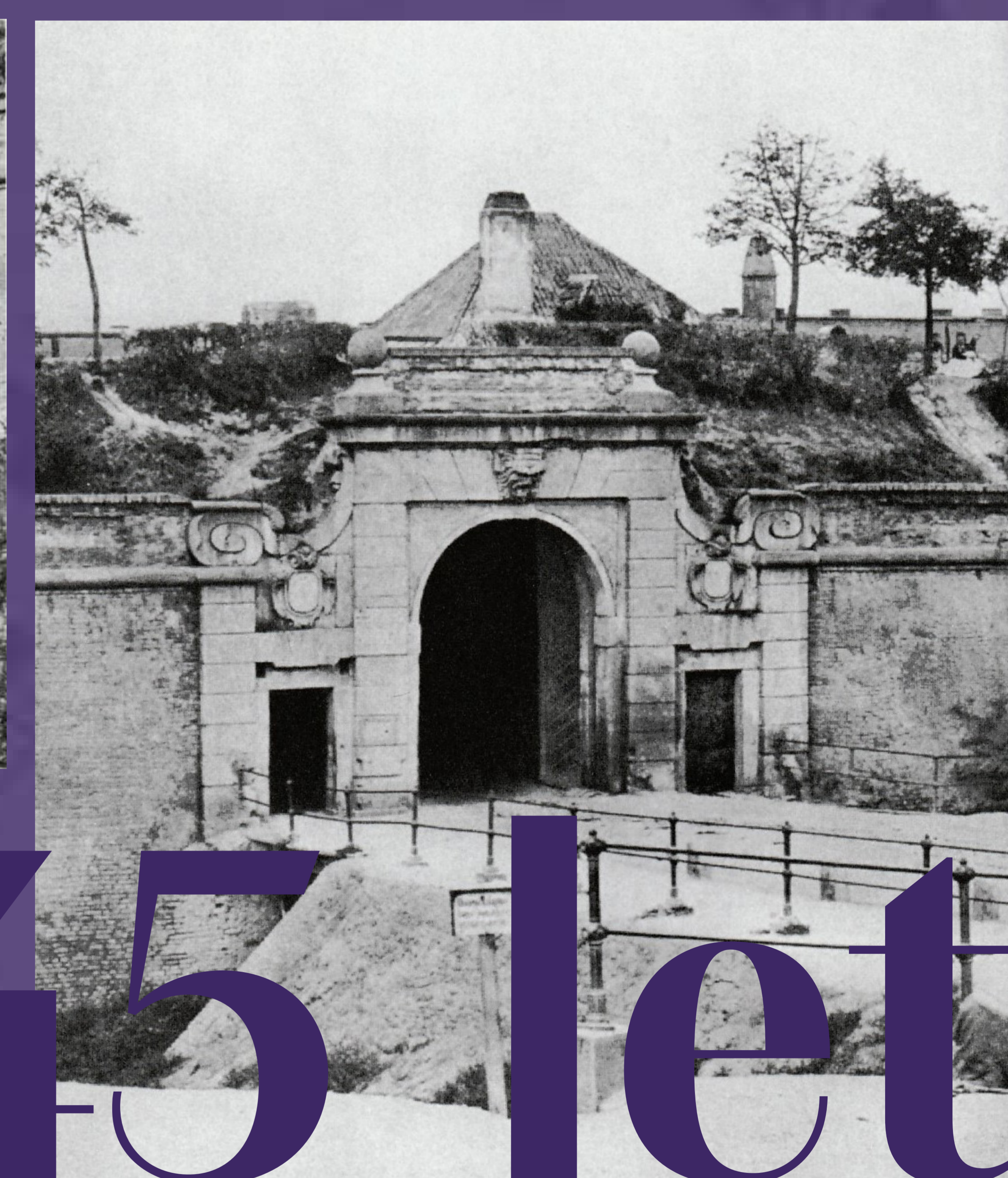
Rozparcelováním usedlosti Eichmanka získaly Vinohrady potřebný prostor pro vybudování centrálního náměstí (Míru), divadla a dalších staveb

Součástí hradeb byla i Žitná brána na konci Žitné ulice z roku 1694, zbořena r. 1875

Na území Vinohrad se z Prahy vcházelo branami. Na obrázku stará Koňská brána u nynějšího Václavského náměstí (vystavěná kolem r. 1609, zbořena 1875), fotografovaná z vinohradské strany

145 let

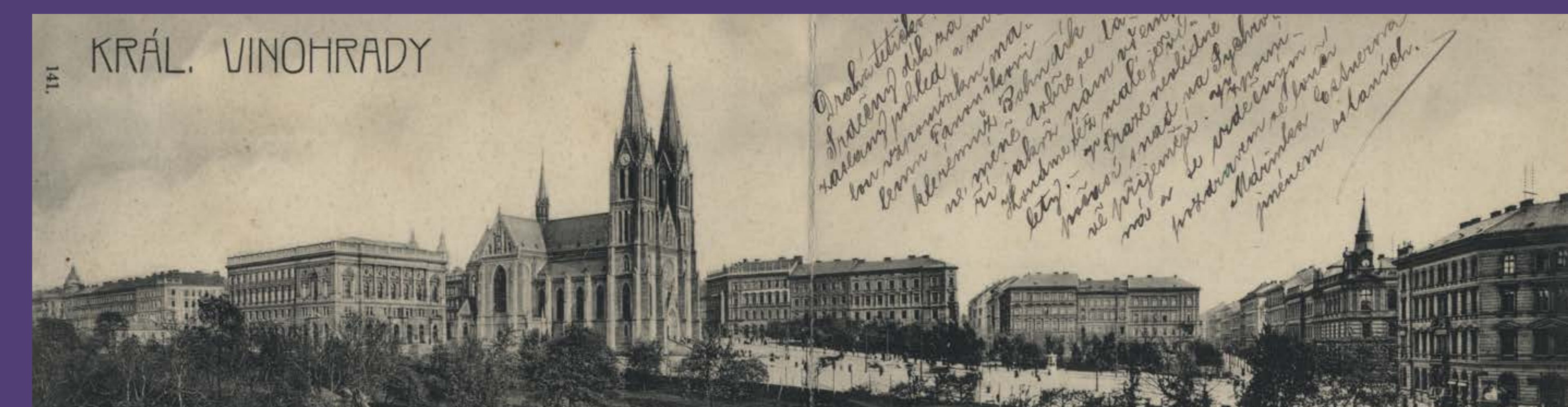
OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

Jan Vochoč: Portrét Karla Hartiga olej na plátně, Paris, 1902

ZRODIL SE MĚSTO

V popředí pole usedlosti Eichmanka, za nímž již roste nové město

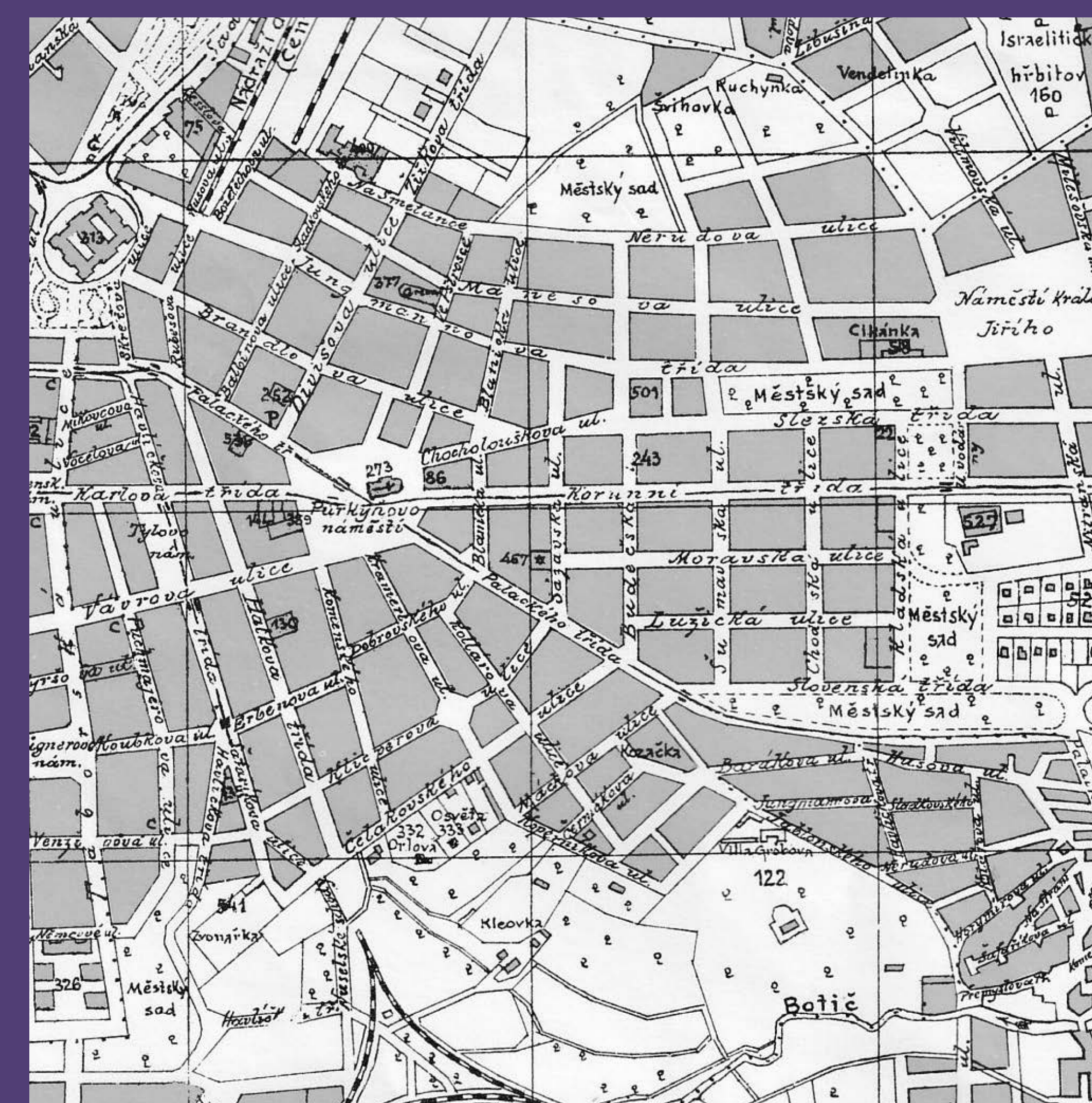
Královské Vinohrady byly povýšeny na město 26. září 1879. O rok později měly 343 domů se 14 831 obyvateli, 29 ulic, tři náměstí a jednu silnici. Zvláštní městský znak směly používat jako vůbec první příměstská obec na základě listiny Františka Josefa I. ze dne 7. února 1890. Znak byl poté používán k výzdobě divadla, vodárny a mnoha interiérů. Protože Vinohrady nikdy neměly hradby, využily do svého erbu novoměstské symboly hradeb a věží a též na štítě městskou neboli hradební korunu, která nahrazovala možné klenoty. Od pražského znaku se vinohradský lišil zejména tím, že hradby byly vyobrazeny na zeleném trávníku a barva hradeb a věží byla stříbrná, zatímco zlatě byla vybarvena cimbuří s mříží a veřejemi brány. Ozbrojenec z novoměstského štítu byl nahrazen postavou svatého Václava držícího vinnou ratolest s hroznem - neboť sv. Václav je patronem nejen země české, ale i vinařů a vinohradníků. Podmínky pro rozvoj Vinohrad byly po zboření hradeb příznivé, zásluhu na tom měli také představitelé města. O bouřlivém rozvoji mladého města svědčí skutečnost, že zde r. 1890 již žilo v 1080 domech 52 504 lidí. Přesto si město ponechalo jasný urbanistický program. Cíl zastupitelstva byl však velkorysejší: v co nejkratším čase vytvořit z rozptýlené, neuspořádané obce moderní české město s úřady, školami, kostelem, knihovnou, vychovatelnou opuštěné mládeže, se sady, rodinnými domy, veřejnou tržnicí, jatkami, ale i s peněžním ústavem, továrnami, živnostmi, hřbitovem a obchody. A toho všeho také Královské Vinohrady vbrzku dosáhly. Jediné, co již nestačily postavit, bylo vlastní muzeum a hřbitov. Prvním výrazným budovatelem města byl Jan Friedländer. Narodil se 5. května 1839, zemřel 9. května 1892. Starostou byl od roku 1885 až do své smrti. Původním povoláním byl stavitel. Od r. 1868 vystavěl na Vinohradech na 30 velkých moderních domů. Například v Italské ulici čp. 212/5 nechal, v roce 1885 postavit lázně. Důležitou roli sehrál i jeho hostinec U Litru v Balbínově ulici čp. 323/6 (dnes je zde Balbínova poetická hospůdka). Byla zde založena banka Záložna Vinohradská a klub AC Královské Vinohrady, pozdější AC Sparta Praha. Starosta se zasloužil o vybudování chrámu sv. Ludmily a v jeho prospěšné činnosti po jeho skonu pokračovala i vdova Terezie Friedländerová.

Prvním počinem města bylo vybudování radnice a školy

Vinohradská záložna byla otevřena roku 1874

Královské Vinohrady byly budovány jako město s pravidelně uspořádanými ulicemi a četnými sady

Prváčci při hodině psaní v nejstarší vinohradské škole na sklonku 19. století

Starosta Jan Friedländer byl za své zásluhy v roce 1891 jmenován čestným měšťanem Královských Vinohrad. Stál u zrodu Záložny Vinohradské, která byla otevřena r. 1874 v Balbínově ulici a v prosinci 1876 přesídlila do Anglické ulice. Největší zásluhou banky i „byznysem“ se stalo půjčování na stavby a obchodování s pozemky.

Banka vykupovala usedlosti s polnostmi a po rozparcelování je prodávala zájemcům. Současně ale z výnosů podporovala všestranný rozvoj města

Radnice se školou vytvořily západní stranu náměstí

Usedlost Vondračka s tehdejší novou zástavbou na Zvonařce

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
**KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY**

PRVNÍ MĚSTSKÉ PLÁNY A URBANISTICKÝ ROZVOJ

Vzápětí po rozdělení Královské Vinohradské obce v roce 1875 se konaly 15. a 16. listopadu první volby do zdejšího obecního zastupitelstva. Jeho prvořadým cílem bylo v co nejkratším čase vytvořit z rozptýlené, neuspořádané obce moderní české město, kde by bylo vše, co tehdejší doba považovala za důležité: úřady, školy, školky, kostel, knihovna, divadlo, kulturní dům, pomníky, nemocnice, chudobinec, sirotčinec, sady a hřiště, rodinné domy, lidové lázně, a veřejné tržiště. Podstatné byly rovněž vydlážděné komunikace, veřejná doprava, vodovody, hřbitov nebo městská jatka. Toho všeho Královské Vinohrady vbrzku dosáhly. V roce 1895 obyvatelstvo Královských Vinohrad tvořili vedle majitelů realit obchodníci, živnostníci, lékaři, učitelé, úředníci, penzisté a umělci: konkrétně jeden notář, 9 advokátů, 38 lékařů, 340 státních a veřejných úředníků, 56 profesorů, 95 učitelů a učitelek, 620 civilních a vojenských penzistů, 960 obchodníků, 1600 živnostníků a továrníků a 984 majitelů realit. Na Královských Vinohradech se žilo příjemně a mnohem levněji než v Praze, kde se platilo z každých 100 zlatých vybraných na činžích 14 zlatých a 66,5 krejcaru, kdežto na Vinohradech jen 14 zlatých. Nižší byly i všechny ostatní dávky. Centrem města se stalo nynější náměstí Míru. Značné výškové rozdíly terénu byly vyrovnány vytěžením horniny z Korunní ulice, kterou se zavážela Vinohradská třída. Prosadily se širší ulice, větší plocha náměstí a byl omezen počet pater domů, nejdříve na dvě poschodí a později na tři až čtyři. Zvláštní pozornost pak byla věnována městské zeleni vysazováním stromů v ulicích a zakládáním parků a tzv. libosadů.

Blok honosných domů mezi Ibsenovou a Italskou ulicí vedle Divadla na Vinohradech dává jižní straně náměstí Míru důstojný a přitom luxusní ráz, symbolizující rozmach mladého města. Stavebníkem byl významný vinohradský starosta Alois Bureš, architektem Josef Pospíšil

Vinohradští si vybudovali r. 1882 podle projektu inženýra Josefa Franzla vlastní vodárnu v Podolí a r. 1891 podle plánů Antonína Turka i vlastní novorenesanční vodárenskou věž v Korunní ulici čp. 725 o objemu vodojemu 200 m³. Po roce 1914 byla věž napojena na káránský vodovod. S výstavbou vodárenské sítě byla budována i kanalizace. Terasa na věži sloužila jako rozhledna

Velkou péčí Vinohrady věnovaly zakládání četných parků a udržování květinovým zahradám, kterým se říkalo libosady

Na pohlednici Sady Svatopluka Čecha

Na pohlednici je zachycena základní škola Kladská (čp. 1201/1) postavená v letech 1902–1903 podle projektu Antonína Turka. V popředí je ještě nezastavěné místo pod Hradešínskou ulicí, kde teprve vyrostou vily kolonie Svoboda podle projektu arch. Františka Alberta Libry

Český architekt Antonín Turek, žák a následovník Josefa Schulze, vrchní městský inženýr a budovatel Královských Vinohrad navrhl většinu vinohradských škol a veřejných budov, ale i vil a nájemních domů. Narodil se 8. prosince 1861 v Praze, zemřel 30. září 1916 ve městě, v němž zanechal nespazatelnou stopu

Město se staralo o rozvoj školství. Darovalo pozemek na výstavbu Státního reálného gymnázia ve Slovenské ulici čp. 1726/26 postaveného v letech 1915–1917 stavitelem Josefem Veselým podle návrhu Victora A. Bureše

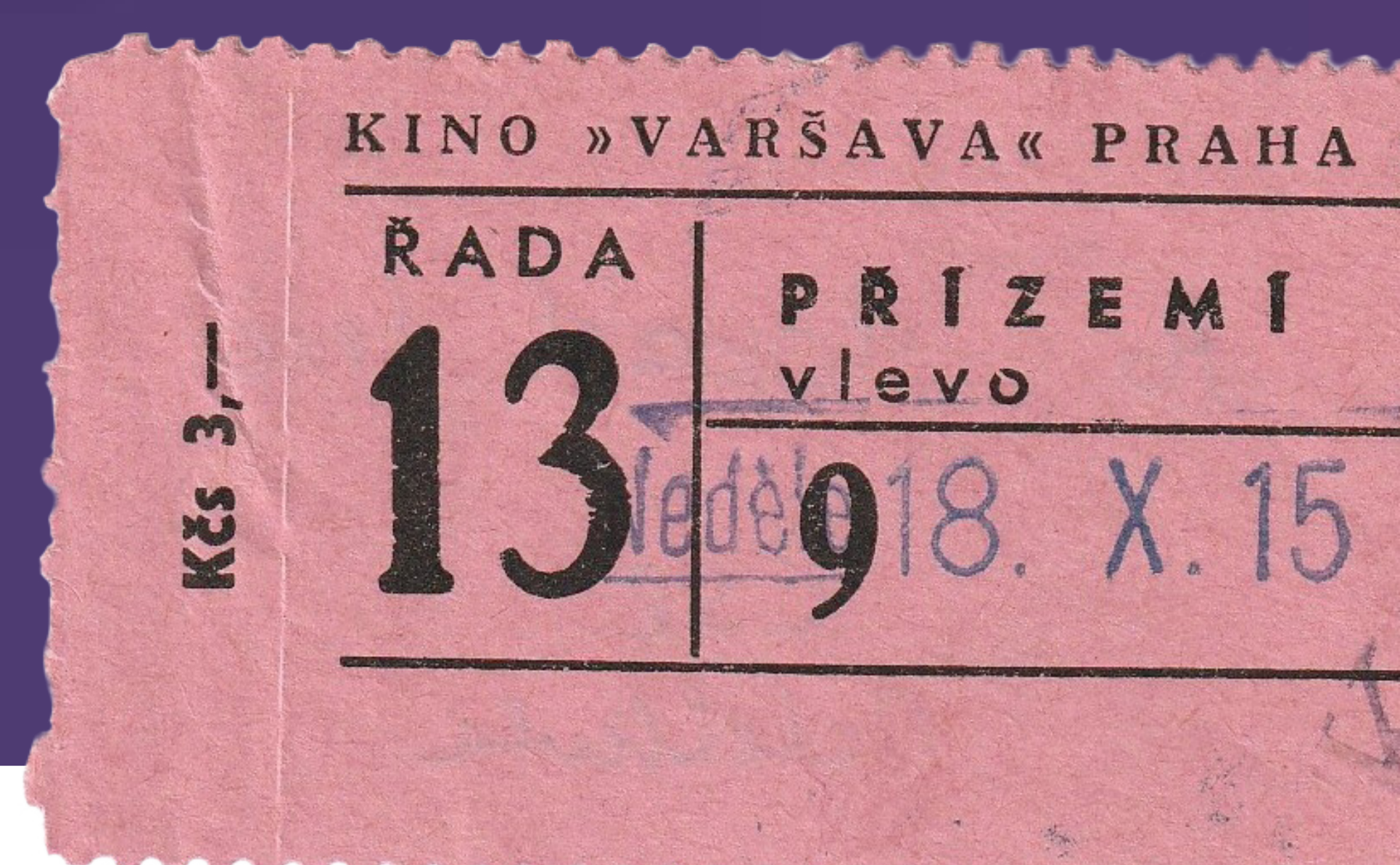
Rakousko-uherské mocnářství dbalo ve školách na hodiny tělocviku, jak ukazuje snímek z roku 1898

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

VINOHRADY SOUČÁSTÍ VELKÉ PRAHY 1922–1939

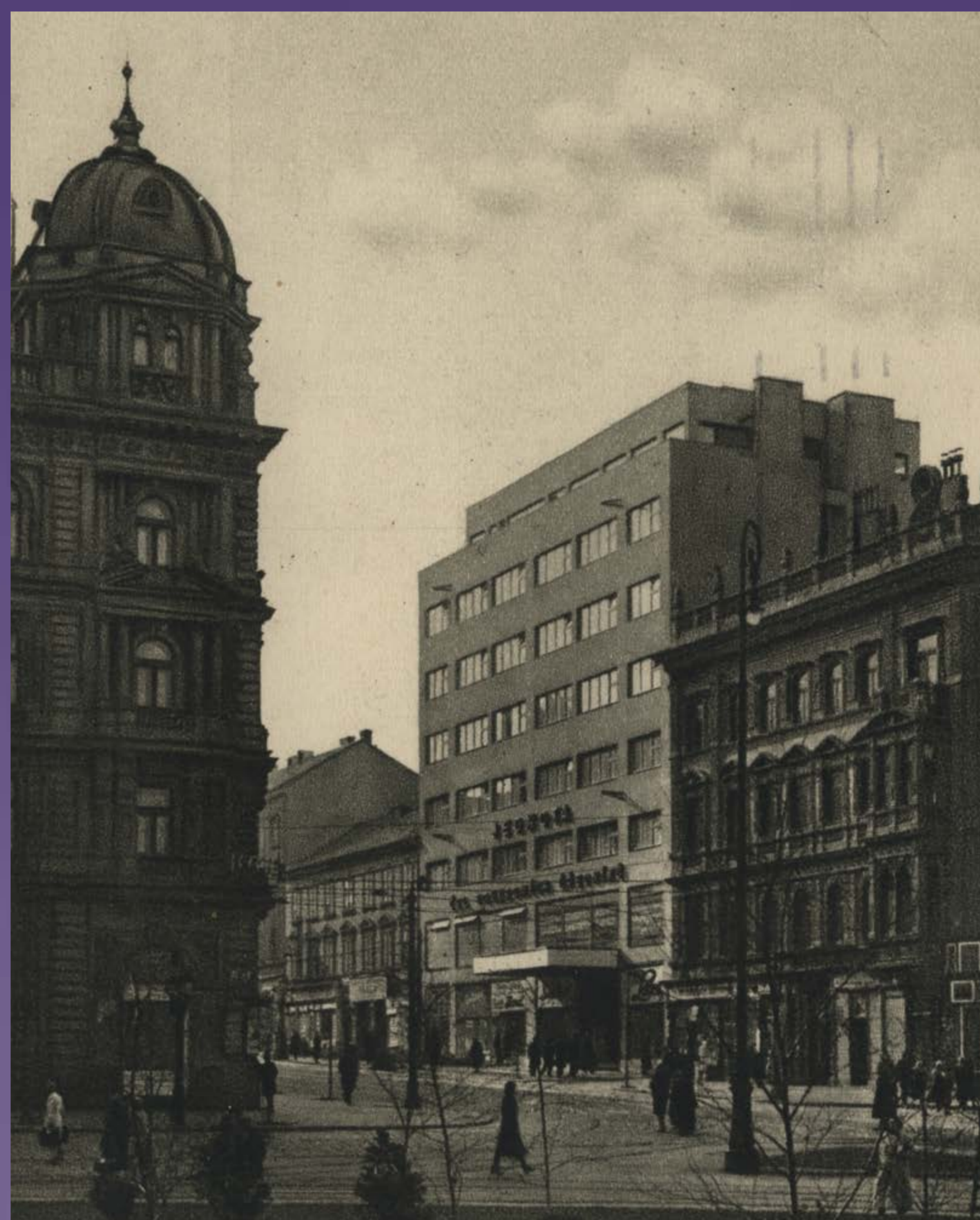
Podle zákona č. 114/1920 Sb. s účinností dnem 1. ledna 1922 přestaly být Královské Vinohrady samostatným městem, tehdy zcela soběstačným s kompletní infrastrukturou i občanskou vybaveností, a staly se pražským obvodem Praha XII. Začlenění Vinohrad do hlavního města se projevilo hned od počátku. Za své vzal sice záměr vybudovat vlastní vinohradské krematorium, ale na místě Seidlova pole, kde se do počátku 20. let sklízelo obilí, vyrostly mezi Vinohradskou a Slezskou ulicí paláce, mající význam nejen pražský, ale i celorepublikový: Radiopalác, palác nakladatelství Orbis, Maceškův palác nebo kancelářská budova Čs. tabákové režie a nedaleko ní Dům zemské hasičské jednoty a Dům zemědělské osvěty. Nedaleko Vinohradské nemocnice byl 25. října 1925 ve Šrobárově ulici otevřen areál Státního zdravotního ústavu. Na jihovýchodním svahu Královských Vinohrad pak vznikly dvě kolonie výstavných vil. Pod Hradešinskou ulicí postavil architekt František Albert Libra v rondokubistickém slohu kolonii Svoboda a jižně od Šrobárovy (tehdy Korunní) ulice vznikla kolonie „Obecně prospěšného stavebního a bytového družstva novinářů a spisovatelů v Praze, zapsaného společenstva s ručením obmezeným“. Na výstavbě těchto vil se podílela firma významných architektů Tomáš Pražák & Pavel Moravec, architekti L. Machoň, B. Kozák či B. Bendelmayer. Na náměstí Jiřího z Lobkovic byla ve funkcionalistickém slohu vystavěna roku 1936 budova reálky, nyní základní školy podle plánů B. Knežka a J. Václavíka.

Budovu spolkového domu Zemědělské osvěty (Slezská čp. 100/7) navrhl známý architekt Josef Gočár, sochař Otto Gutfreund se podílel na reliéfech Obilnářství a Vinařství v přízemí. Stavba byla provedena v letech 1924–1926

Rohový palác Valdek z let 1929–1930 (Anglická čp. 620/30) navrhl Antonín Belada. V přízemí byl automat, v mezaninu kavárna a v suterénních patrech biograf Valdek, za války Astoria a po roce 1945 Varšava

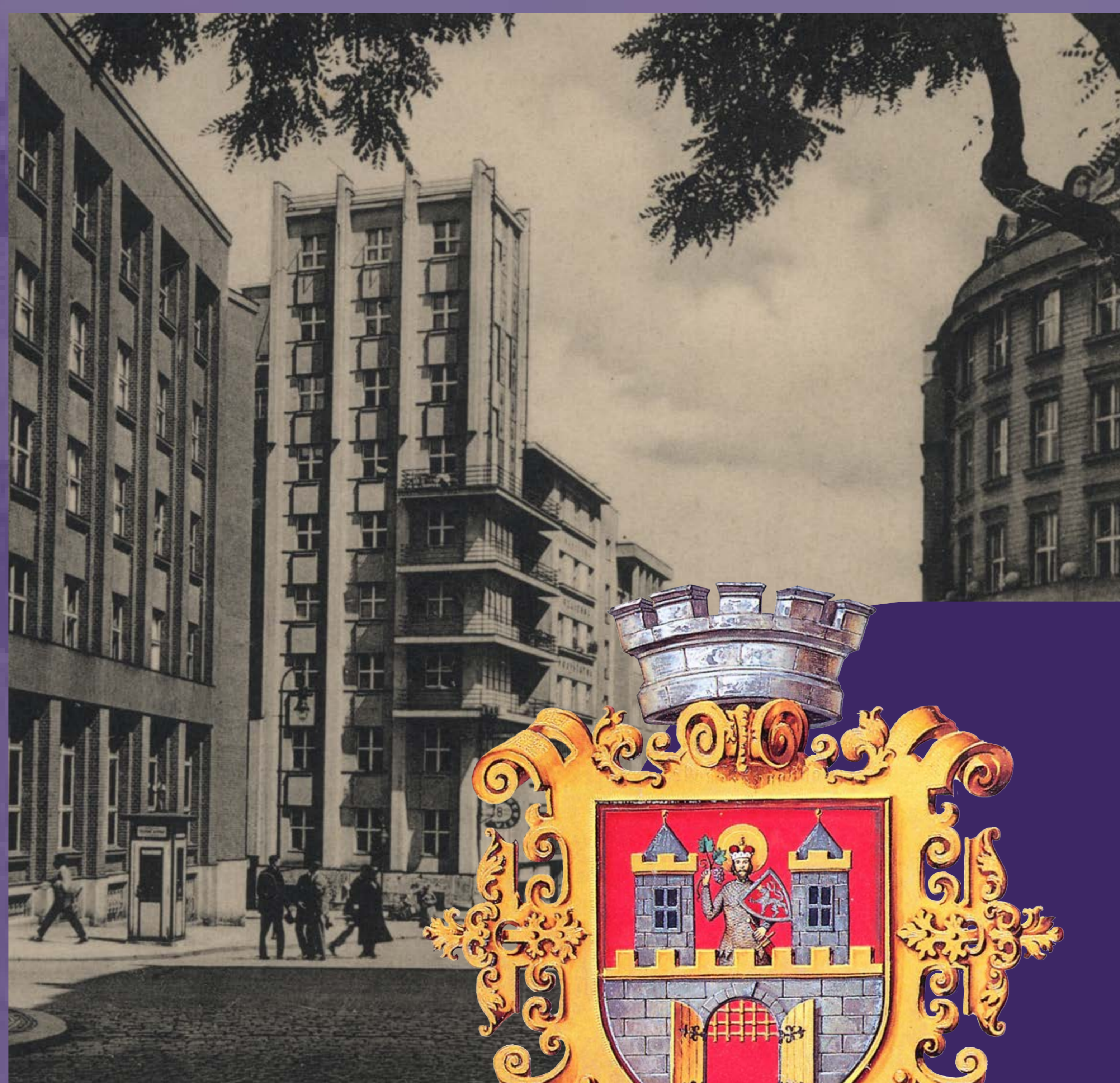
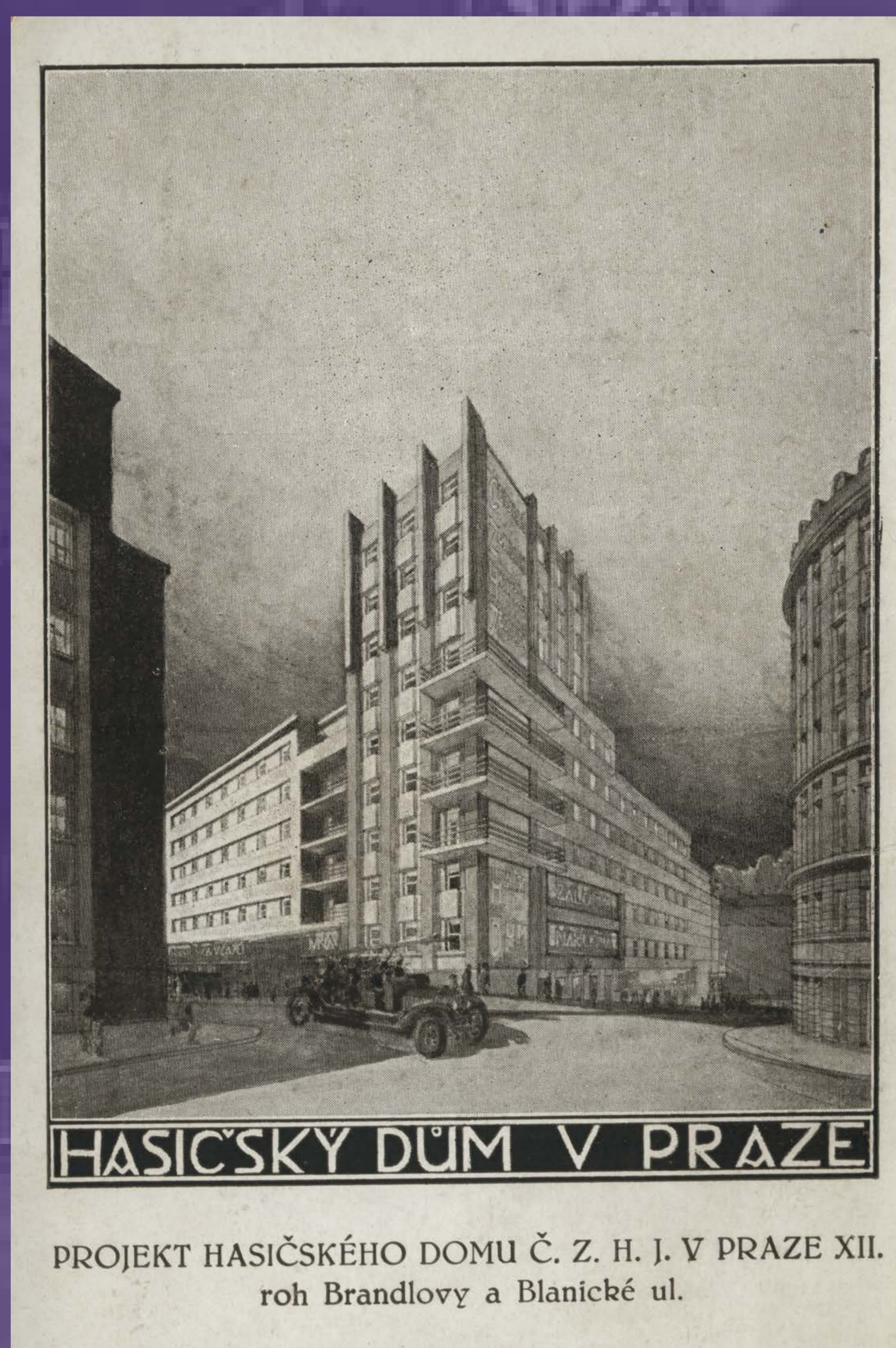
Dům Jednoty čsl. úředníků ve Francouzské ulici čp. 75/4 navrhl architekt Jaromír Krejcar (1895–1949), který pak v sedmém podlaží vlastnil byt a ateliér. Plány z roku 1927 byly realizovány v letech 1930–1931. V suterénu se nacházel večerní podnik Retro Music Hall

Mohutná kancelářská budova Čs. tabákové režie ve Slezské čp. 2000/9 byla vystavěna v letech 1923–1928 podle projektu Aloise Dryáka

Autorem mříží s figurami po stranách portálu je sochař Jaroslav Horejc (autor též bronzových dveří s plastickými detaily muže a bárky)

145 let
OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY

Dům České zemské hasičské jednoty, neboli Hasičský, dům na nároží Římské a Blanické ulice čp. 2135/13, vystavěný v letech 1926–1929 vinohradskou firmou Pražák & Moravec. Ve své době byl nejvyšší stavbou v Praze. V domě se nacházelo kino Tatra, později Divadlo Spejbla a Hurvínka, nyní Divadlo U Hasičů

ŽIVOT V PROTEKTORÁTU

Kameny zmizelých. Dirigenta a skladatele Viktora Ullmanna a jeho ženy Alžběty. Dílo nadaného hudebníka doceňuje až naše doba

Protektorátní dny na Královských Vinohradech se nelišily od každodenního života v Praze. Po obsazení Němci byl však zaveden pravostranný provoz v dopravě, bylo nařizeno zatemnění oken a na volných prostranstvích se začaly budovat protipožární nádrže, které na mnoha místech zůstaly až do 70. let (na náměstí Jiřího z Lobkovic a v Sadech Svatopluka Čecha byly později upraveny na zahradní bazény s fontánami). Už od 14. května 1939 byl Židům zakázán vstup do kaváren a dalších podniků. Němci pro své potřeby zabrali celou řadu veřejných budov a soukromých bytů. Dnes velké množství mosazných destiček na chodnících u vchodu do domů, tzv. kameny zmizelých (Stolpersteine), upomíná na Židy odvezené ze svých domovů a zavražděné během holocaustu. Vznikl podzemní odboj proti nacismu, do něhož se zapojila řada ilegálních organizací i jednotlivců, jak o tom svědčí četné pamětní desky na zdech domů. Protektorátní premiér, generál Alois Eliáš, se stal jediným popraveným ministerským předsedou za války. Mnoho obyvatel se aktivně zapojilo do pomoci parašutistům z operace Anthropoid. Pro občany Prahy 2, a zejména Vinohrad, byl tragický 14. únor 1945 v čase 12:25, kdy vinou navigačního omylu byly během čtyř minut svrženy bomby z 62 leteckých bombardérů a zcela zničeno 21 domů. Dále bylo 41 budov velmi těžce poškozeno, 59 domů těžce poškozeno a 1037 objektů poškozeno lehce. Byla zasažena Grébovka, vinohradská židovská synagoga, kostel sv. Ludmily a celá řada výjimečných staveb i domů. Během Pražského povstání v květnu 1945 se rozhořel boj po celém městě. Povstalci sváděli boj o Československý rozhlas a barikády vyrostly v mnoha ulicích. Druhá světová válka skončila na Královských Vinohradech 8. května 1945, když povstalci spolu s armádou generála Vlasova svedli úporný boj o školu na náměstí Jiřího z Lobkovic, kde sídlil německý lazaret se silnou ozbrojenou posádkou zbraní SS.

Dne 9. května 1945: rozebírání barikády v Boleslavské ulici u Orionky. V pozadí legendární komín čokoládovny

Během druhé světové války stál Josef Škalda v čele odbojové organizace Družstvo v prvním sledu, kterou založil hned 15. března 1939. V domě čp. 1026/14 v Budečské ulici začal vydávat ilegální časopis V boj. Stihl však vydat jen 27 čísel. Za protifašistickou činnost byl 10. listopadu 1939 zatčen, 12. září 1941 odsouzen k smrti a 23. ledna 1942 v Berlíně-Plötzensee popraven střelou. Na domě v Budečské ulici je umístěna Škalдова pamětní deska

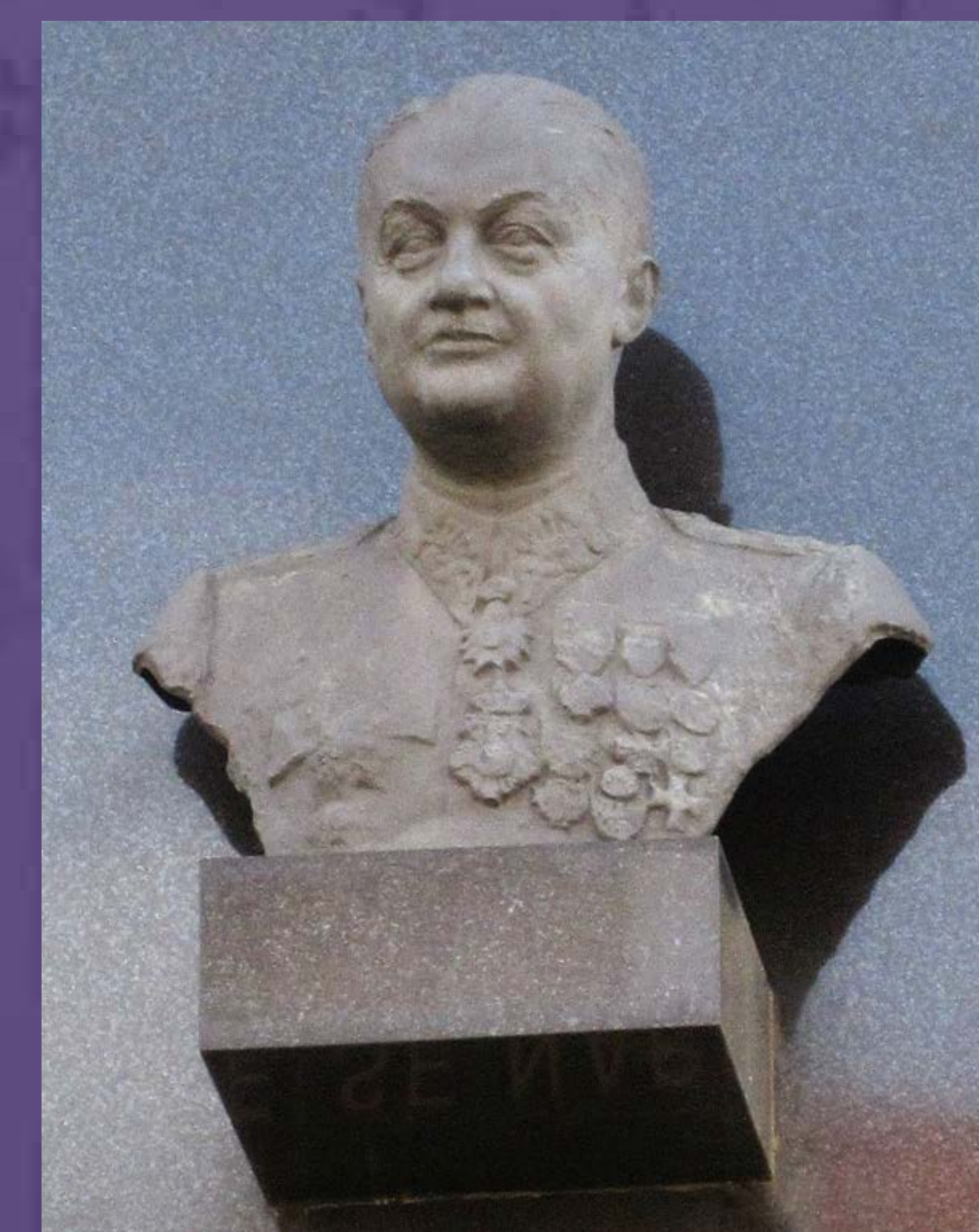

Každá těžká doba má své hrdiny, ale najdou se i zrádci. Karel Čurda vyzradil úkryt parašutistů a podílel se jako konfident na dopadení dalších výsadkářů. Byl mu gestapem přidělen byt ve Francouzské ulici čp. 77/8, kde bydlel pod jménem Karl Jerhot. Byl popraven 29. 4. 1947

Nářoží dům ulic Vinohradské a Anny Letenské čp. 34/7 patřil odbojové pracovníci Petičního výboru Věrní zůstaneme Anně Pollertové, která poskytlá odboji značné finanční částky. V jejím bytě se odehrálo nespočet schůzek a před svým odchodem do zahraničí v lednu 1940 se zde ukrýval generál Jaroslav Čihák. Setkávali se tady Jaroslav Šimsa, Volfgang Jankovec, Karel Bondy a další. V domě měl ordinaci MUDr. Viktor Kaufmann, kde od počátku okupace rovněž probíhaly schůzky odbojářů. V mansardě bydlela prof. J. Picková, která řadu z nich ukrývala, J. Kruchta zase skrýval rozmnožovací stroj. Annu Pollertovou zatklo gestapo 21. října 1941 a v lednu 1945 byla popravena v Berlíně-Plötzensee

Generál Ing. Alois Eliáš se narodil 29. září 1890 na Královských Vinohradech. Po německé okupaci se jako premiér ihned zapojil do podzemní vojenské organizace Obrana národa a spolupracoval s odbojovými skupinami Politickým ústředím a s Petičním výborem Věrní zůstaneme. Za tuto činnost a spolupráci s Benešovou exilovou vládou v Británii byl A. Eliáš 27. září 1941 zatčen a 19. června 1942 zastřelen. Bydlel na Francouzské třídě čp. 436/36. Pamětní deska je dílem J. Kavana

V bývalé usedlosti Feslová v Dykově ulici čp. 50/20 byl původně útulek pro sociálně slabé a opuštěné ženy. V roce 1942 si objekt pronajalo gestapo a zřídilo zde porodnici pro vězněné ženy. Porodily zde i čtyři těhotné ženy z Lidic. Děti byly po třech týdnech až dvou měsících matkám odebrány a odeslány do nalezince při německé dětské klinice v ulici Ke Karlovu

Škola na náměstí Jiřího z Lobkovic

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
**KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY**

VINOHRADY PO VÁLCE 1945 - 1968

V roce 1960 byla instalována do Riegerových sadů plastika Dívka s obručí od akademického sochaře Ladislava Kovaříka

Německé jednotky na Vinohradech opouštěly Prahu východním směrem od náměstí Míru ulicí Korunní kolem Orionky. Pražané hned po skončení války, ještě 9. května 1945, začali s likvidováním četných barikád a s odstraňováním sutin vybombardovaných domů. Zpočátku spontánně, později v rámci tzv. Akce Z, což pokračovalo až do 60. let. Při stavbě domu na Vinohradské třídě čp. 1254/61 se téměř po čtvrtstoletí našly v druhém sklepení ostatky 21 osob, které zahynuly při náletu a nebyly za války vyproštěny. Život se postupně vracel do starých kolejí. Avšak zásadní zlom přinesl komunistický převrat v únoru 1948. Účastníci západního odboje upadli v nemilost vládnoucí garnitury, podobně jako aktéři Pražského povstání z domu v ulici Radhošská čp. 1941/4, kde v bytě Františka Kubáta bylo utvořeno vojenské velitelství pro Prahu XII - Vinohrady pod velením pplk. Františka Sklenáře. Činžovní domy a podniky byly majitelům vyvlastněny, do tzv. nadměrných vil a bytů nastěhoval obvodní národní výbor rodiny nájemníků. Majitelé restaurací se v lepších případech stali ve svých provozovnách zaměstnanci podniků, restaurací a jídelen. Nové územní uspořádání Prahy od 1. dubna 1949 odebralo Královským Vinohradům část území, které připadlo obvodu Praha 2. Zbývající část zůstala obvodem Praha XII. V roce 1960 zanikly zbytky posledních soukromých provozoven (malé krámky a např. opravy obuvi, hrnců, mandly apod.) a Československo se stalo socialistickou republikou (ČSSR). Vinohrady byly (od roku 1968 bez přídomku Královské) rozděleny mezi Prahu 2, 3 a 10. Padesátá léta přinesla do rodin represe a strach, umocněný procesem s Miladou Horákovou a popravami dalších nevinných lidí. Výstavba nových nevýrazných domů na místě vybombardovaných proluk našťastí nenarušila ráz vinohradských ulic. V 60. letech se mírně nadzvedla železná opona a do Prahy začali přijíždět i zahraniční turisté. V kinech se promítaly poměrně často „západní filmy“ a lidé se chodívali bavit na odpolední čaje do Valdeku, tančilo se i v Radiopaláci a v zahradní restauraci v Riegerových sadech. Příslib svobodnějšího života přineslo tzv. Pražské jaro 1968, rázně ukončené vpádem spojeneckých vojsk Varšavské smlouvy. Opět se rozhořel boj o rozhlas.

Německá armáda opouští Prahu 9. května 1945 u Orionky

Boj o rozhlas v roce 1968

Centrem zábavy byly například Riegerovy sady s restaurací Mlékárna a se zahradní restaurací pod kaštaný, v níž bylo pódium pro orchestr. Štetrova restaurace byla postavena na místě původního pavilonu ve funkcionalistickém slohu podle plánu Františka Marka v letech 1931–1933

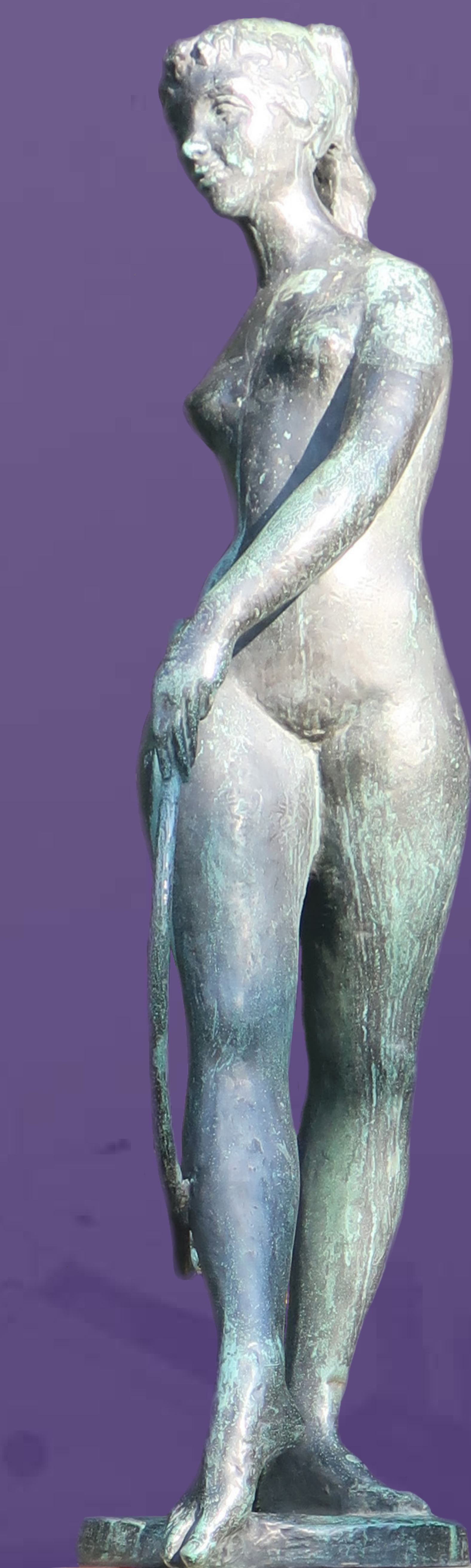
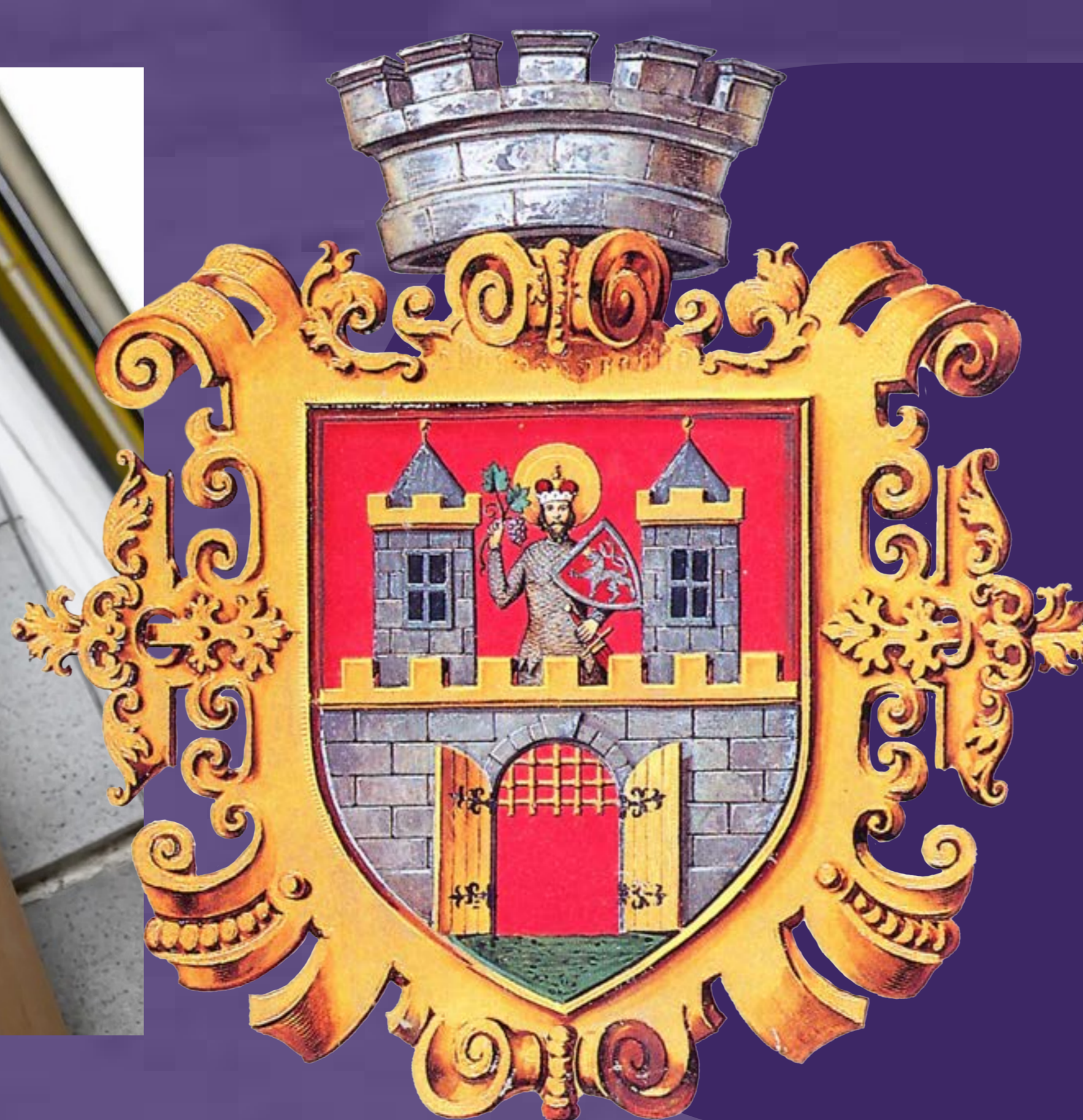
Sedmnáctipodlažní budovu podniku zahraničního obchodu Strojimport na Vinohradské třídě čp. 2396/184 navrhli Zd. Kuna, O. Honke-Houfek a Zd. Stupka ve spolupráci s italskou firmou FEAL Milano. Příprava začala v roce 1962, v roce 1968 byl objekt již téměř dokončen a do užívání předán r. 1971

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

V Rumunské ulici 18/22 se 25. 12. 1901 narodila spoluzakladatelka čs. ženského hnutí, právnička a politička JUDr. Milada Horáková, rozená Králová, za protinacistický odboj vězněna od roku 1940 do konce války, za protikomunistický odboj postavena v roce 1949 do čela vykonstruovaného procesu, v něm odsouzena k trestu smrti a dne 27. 6. 1950 popravena, nepohřbena

OD TOTALITY K DEMOKRACII 1968-1989

Okupací Československé socialistické republiky v srpnu 1968 bylo nastoleno období, o němž komunisté hovořili jako o době normalizace, přičemž s normálním životem občanů to mělo pramálo společného. Národ se sice krátce vzepjal při Palachově pohřbu a při srpnovém výročí okupace v roce 1969, ale celkově se ponořil do tzv. vnitřní emigrace. Lidé se věnovali svým chatám a chalupám, na 1. máje víceméně povinně prošli Prahou nebo šli zamávat na Letenskou pláň v prvomájovém průvodu. Doba přála špiclům a udavačům, v leckterých činžovních domech byli horliví domovní důvěrníci. Vzrostla porodnost a narodila se generace tzv. Husákových dětí. V restauracích a hospůdkách však bylo plno alidése zdebaviliv vyprávěním vtípů na účet komunistického režimu. Ne všichni občané však byli smířeni se směřováním našeho života pod vedením jedné strany, a tak vznikaly neformální občanské iniciativy, kritizující bezprávi státní moci, z nichž byla nejznámější Charta 77. Dne 28. ledna 1978 se zapsal do dějin československého disentu Národní dům na Vinohradech (tehdy Ústřední kulturní dům železničářů) „Plesem chartistů“, který skončil, aniž začal, represí státní moci a zatýkáním jeho účastníků z řad signatářů Charty 77. Co do architektury se v těchto letech začalo stavět ve stylu socialistického brutalismu, zdůrazňujícího monumentalitu a stabilitu. Do centra města byla přivedena dálnice od Brna. Byl otevřen 2,7 km dlouhý úsek linky metra A Náměstí Míru – Želivského, jehož provoz byl zahájen 19. prosince 1980. Lidé našli kulturní vyžití v kinech a divadlech, pro děti byly téměř zdarma nejrůznější zájmové kroužky a veřejná prostranství zkrášlily četné plastiky.

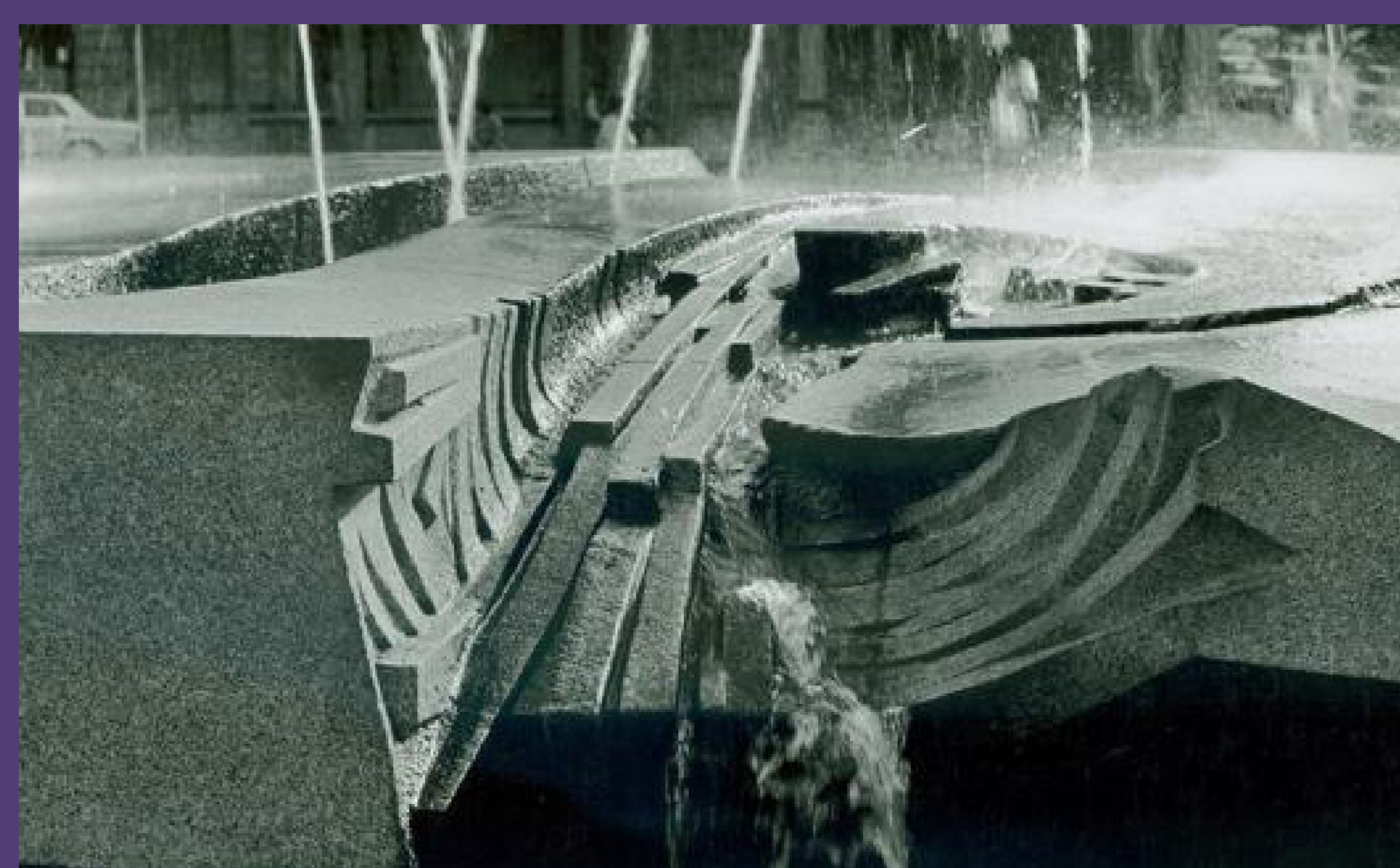

V letech 1970–1978 byl na Vinohradské třídě čp. 325/8 vybudován komplex Plynárenského dispečinku Federálního ministerstva paliv a energetiky Transgas. Stavbu navrhli V. Aulický, J. Eisenreich, I. Loos a J. Malátek. V roce 2019 byla zahájena demolice této budovy

Sál Národního domu (ÚKDŽ), kde se konal Ples chartistů, jenž v roce 1978 rozehnala Veřejná a Státní bezpečnost

Schodiště Národního domu (ÚKDŽ)

Fontánu Sjednocená Evropa z roku 1980 vytvořenou z liberecké žuly na náměstí Jiřího z Poděbrad zhotovil sochař P. Šedivý podle návrhu Ing. arch. Anny Hübschmannové a Ing. arch. Beryl Filsakové

Nikdy nezveřejněné fotografie vpádu vojsk Sovětské armády

V blízkosti tzv. Malé fontány na Folimance se nachází sousoší Tři (Fanda, Julie a Milouš)

Restaurátor a sochař Bohumil Zemánek jej vyhotovil v roce 1975

Něžná plastika dívky v parku Folimanka z roku 1981 s názvem Svlékání, je dílem ak. sochaře Jiřího Kryšůfka

Součástí tzv. Velké kaskády na Folimance bylo i jeho další sousoší Dvě děti (Čenda a Pepina), nyní uložené v depozitáři

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

OD SAMETU K DNEŠKU 1989-2024

Sametová revoluce v listopadu 1989 přinesla do života nás všech zásadní změny. Poznávali jsme svobodu a začínali se učit, jak žít v demokratické zemi. Vyvlastněné nemovitosti se navrátili původním majitelům v restitucích. Na Královských Vinohradech však velké kavárny jako Hlavovka, VIKa (Vinohradská kavárna na Korunní), palác Valdek či Flora už svůj lesk neobnovily a staly se z nich bankovní domy, po letech však vzniklo mnoho nových. Opravily se staré zašlé domy, z nichž řada získala půdní vestavby, nebytové prostory se začaly využívat pro obchody a podnikání. Opravila se školní hřiště, která se otevřela i pro sportující veřejnost. Na Vinohradech, více než kdekoli jinde, proběhla revitalizace parků a obnova zeleně. Velkého znovuvzkříšení se dočkaly Havlíčkovy sady, včetně všech zdejších staveb, Riegrovy sady a další vinohradské parky. Bezejmenný prostor v Kouřimské ulici se proměnil na park Mileny Jesenské. Ve veřejných prostorách se objevily nové plastiky. Zdejší velká náměstí ožila při vánočních a velikonočních trzích a při pořádání výstav, vinobraní, různých hudebních a dalších akcích. Vyrůstly i moderní budovy, jako např. poněkud kontroverzní Crystal na Vinohradské třídě vedle Strojimportu, palác OMG v blízkosti Národního muzea nebo Churchill Square v Italské. Místo vyhořelé sladovny a areálu Orionky vznikl komplex moderních obytných budov. Vinohrady si i přes změny politických režimů od svého vzniku až po současnost udržely to, čemu se říká „dobrá adresa“.

Pavilon v Havlíčkových sadech před rekonstrukcí

Rekonstrukce Pavilonu v Havlíčkových sadech

Zrekonstruovaný pavilon je vyhledávaným centrem pro společenské události i cílem návštěvníků Havlíčkových sadů

Palác OMG (Panorama centrum) v blízkosti Národního muzea navržený ateliérem A. D. N. S. připomíná svým neobvyklým tvarem loď

Kancelářský a bytový komplex Churchill Square v Italské ulici č.p. 2581/67 zahrnuje dvě budovy. Byl postaven v letech 2017–2020 podle projektu studia Jakub Cigler Architekti

Plastika Chvilky radosti sochaře Václava Krba byla instalována r. 2007 v areálu Vinohradské nemocnice

Ondřej Doležal je autorem plastiky Zmrzlinové snění, která byla spolu s dalšími sochami instalována v areálu Vinohradské nemocnice v rámci charitativního sochařského sympozia „Kámen a lidé“ v roce 2007

Na budově Přírodovědecké fakulty UK na Albertově č.p. 2038/6, odkud vyšel pochod studentů, je umístěna pamětní deska autora P. Oriška. Na protější budově 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy se pak nachází pamětní deska ke 25. výročí sametové revoluce

«KDY - KDYŽ NE TEĎ ?
KDO - KDYŽ NE MY ? »
17. 11. 1989

17. 11. 1989 - 17. 11. 2014
25. výročí sametové revoluce a průvodu studentů pražských vysokých škol z Albertova na Národní třídu dne 17. listopadu 1989.
Věnováno památce všech statečných občanů naší země, kteří se nebáli projevit svůj názor a bojovali za svobodu a demokracii.
Desku dne 17. listopadu 2014 společně odhalili prezident:
Česká republika: Miloš Zeman
Polská republika: Bronisław Komorowski
Spolková republika Německo: Joachim Gauck
Maďarsko: János Áder
Slovenská republika: Andrej Kiska

V první dekádě 21. století ozdobil některé pražské ulice a prostranství plastiky dřevěných laviček s bronzovými realistickými sochami. Před hotelem Le Palais, dříve Chmelova továrna na Zvoňáče, byla umístěna socha Matka s dítětem. Autorkou je kanadská sochařka českého původu Lea Vivot, roz. Drahomíra Hekelová, která dílo r. 2016 odinstalovala

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

MĚSTSKÁ DOPRAVA A INFRASTRUKTURA

Budování dopravní infrastruktury hrálo zásadní roli v rozvoji Královských Vinohrad. Na konci 19. století zde osobní přepravu zajišťovalo 12 fiakrů a 29 drožek, zatímco zboží dopravoval jeden dopravovatel a 12 povozníků. Prvním významným prostředkem hromadné dopravy bylo rozšíření pražské koňské dráhy v roce 1884, která spojovala Vinohrady s Václavským náměstím. Dne 25. 6 1897 byla zprovozněna první městská elektrická dráha, již vystavěl Křižíkův elektrotechnický závod. Trasa vedla mezi dnešní Státní operou, náměstím Míru a Florou, byla dlouhá 3315 metrů. Vozovna s pěti kolejemi a administrativní budovou stála u Orionky. Výstavba Císařskokrálovské privilegované dráhy císaře Františka Josefa I., vedoucí z Vídně do Prahy, začala v roce 1869. U Královských Vinohrad vznikla dvě nádraží, jedno pro dráhu Františka Josefa a druhé pro Turnovsko-kralupsko-pražskou dráhu. První parostroj projel tunelem pod Vinohrady v roce 1871, další tunely byly budovány až do roku 1989. Od 25. února 1949 jezdily po Vinohradech také trolejbusy, jejichž provoz byl ukončen v roce 1972. Autobusové linky ve 30. letech spojovaly Vinohrady s různými částmi města. Linka H vedla od Fibichovy ulice na Hřebenku a linka A z Hostivaře přes Vršovice na Malostranské náměstí. První návrh na výstavbu podzemní dráhy v Praze vznikl z iniciativy obchodníka Ladislava Rotta z roku 1898. Navrhoval využít prací na kanalizaci a asanaci Starého města a souběžně zahájit stavbu tunelů pro první linku podzemní dráhy ve směru Karlín – Praha – Podolí, která by se u Křižovnického pivovaru spojila s druhou linkou Malá Strana – Vinohrady. K samotné výstavbě došlo až v 60. letech 20. století. Metro A prochází katastrem Vinohrad, zatímco trasa C se jej letmo dotýká. Stanice Náměstí Míru byla uvedena do provozu 12. srpna 1978, úsek mezi náměstím Míru a Želivského pak 19. prosince 1980.

Původní Nádraží Františka Josefa. Budovu nazývanou Zámeček z roku 1869 navrhli renomovaní architekti Josef Ignác Ullmann a Antonín Barvilius

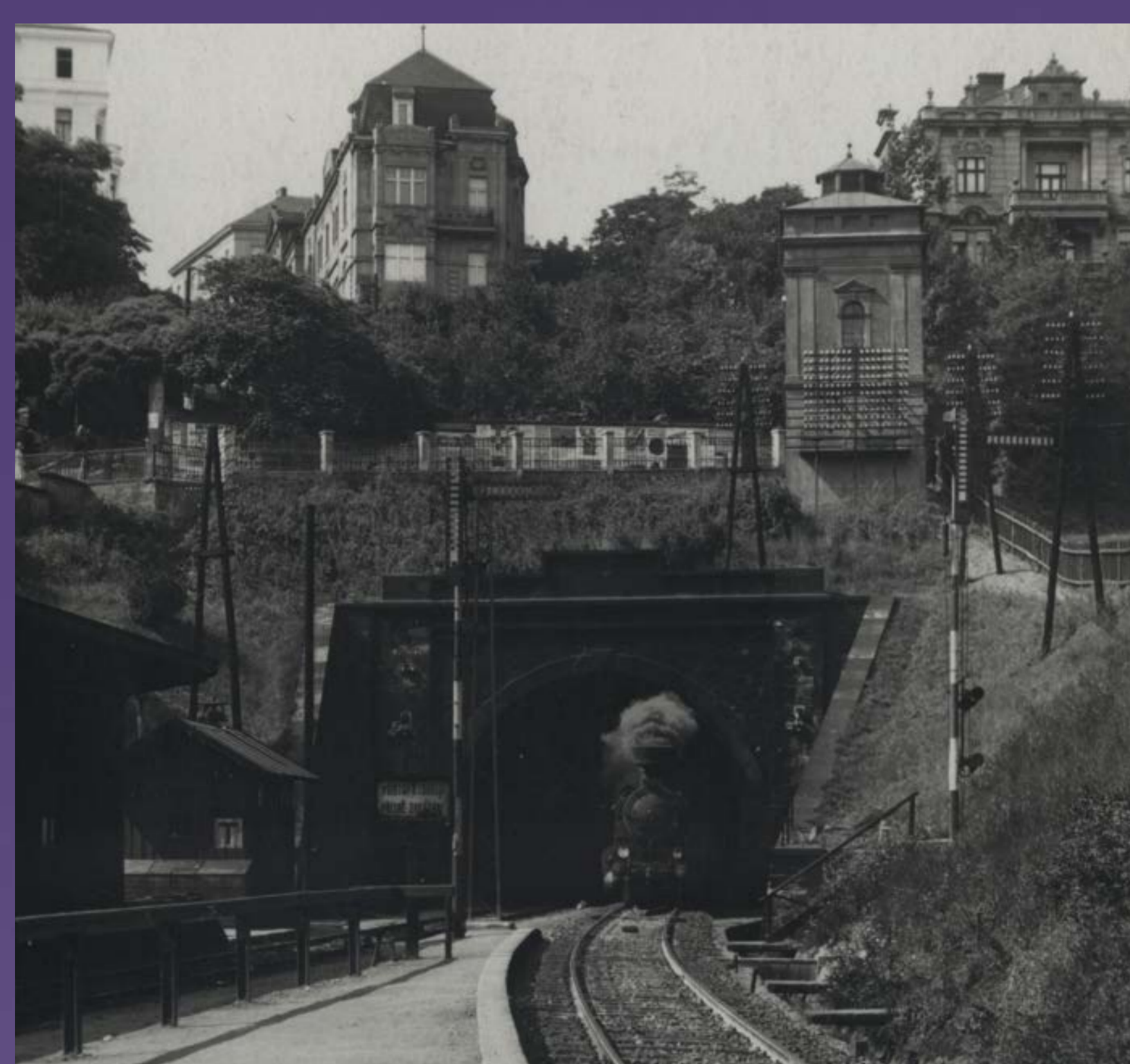

Linka 3 jezdila mezi Nuslemi a Královskými Vinohrady

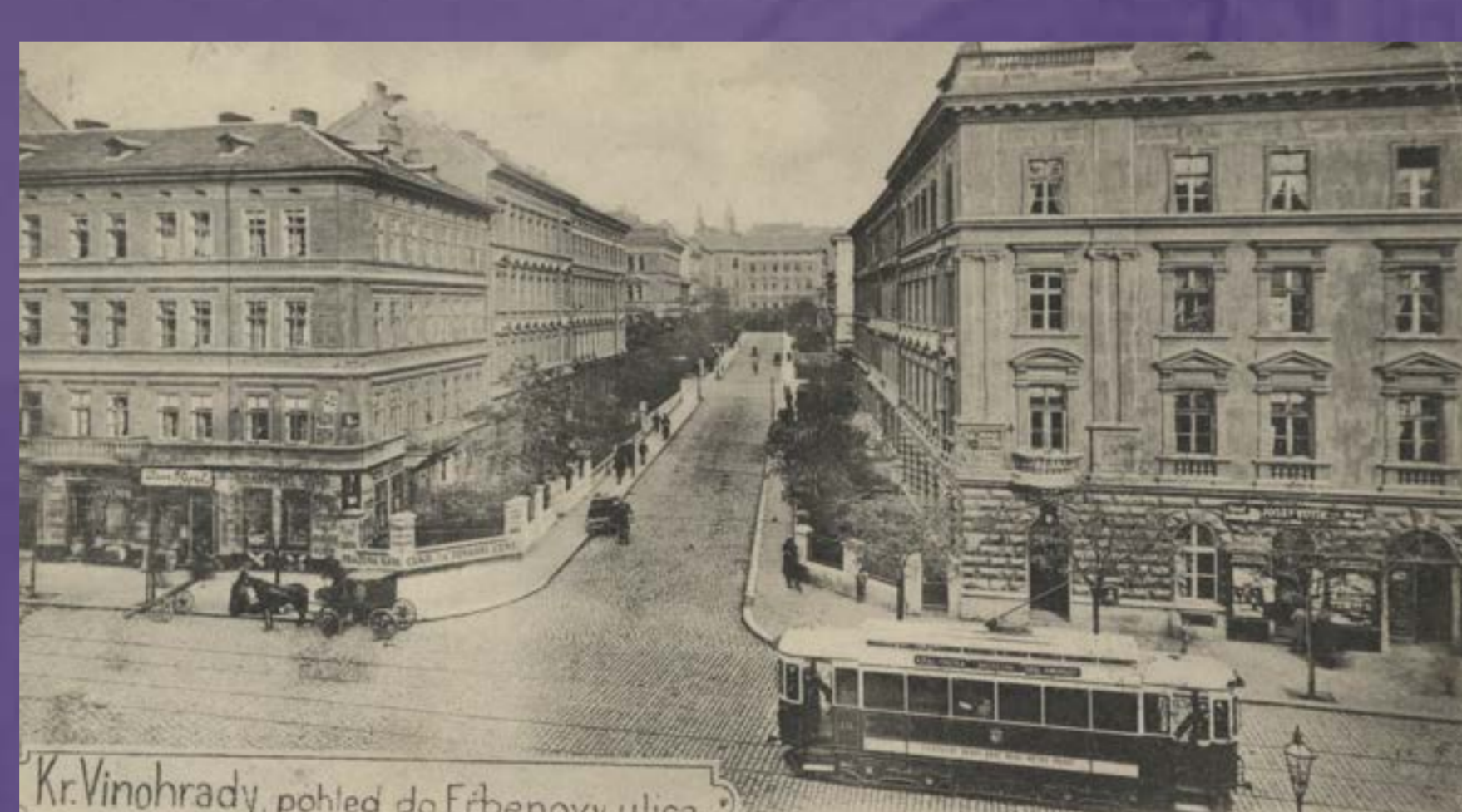

Tramvaj na Vinohradské třídě

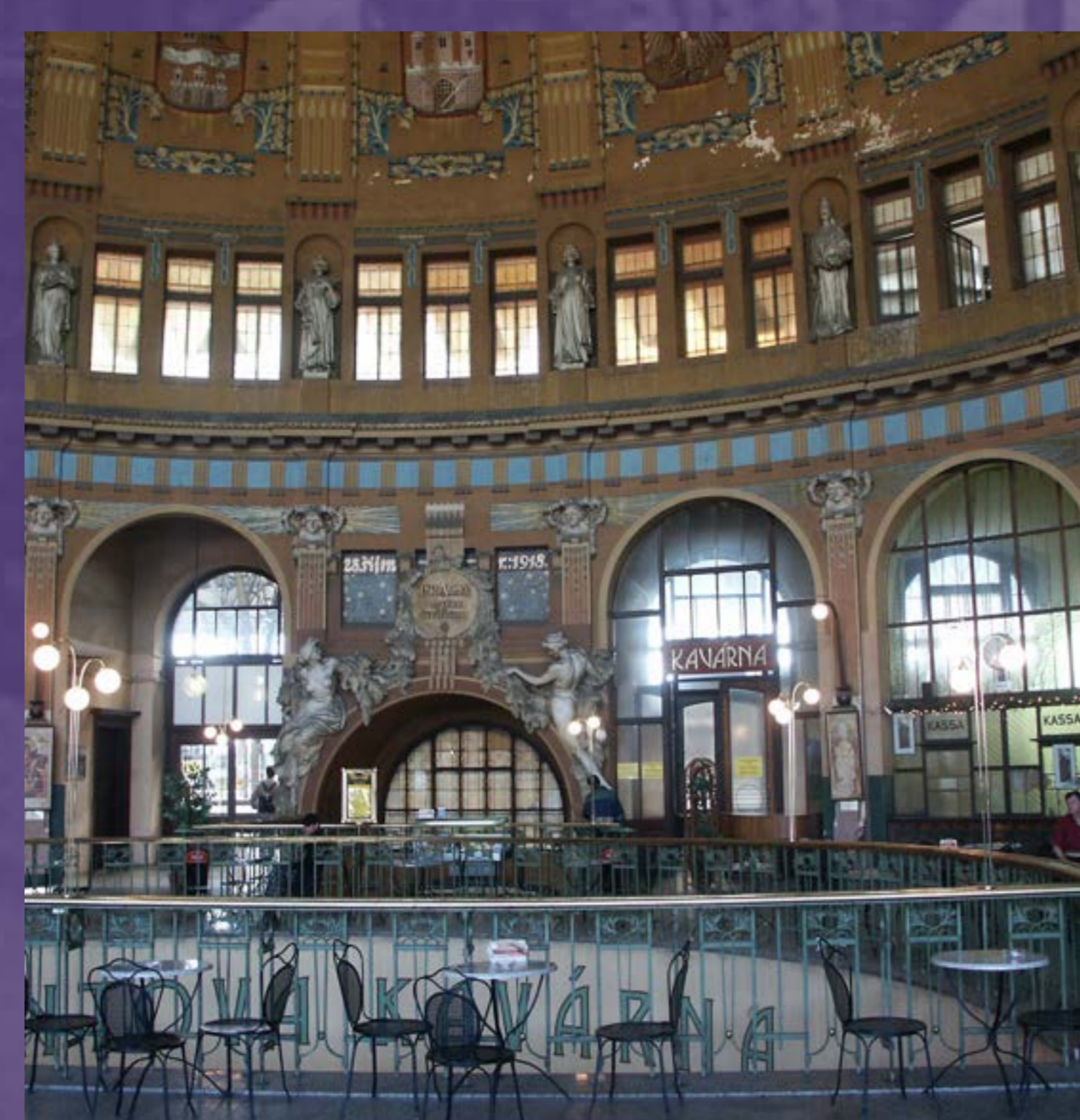
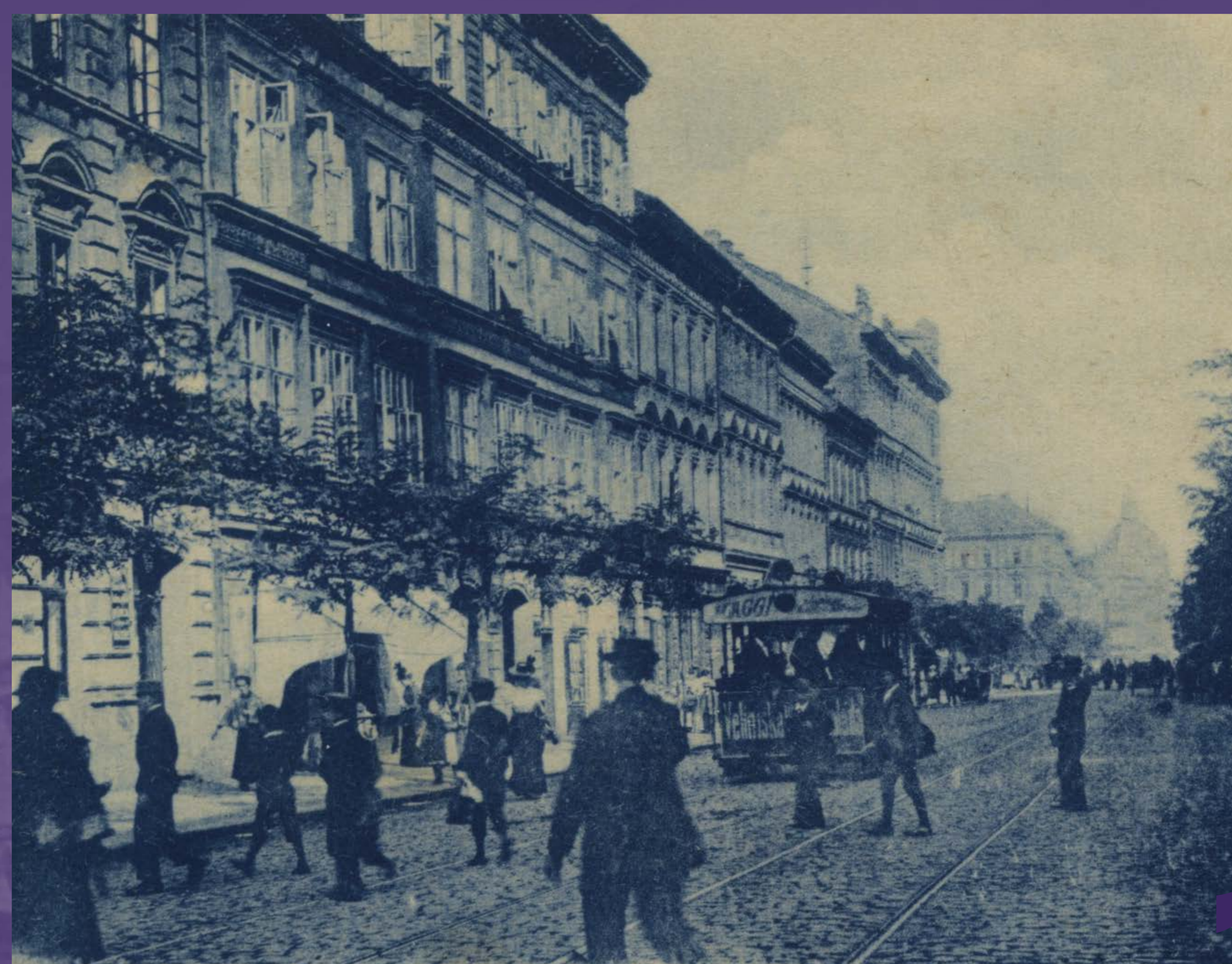
První vinohradský tunel měřil 1145 metrů

Tramvaj na křižovatce ulic Bělehradská a Bruselská

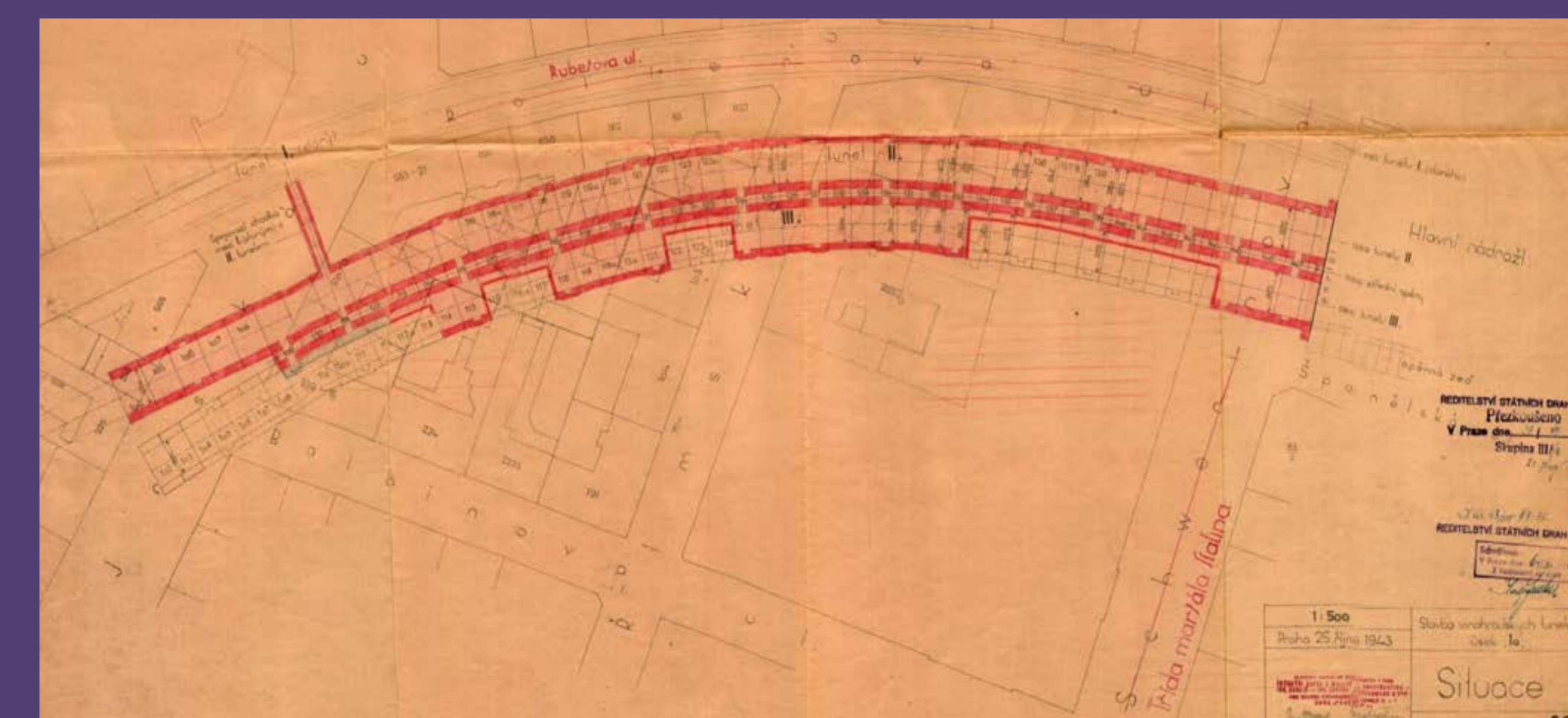
Konečná stanice koňky se nacházela u horního konce Nuselských schodů a vozovna se stájami stávala na Zvonáře. Vůz koňky na fotografii projíždí Bělehradskou ulicí. Vinohradská trať koňky byla elektrifikována v roce 1904

Interiér hlavního nádraží

Stavba metra A stanice Jiřího z Poděbrad r. 1975, Metrostav

Stavební práce na II. vinohradském tunelu započaly v říjnu 1940 a postupovalo se ražbou z obou stran. Spojení tunelu proběhlo 6.3.1943 s minimálními odchylkami (2 mm výšková a 30 mm délková). Provoz v novém dvoukolejném tunelu byl zahájen zkušebními jízdami 11. srpna 1944 na vršovické koleji. Elektrický vlak projel trať za tři a půl minuty

Stavba metra Náměstí Míru

Průběh stavby metra

Zásadní přestavba hlavního nádraží podle návrhu architekta Josefa Fanty se uskutečnila v letech 1902 až 1909

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

MĚSTO UPROSTŘED ZELENE

K zeleným enklávám na Vinohradech patří několik velkých parků a parkově upravených náměstí. Od poloviny 18. století začali Pražané vyjíždět na krátké výlety do nových výletních hostinců a zahrad. Za Koňskou branou vznikly tři krásné zahrady otevřené širšímu obyvatelstvu a svou polohou přímo vybízely k návštěvě – Pštroska, Kanálka a Wimmerovy sady. Z Kanálky, kterou založil Josef Emanuel hrabě Canal z Malabailly, se později staly Riegrovy sady. Další výjimečný muž, plukovník Jakub Wimmer, dal r. 1817 na rozsáhlém území od Žitné brány až ke Zvonarce vybudovat sady. Největším a nejnavštěvovanějším parkem na konci 19. st. byly Růžové sady neboli Městský park. Tvořily ho současné Sady Svatopluka Čecha, Sady Bratří Čapků a Bezručovy sady ve Slovenské ulici. Městská část Praha 3 investovala nemalé prostředky do revitalizace parku na náměstí Jiřího z Lobkovic a parku Mileny Jesenské v Kouřimské ulici. Připravuje se rozsáhlá rekonstrukce zeleně na náměstí Jiřího z Poděbrad. Fenomémem Vinohrad jsou Havlíčkovy sady, známé jako Grébovka, o výměře 11 ha. Leží v údolní nivě potoka Botiče a nad ní přesahují až na přilehlou část vinohradské plošiny v nadmořské výšce kolem 200 m. Vinice je součástí areálu a její plocha je 1,5 ha. Sady prošly velice náročnou desetiletou rekonstrukcí všech objektů, zeleně a přístupových cest a zůstaly jedním z posledních dochovaných romantických areálů.

Riegrovy sady se rozkládají na ploše 11 ha. Jejich charakteristickým rysem jsou nádherné výhledy na Prahu a rozlehlé svažité louky

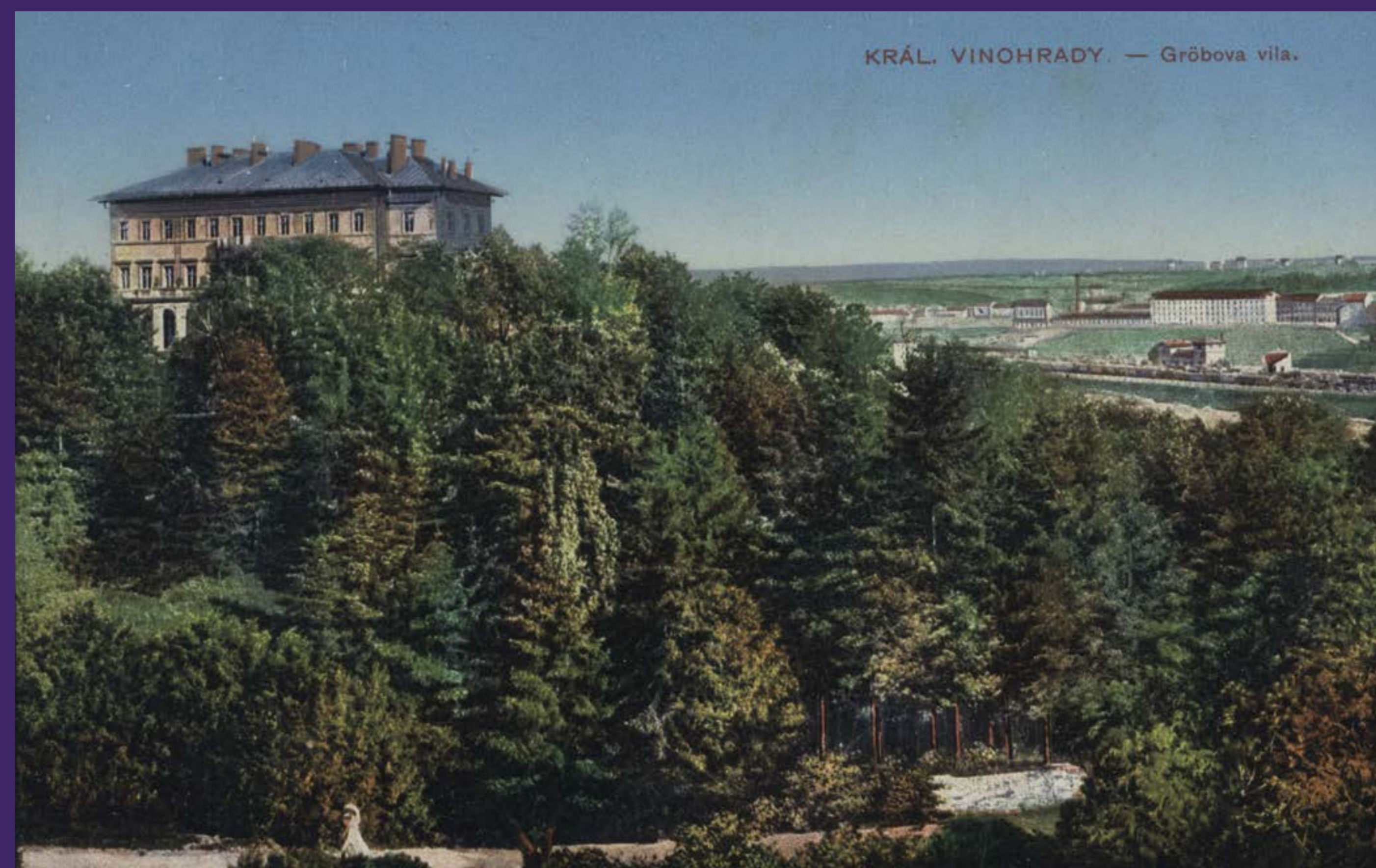
Sady Bratří Čapků mají výměru bezmála 3 ha. Založením parku, jako mnoha jiných na Vinohradech, byl r. 1903 pověřen vrchní městský zahradník K. Gabriel

Dnešní sady Bratří Čapků na přelomu 19. a 20. století

Král. Vinohrady Partie u vodárny.

Havlíčkovy sady na dobových pohlednicích a dnes

Vizualizace přestavby parku na náměstí Jiřího z Poděbrad

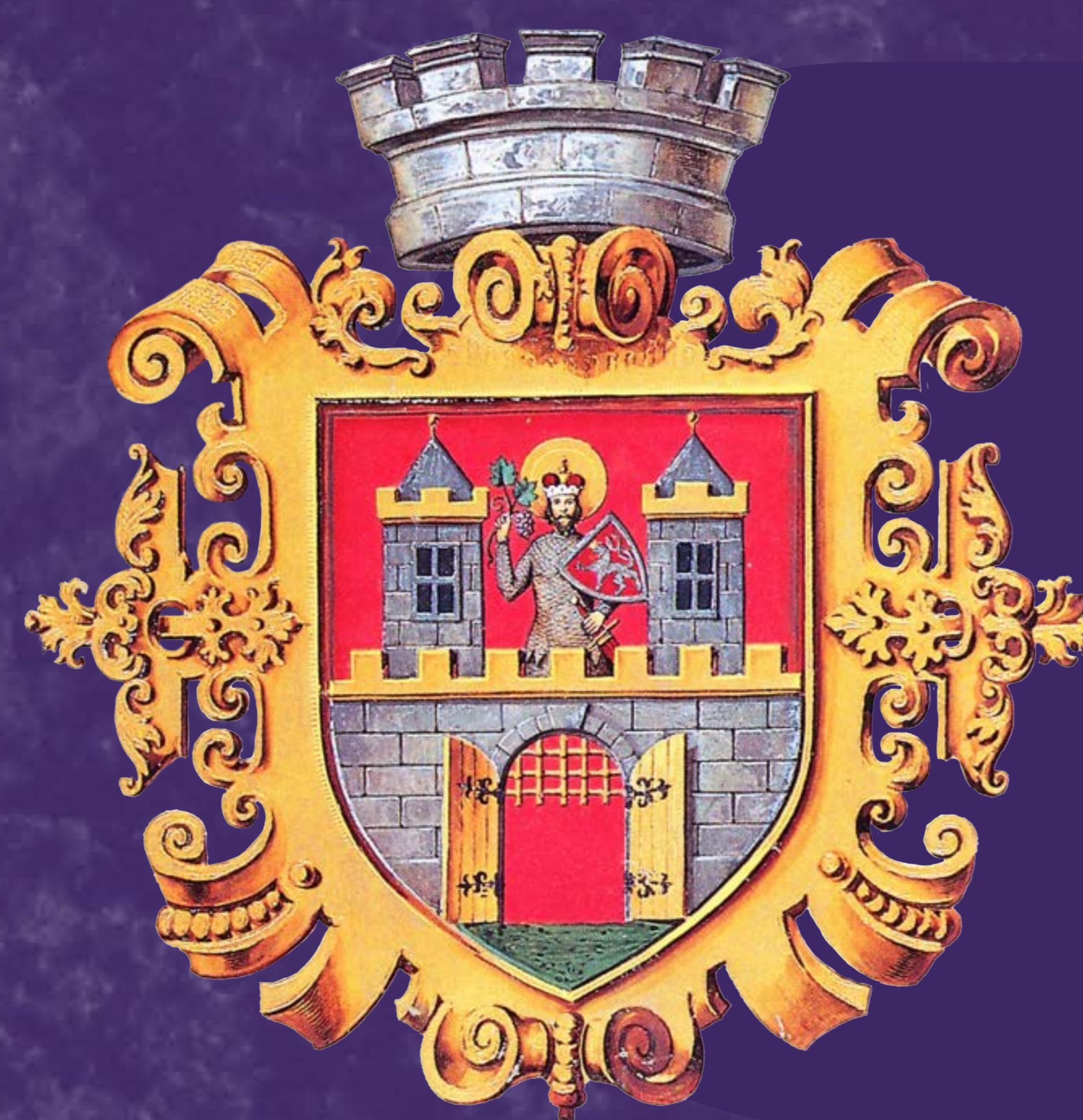
Sady Svatopluka Čecha

V r. 1924 byla do parku instalována bronzová socha Svatopluka Čecha od Jana Štursy (1880–1925). Postava básníka je umístěna na novobarokním podstavci zhotoveném podle návrhu architekta Pavla Janáka

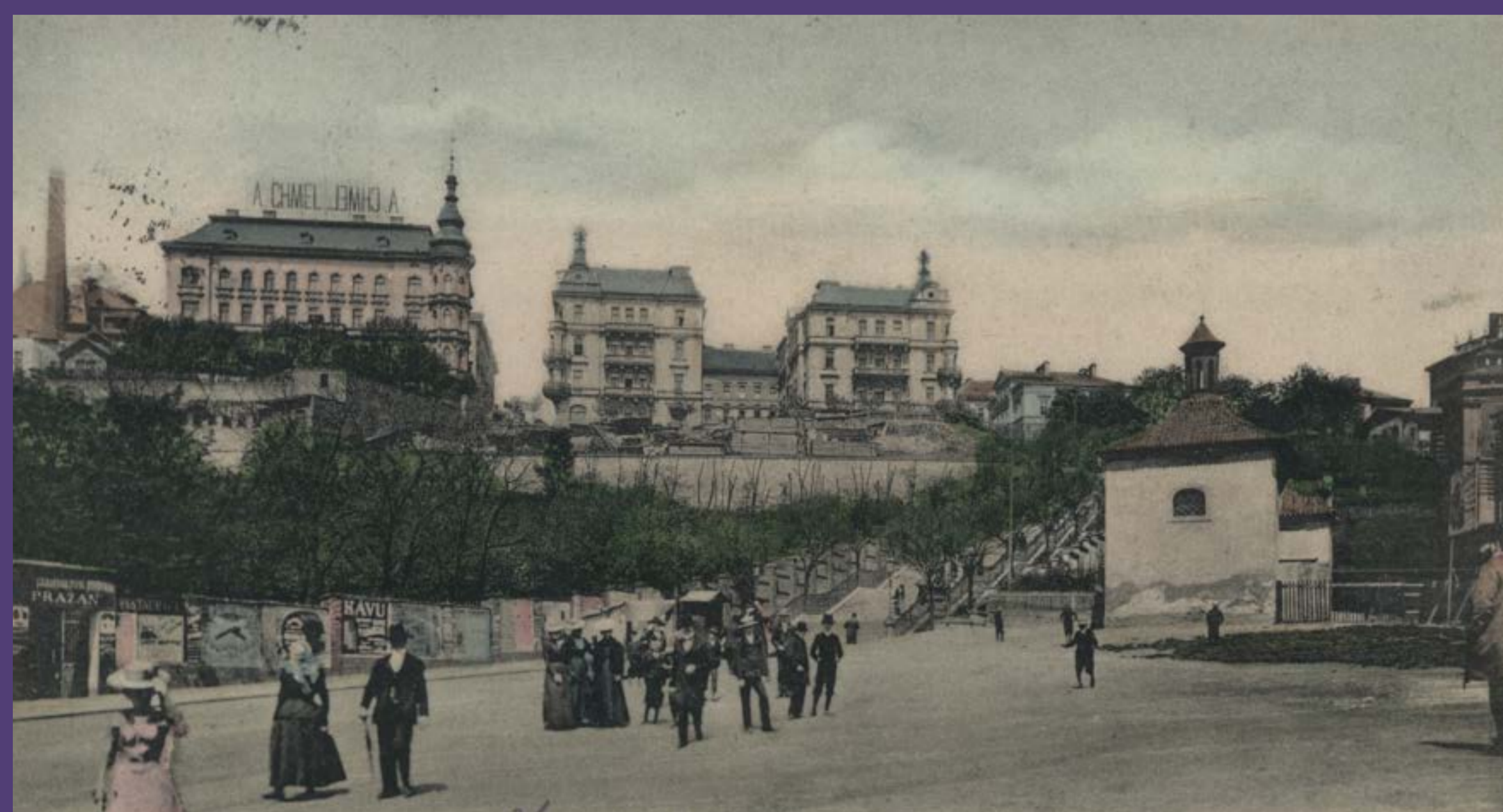

145 et

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

VINOHRADY DUCHOVNÍ

Kaple sv. Rodiny vystavěl pod dnešními Nuselskými schody r. 1755 pražský měšťan a magistrátní rada Nového Města pražského Karel Leopold Bepta. Kaple byla poprvé důkladněji opravena na počátku 20. století a další renovací prošla v 70. letech minulého století

Stavbu Kostela sv. Ludmily podle návrhu arch. Josefa Mockera (1835–1899) řídil městský inženýr a architekt Antonín Turek, stavitelem byl pozdější starosta Alois Bureš

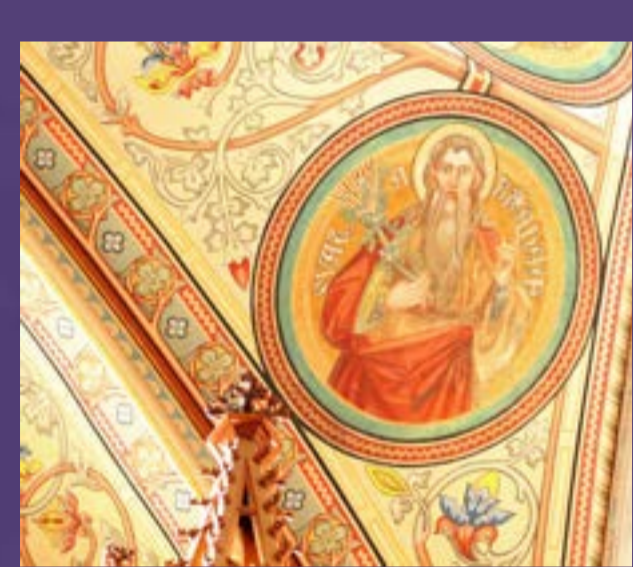
Hlavní kovový oltář pochází z roku 1904, mramorový pod ním byl posvěcen r. 1992

Vitráž v okně kostela sv. Ludmily Svatá Ludmilo, oroduj za nás

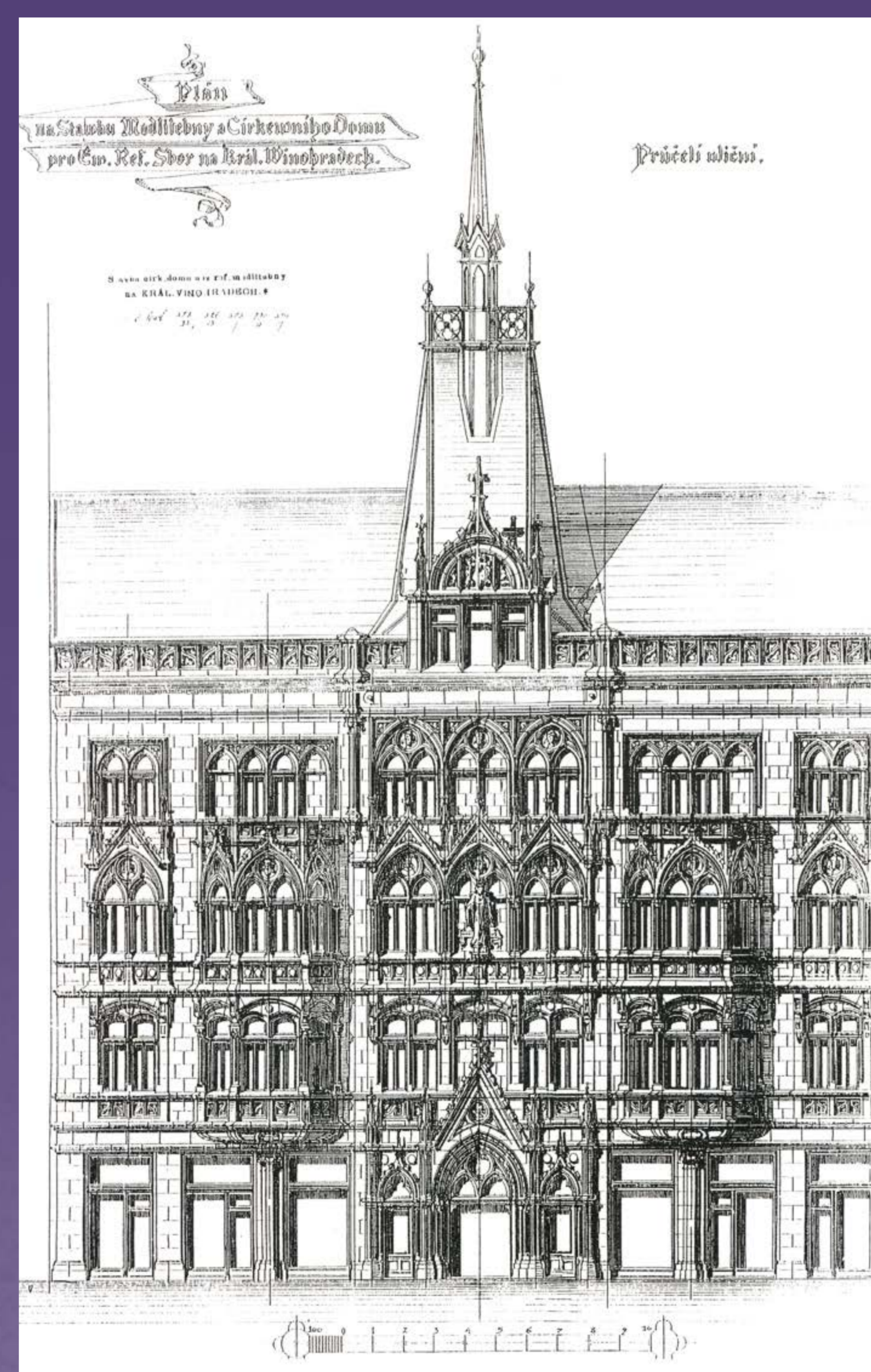

Stropní malby vídeňského malíře J. Jobsta znázorňují 74 polychromovaných portrétů světců, andělů a postav Starého zákona. Postava Abraháma

Zvon v severní věži kostela odlitý R. Manouškem v České u Brna r. 1948 má ladění a1. Byl do chrámu přenesen z kostela Nejsvětějšího srdce Páně spolu s nejmenším zvonem z r. 1607 s laděním c2. Nejmladší a největší zvon v kostele je sv. Václav odlitý r. 1993 Zvonařstvím Dytrychová v Brodce u Přerova

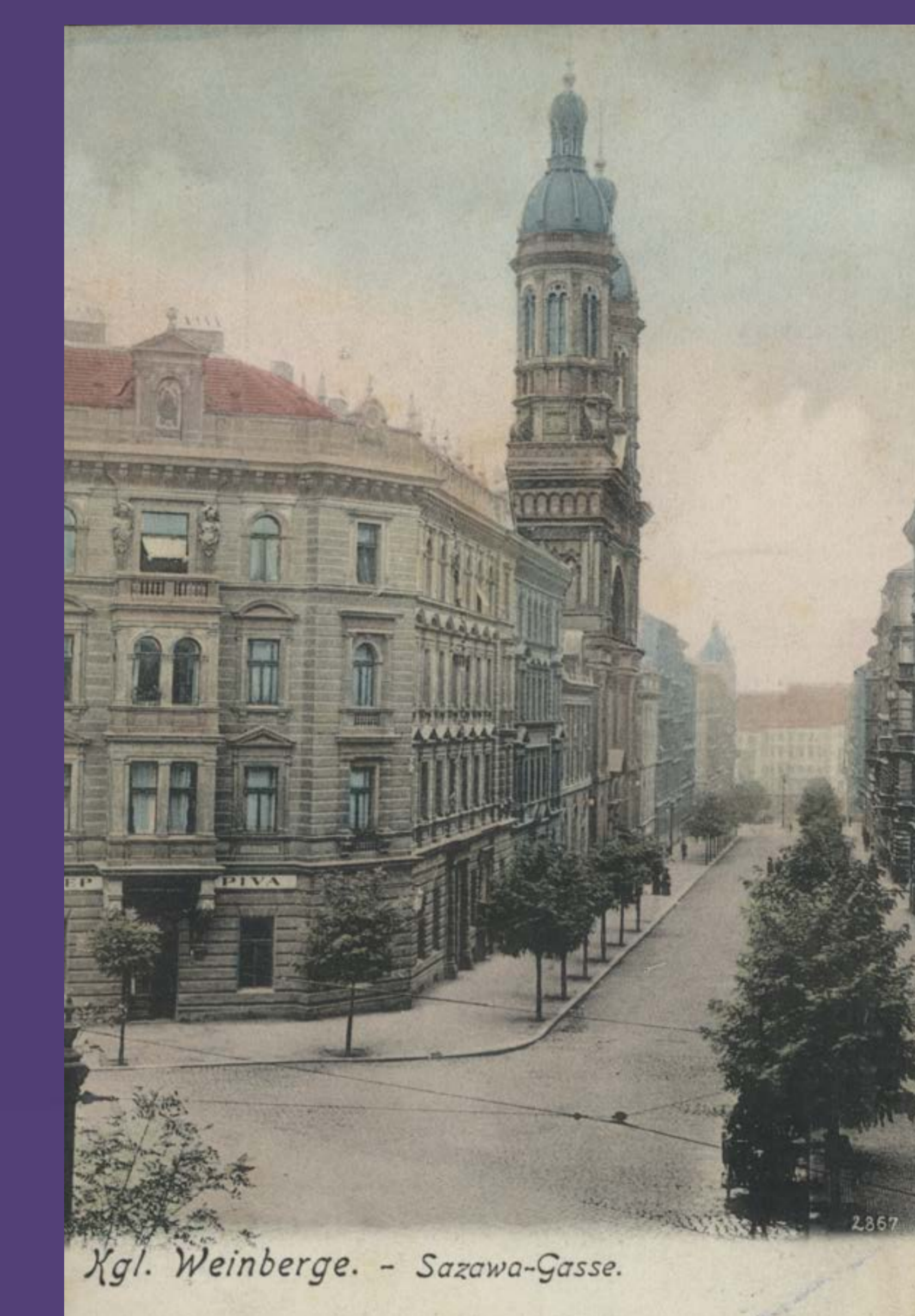
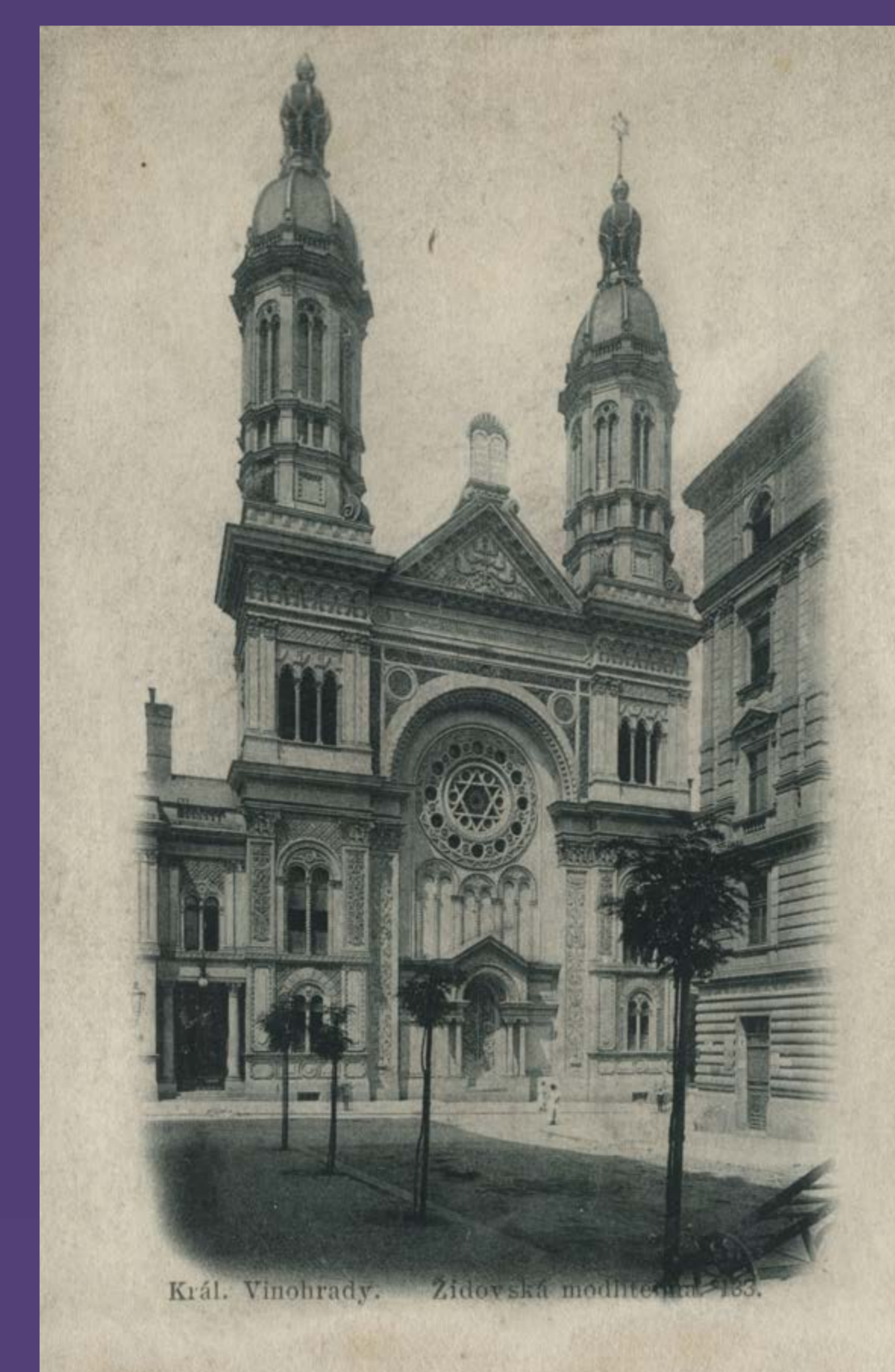
Chrám Nejsvětějšího Srdce Páně navrhl tehdejší hradní architekt slovinského původu Josip Plečnik (1872–1957). Stavba začala r. 1928, o čtyři roky později byl kostel slavnostně vysvěcen, ale po dlouhá desetiletí se dokončovala ještě sochařská výzdoba a ozvučení. Na venkovní boční antické sloupy z původních plánů již nedošlo

Sborový dům Českobratrské církve evangelické na Vinohradech v Korunní ulici navrhl městský architekt Antonín Turek

Husův sbor na Vinohradech v Dykové ulici čp. 51/1, s věží vysokou 34,5 m, navrhl architekt Pavel Janák (1882–1956). Byl vysvěcen r. 1933. Původně divadelní sál byl r. 1938 podle projektu Jiřího Jakuba (1905–1971) proměněn na kolumbárium, ve své době jedno z největších v Evropě

Vinohradská synagoga byla vystavěna podle plánů Wilhelma Stiassnyho v letech 1893–1896. Patřila mezi největší evropské synagogy. V únoru 1945 byla zasažena při náletu Prahy a Němci ji nedovolili hasit. Byla stržena r. 1951 a na jejím místě byla v Sázavské ulici postavena škola

145 let
OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY

Katolické obyvatelstvo Hor Viničných bylo od nepaměti přifařeno k Michli, později k Vršovicím a k Praze. Nejstarší vinohradskou sakrální stavbou je kaple sv. Rodiny u Nuselských schodů. Náležela k usedlosti Vondračka v dnešní Perucké ulici čp. 61/13. Dnes slouží Starokatolické církvi. Poloha kaple však byla poněkud stranou od míst, kde mělo vzniknout centrální vinohradské náměstí. Proto byla r. 1877 ve školní budově v Belgické ulici zřízena z tělocvičny kaple sv. Kříže. Svou kapli měla i škola Na Smetance a později i další školní budovy. Od r. 1884 byla na Vinohradech zřízena expozitura vršovické fary a školní kaple přestaly vyhovovat rostoucímu zájmu obyvatelstva města, které se bouřlivě rozrůstalo do největšího pražského předměstí. Proto byl v letech 1890–1893 vybudován votivní chrám sv. Ludmily na náměstí Míru, v roce 2022 papežem povýšen titulem basilica minor. V letech 1897–1899 byl postaven kostel sv. Václava na Vinohradském hřbitově a v letech 1928–1932 chrám Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad. Roku 1933 byl vysvěcen kostel Církve československé husitské Vinohrady (Husův sbor). Židovská Vinohradská synagoga v Sázavské ulici byla postavena v letech 1893–1896, Sborový dům Českobratrské církve evangelické v Korunní ulici 144/60 byl vystavěn v letech 1904–1907. Modlitebna Bratrské jednoty baptistů se nachází na náměstí Jiřího z Poděbrad čp. 76/68 a sbor Církve bratrské v Římské ulici čp. 1354/43.

ARCHITEKTONICKÉ SKVOSTY VINOHRAD I.

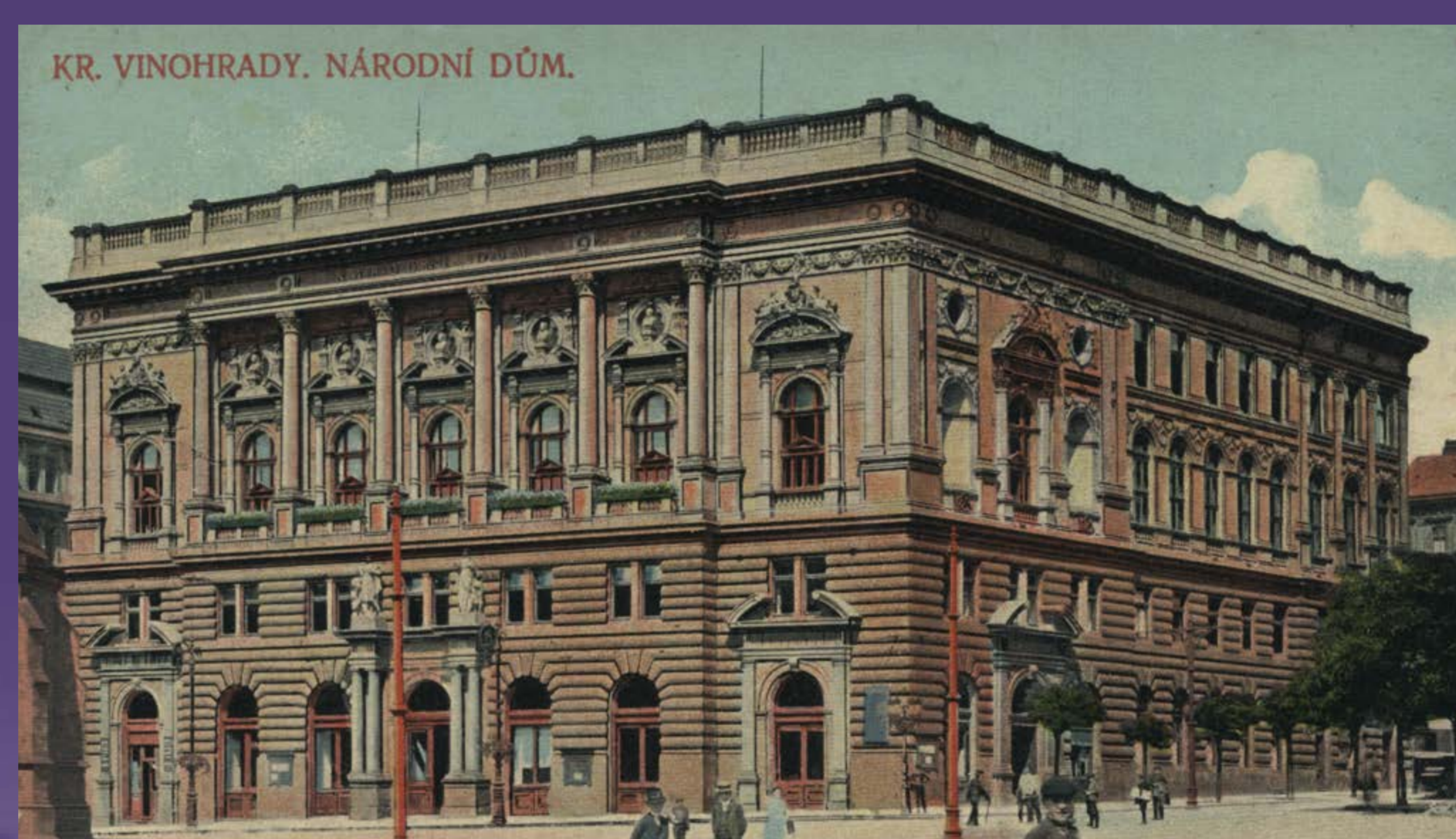
V roce 1928 byla historická budova radnice přestavěna podle projektu vinohradské architektonické kanceláře „Ing. architekti T. Pražák & P. Moravec“ v duchu konstruktivismu. V letech 2004–2005 proběhla zásadní rekonstrukce, během níž byl zachován původní skelet stavby a ve dvoraně a vstupní hale byly zrestaurovány dekorativní prvky ve stylu art deco

Novorenesanční Vinohradskou tržnici navrhl v roce 1902 městský architekt Antonín Turek. Ve dvou suterénních podlažích se nacházelo 98 prodejních stánek, 86 sklepních prostor a 140 chladírenských boxů. V roce 1994 byla Tržnice pod novým názvem Vinohradský Pavilon zrekonstruována podle plánů Josefa Vrány a Milana Veselého

Národní dům na Král. Vinohradech. Koncertní sál.

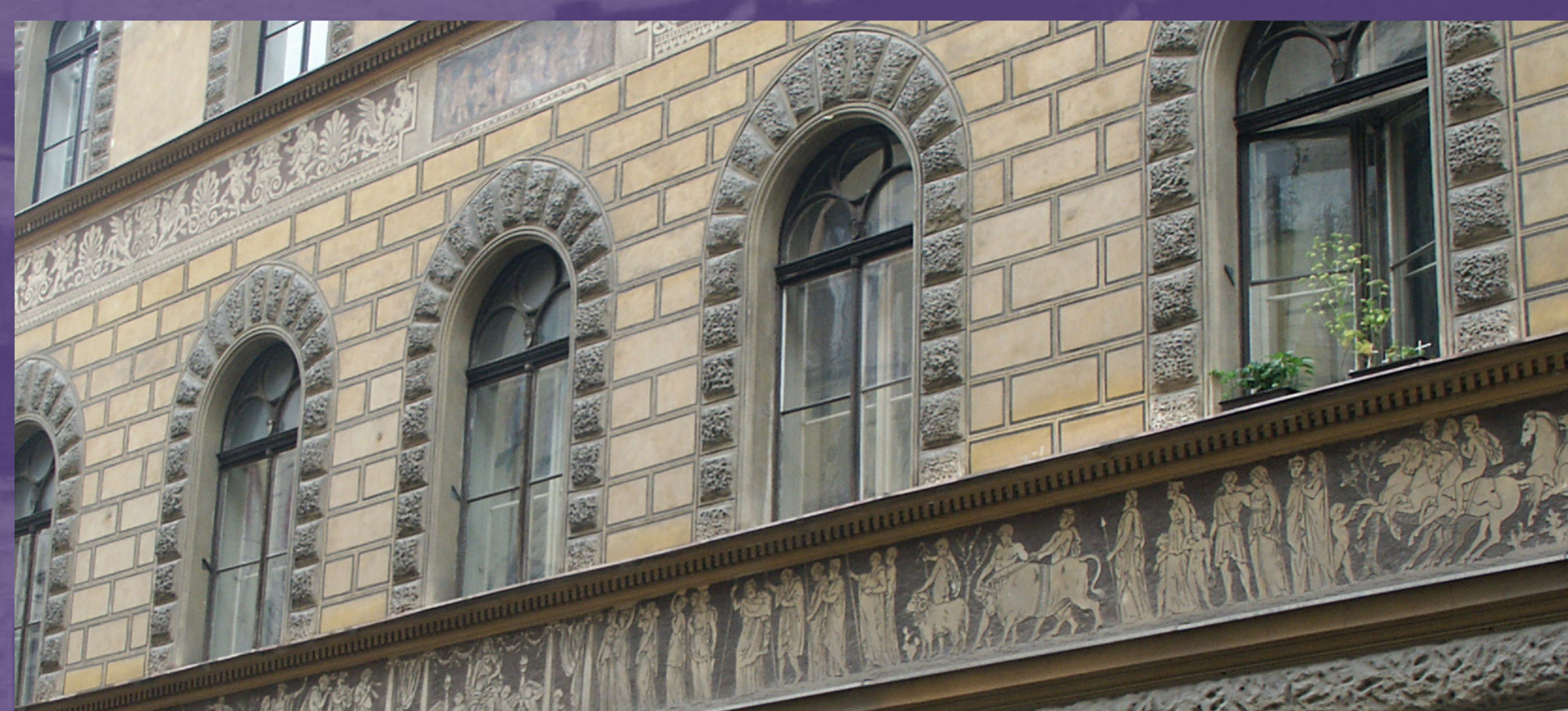
Budova Národního domu na náměstí Míru byla dokončena po 15 měsících dne 10. 11. 1894. Monumentální reprezentační budovu projektoval Antonín Turek, stavbu řídil městský stavitel Jan Troníček. V roce 1955 objekt získaly Československé dráhy, které jej r. 1959 přejmenovaly na Ústřední kulturní dům železničářů. V současnosti je Národní dům na Vinohradech majetkem Státního fondu kultury ČR

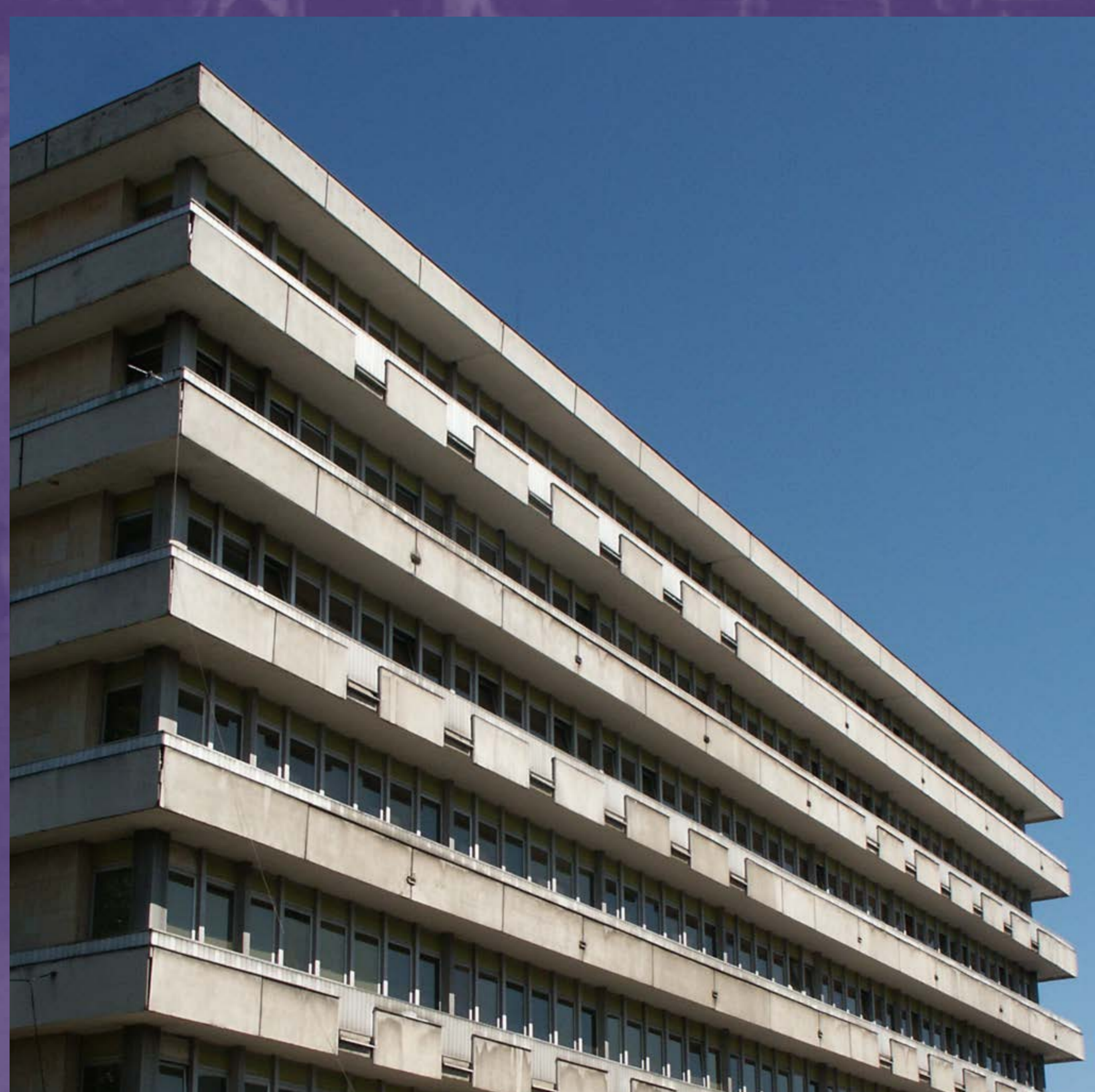
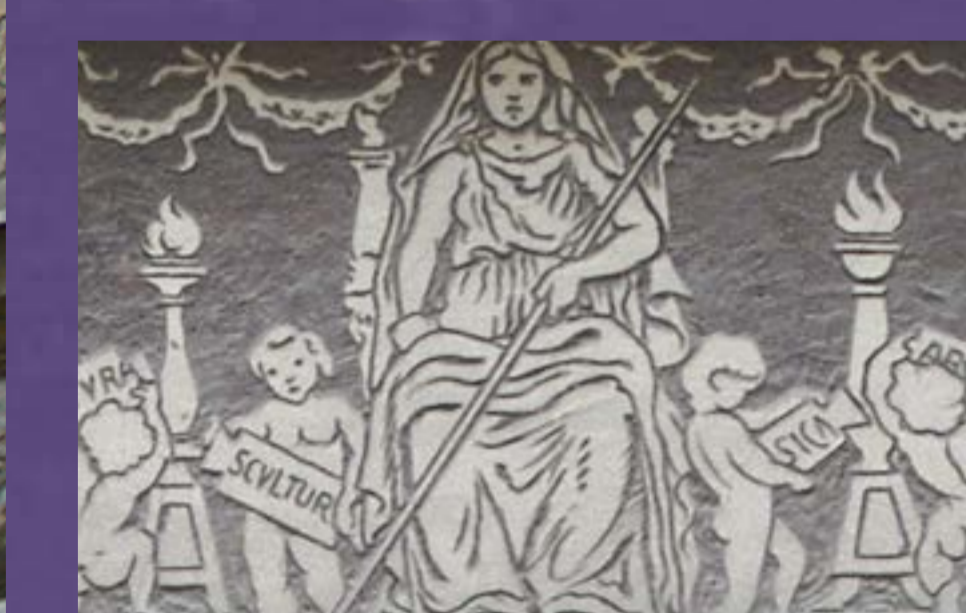
Procovské paláce na severní straně náměstí Míru vedle budovy Divadla na Vinohradech dávaly tomuto prostoru důstojný ráz a reprezentovaly úspěšný rozmach mladého města. V dekorativním novobarokním stylu je navrhl arch. Josef Pospíšil, autor mnoha novodobých domů na Vinohradech. Dům na nároží Ibsenovy ulice (čp. 1234/1) a náměstí Míru (čp. 1234/6) si nechali postavit stavitelé Alois Bureš se synem Otakarem

Na sklonku 19. století se na katastru Královských Vinohrad nacházelo 217,78 ha polí, 4,11 ha luk, 78,23 ha zahrad, 2,83 ha vinic, 6,51 ha pastvin, 43,72 ha nezastavěných ploch a 57,15 ha neplodné půdy. Téměř na celé části této plochy vznikalo moderní město. Zástavba kolem dnešního náměstí Míru se rozšiřovala vějířovitě všemi směry. Další enkláva nájemních domů se rozprostírala kolem vodárny a jižně od ní se začaly stavět vily. Na výstavbě se podíleli přední čeští urbanisté a architekti, kteří projektovali nájemní, kulturní, veřejné a industriální stavby, sakrální budovy a vily. Jsou zde zastoupeny všechny slohy té doby – od historizujících, přes národní sloh, konstruktivismus, funkcionalismus, bruselský styl až po socialistický brutalismus a stavby 21. století.

Novorenesanční činžovní dům z roku 1875, inspirovaný italskými paláci, navrhl arch. Antonín Wiehl pro sochaře Bohuslava Schnircha. Fasáda je doplněna sgrafitovými vlysy s antickou tematikou

Prvních osm pavilonů Vinohradské nemocnice bylo otevřeno v roce 1902. Početem pacientů patřila k nevytíženějším v celých Čechách. Postupně se rozvíjela a rozvíjí, takže jsou zde zastoupeny téměř všechny stavební slohy. Na obrázku pavilon ORL. Moderní sedmipodlažní budova pavilonu N (klinika plastické chirurgie, popáleninové medicíny, stomatologie a část interny) byla postavena v letech 1971–1983 podle návrhu architekta Ivana Šuhajka

Pro nakladatele Jana Laichtera navrhl mezi lety 1908–1909 arch. Jan Kotěra dům s fasádou zdobenou jen desěny v bílém režném zdvu v Chopinově ulici čp. 1543/4

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY

ARCHITEKTONICKÉ SKVOSTY VINOHRAD II.

Na přelomu 19. a 20. století se téměř současně s výstavbou úředních, školních, kulturních, nájemních domů a průmyslových objektů stavěly ve východní části Královských Vinohrad pozoruhodné vily. Jsou zajímavé ze dvou důvodů. Navrhovali je slavní architekti, nebo v nich bydleli velké osobnosti tehdejšího veřejného života z řad literátů, sochařů a malířů, herců, lékařů, vědců či techniků. Anebo si je navrhli sami pro sebe renomovaní architekti, kteří v nich bydleli. Nejstarší vilová zástavba se nachází pod Dykovou ulicí. Ve dvacátých letech pak vznikly dvě vilové kolonie, směrem k sadům Bratří Čapků to byla kolonie Svobody pro družstvo Svěpomoc, jejíž stavby navrhl náš přední funkcionalistický architekt a urbanista František Albert Libra (vlastním jménem Schön). Starší část této kolonie se vyznačuje prvky rondokubismu. Kolonie západně od areálu Státního zdravotního ústavu mezi Šrobárovou a Benešovskou ulicí vystavělo Obecně prospěšné stavební a bytové družstvo novinářů a spisovatelů v Praze. Převážnou část zdejších vil navrhla a postavili i architekti Tomáš Pražák a Pavel Moravec, přičemž arch. Moravec bydlel ve vile v nynější Šrobárově (tehdy Korunní) ulici 12. Ale mezi architekty bychom zde našli i další významná jména, např. Ladislava Machoně či Bohumíra Kozáka. Téměř každá z vinohradských vil je stavbou s velkým příběhem.

Vila, kterou si sám v roce 1908 navrhl architekt Jan Kořera v Hradešinské ulici čp. 1542/6, patří k nejfotografovanějším v Praze. Po Kořerově smrti ji dědicové r. 1927 prodali JUDr. Koeserovi. V roce 1939 ji získali současní vlastníci. R. 1948 jim byla vila odebrána, rozdělena na několik bytů a po roce 1989 opět v restituci navrácena

Na nároží ve Slovenské ulici čp. 1566/2 si navrhl vilu s ateliérem sochař Ladislav Šaloun, včetně veškerého nábytku, porcelánu a bytového textilu. Fotografie je z doby krátce po dokončení stavby v roce 1910. Festony v rozích budovy byly zničeny při náletu

Vila v Hradešinské čp. 977/5 navrhl Ladislav Machoně

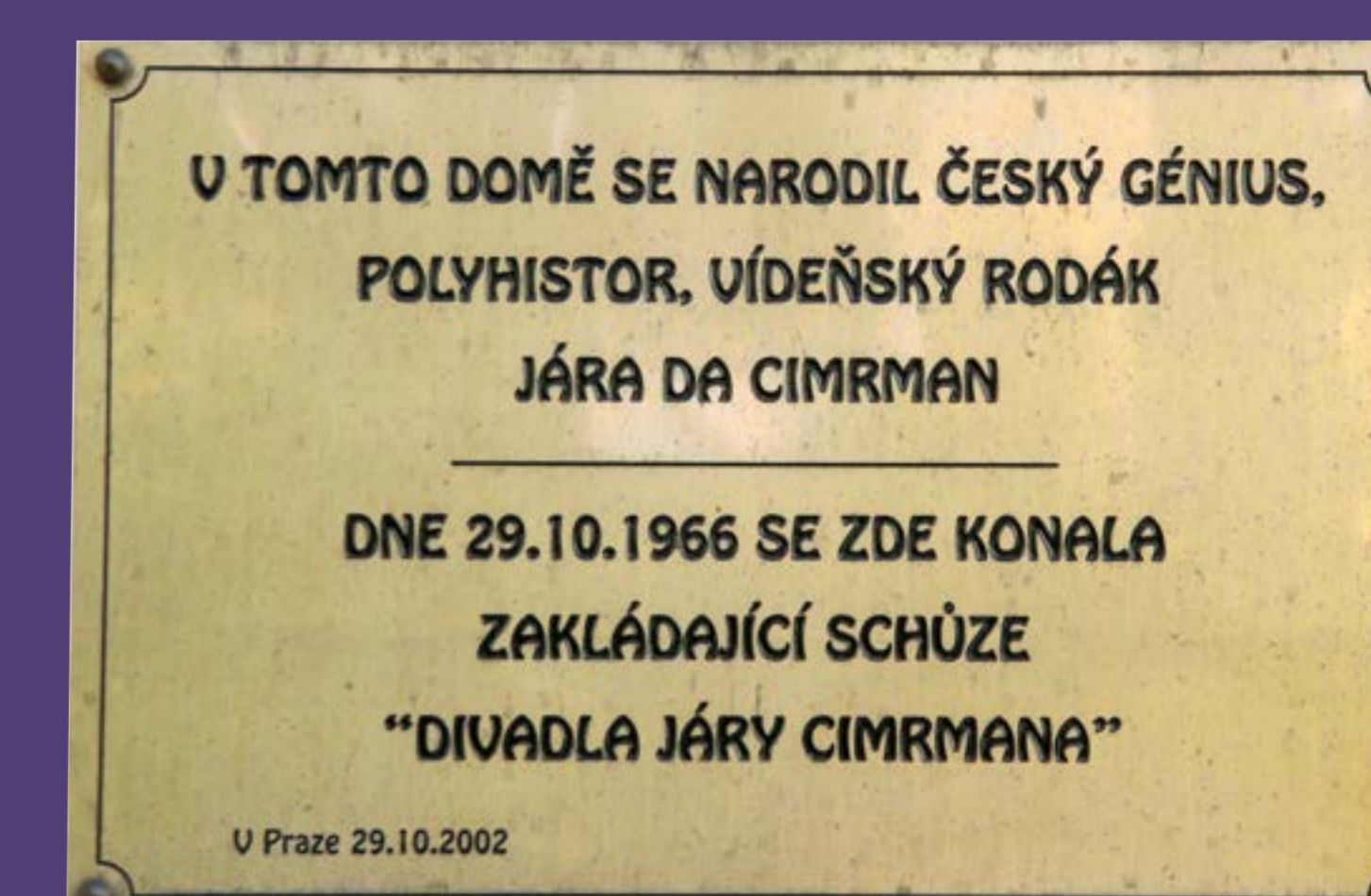

Na rohu Šrobárovy a Vlašimské čp. 1875/17 nechala vystavět firma Pražák & Moravec v rámci Kolonie Spolku žurnalistů vilu pro Miloše Čtrnáctého, prozaika, překladatele, žurnalistu a zakladatele Radiojournalu

Ve dvouvile v ulici Bratří Čapků čp. 1887 a 1886/4 a 6 bydlel bratr stavitele arch. Pražáka, známý balneolog MUDr. Ladislav Pražák

Mistr Šaloun ve svém ateliéru v roce 1930

Ve vile Dykova čp. 1084/14 bydlel do roku 1941 František Kraus, deportován jako Žid do ghetta v Lodži. Vilu pak využívalo gestapo a po válce sovětská rozvědka Směrš. Později zde působila armádní redakce Československého rozhlasu, jejíž redaktori Šebánek a Svěrák začali vysílat od 6. 12. 1965 mystifikační pořad Nealkoholická vinárna U pavouka. Český rozhlas již budovu opustil a zmizela i pamětní deska upomínající na zrod Járy Cimrmana

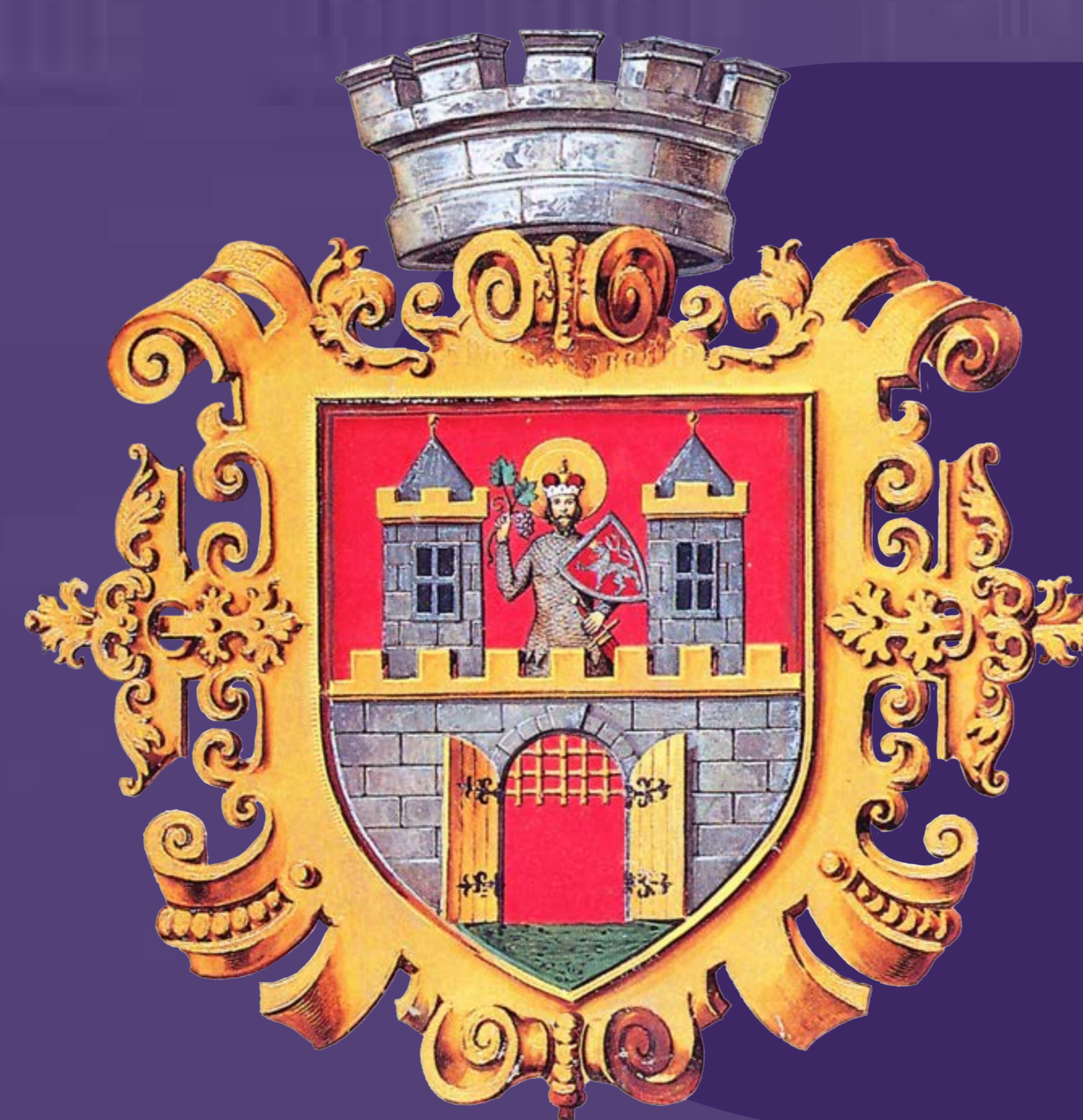
Vila Osvěta v ulici Jana Masaryka čp. 165/22, vystavěná stavitelem a starostou Aloisem Burešem, je spjata s Tomášem Garriguem Masarykem, jenž zde žil s manželkou Charlottou v letech 1884–1888 s synem Janem, který se zde 14. 9. 1886 narodil

Na okraji Sadů Bratří Čapků v Hradešinské ulici čp. 976/1 postavil v roce 1897 městský stavitel Josef Svoboda vilu, kterou v roce 1914 přestavěl stavitel Josef Hrabě podle plánů Maxe Spielmanna. Bydlel zde přední pražský podnikatel a elektrotechnik Ing. Emil Kolben (1862–1943), zakladatel pozdější továrny ČKD. Zemřel za války po deportaci v Terezíně

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

SPOLEČENSKÝ ŽIVOT NA VINOHRADĚCH

Restaurace, hospody a kavárny se staly od počátku vzniku Královských Vinohrad jejich nedílnou součástí. Sehrály důležitou roli v navazování sousedských vztahů, zakládaly se v nich četné spolky a konaly spolkové schůze. Spolky byly v poslední čtvrtině 19. století celospolečenským fenoménem. V roce 1895 jich na Královských Vinohradech bylo 41, z nichž některé přežily dokonce až do současnosti. Pro spolkový život měl zásadní význam Národní dům v reprezentativním novorenesančním slohu, dokončený v roce 1894. Spolky byly české a německé, humánní a „ku vzájemné podpoře“, zábavné, vzdělávací a další různé spolky, kam náležely například Tělocvičná jednota Sokol, ustanovená 27. února 1887, Spolek českých cyklistů nebo Sbor dobrovolných hasičů. Zdejší Městský sbor dobrovolných hasičů vznikl v roce 1878 a sídlil v obecním dvoře ve Varšavské ulici. Jednota Orla československého využívala ke cvičení školní tělocvičny a přes prázdniny cvičiště v Chrudimské ulici. Byly tu například ještě spolky podporující vinohradské chrámy či tři Výherní kluby „Naděje“. Ze zábavných a vzdělávacích spolků hrála důležitou roli Měšťanská beseda, působící zpočátku v prostorách v Římské ulici čp. 393/9, jež poskytla vdova po starostovi Janu Friedländerovi. Po dostavbě Národního domu se beseda přesunula sem, stejně jako Sokol. Působily tu i Hlahol Vinohradský, Klub cisteristů, ochotnické a učitelské spolky či kroužek „Mládenců“. Spolky humánní se snažily o ulehčení života potřebným, jako např. Spolek pro stravování chudé školní mládeže, První vzájemně se podporující dělnický spolek „Samaritán“, Ústřední matice školská měla mužský i ženský odbor. Existovaly spolky podporující chudé studenty, živnostníky při onemocnění či Spolek vojenských vysloužilců hraběte Zdeňka Kapliře ze Sulevic. Místní odbor Národní jednoty Pošumavské byl protiváhou německému spolku Bundes-Gruppe des deutschen Böhmerwaldbundes (Svazová skupina německého šumavského svazu). Ovšem pro společenský život měly zásadní význam také koncertní sály v Národním domě, v Radiopaláci či na Hajnovce.

Vděčným místem pro setkávání obyvatel byly vyhlášené trhy na Tylově náměstí

Národní dům byl centrem pro společenský život Vinohrad, a to i po přejmenování na Ústřední kulturní dům železničářů

V Máchově ulici měl sídlo Dámský kruh

V letech 1972–1992 působil v ÚKDŽ prestižní Klub sběratelů kuriozit. Konaly se zde výměnná setkání sběratelů a další akce. Při opuštění sálu obdržel účastník tzv. návratku do sálu

Na místě dnešní Balbínovy poetické hospůdky býval Friedländerův hostinec U Zlatého lítru. Působila zde Strana mírného pokroku v mezích zákona, založená Jaroslavem Haškem. V roce 1893 tu byl založen klub AC Královské Vinohrady, dnešní AC Sparta

V srpnu 1894 rozhodla valná hromada klubu AC Královské Vinohrady v kavárně Demínka o změně názvu na Athletic Club Sparta. Od toho data se začala psát dlouhá historie našeho nejúspěšnějšího fotbalového klubu

Gröbeho vila v Havlíčkových sadech se za socialismu stala Ústředním domem pionýrů a mládeže Julia Fučíka. Děti zde nacházely využití v mnoha zájmových kroužcích, včetně modelářské autodráhy. Při rekonstrukci vily obnovili restaurátoři interiéry do původního stavu, jen jako připomínku socialistické historie ponechali v kazetovém stropě jedno pole s rudou hvězdou, srpem a kladivem

Pomník k 150. výročí založení Sokola z roku 2012 je dílem Karla a Petra Holubových

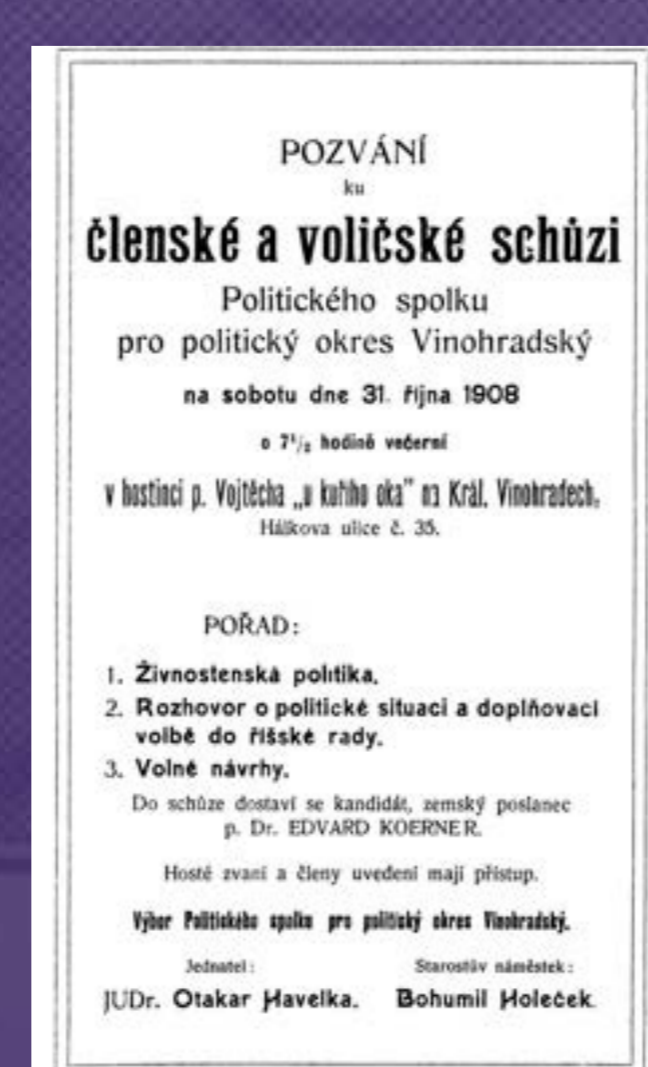
Stavba Vinohradské sokolovny podle projektu Fr. Marka, Z. Jirsáka a V. Vejrycha (který bydlel poblíž stavby v Chopinově ulici 20) započala v roce 1938, dokončena byla r. 1941

Vinohradský Hlahol v roce 1911 při odhalení pamětní desky JUDr. Herolda ve Francouzské ulici

Městská knihovna na Korunní třídě byla chloubou Vinohradských, přесídlila sem z budovy radnice

Pozvánka na schůzi politického spolku zaujme názvem restaurace U kuřího oka (v Londýnské ulici)

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

VINOHRADSKÉ PODNIKY

Prvorepublikovou restauraci na náměstí Jiřího z Lobkovic čp. 2288/20 provozoval pan Jahelka, po roce 1948 Rad Praha 3 a po sametové revoluci prasynovec Olgy Scheinpflugové, Karel Scheinpflug. Interiér restaurace U Jahelků vyzdobil fotografiemi z rodinného alba Karla Čapka. Nyní je zde asijská restaurace

Secesní výzdoba Demínky se stropy bohatě zdobenými jemnými štuky

Demínku založil r. 1886 Josef Demín v domě na nároží Škrétovy a Anglické ulice

Lidová jídelna v Beránkově Slovanském hotelu na Tylově náměstí

V letech 1932–1936 vystavěl architekt Alois Krofta obytný blok s nárožním hotelem Flora na rohu ulic Orlické a Vinohradské. S ubytovací kapacitou 400 hostů, kinem a pěti gastrocentry patřil k největším a nejluxusnějším v Praze

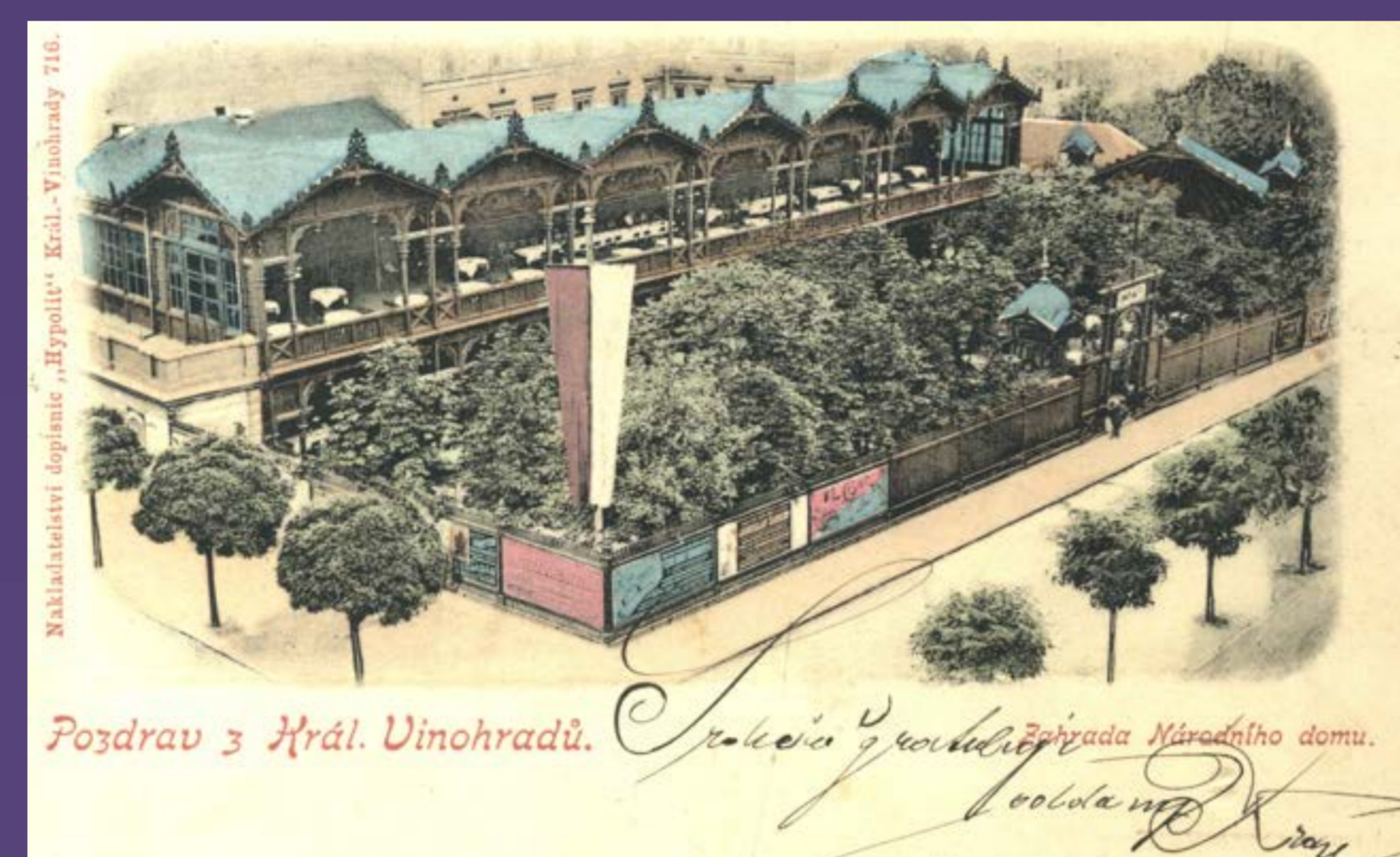
Restauraci Nad rozhlasem hojně navštěvovali herci, účinkující v Čsl. rozhlase i jeho redaktoři. Po roce 1989 se přejmenovala na Hajnovku. Ještě r. 2009 byla vidět na markýze a na okně obě jména

Smíchovská restaurace v Záhřebské ulici

Hlavova kavárna, zvaná Hlavovka, byla umístěna na rohu Italské ulice a náměstí Míru v domě starosty a stavitele Aloise Bureše. Byla vyhledávaným místem literátů a herců sousedního Vinohradského divadla

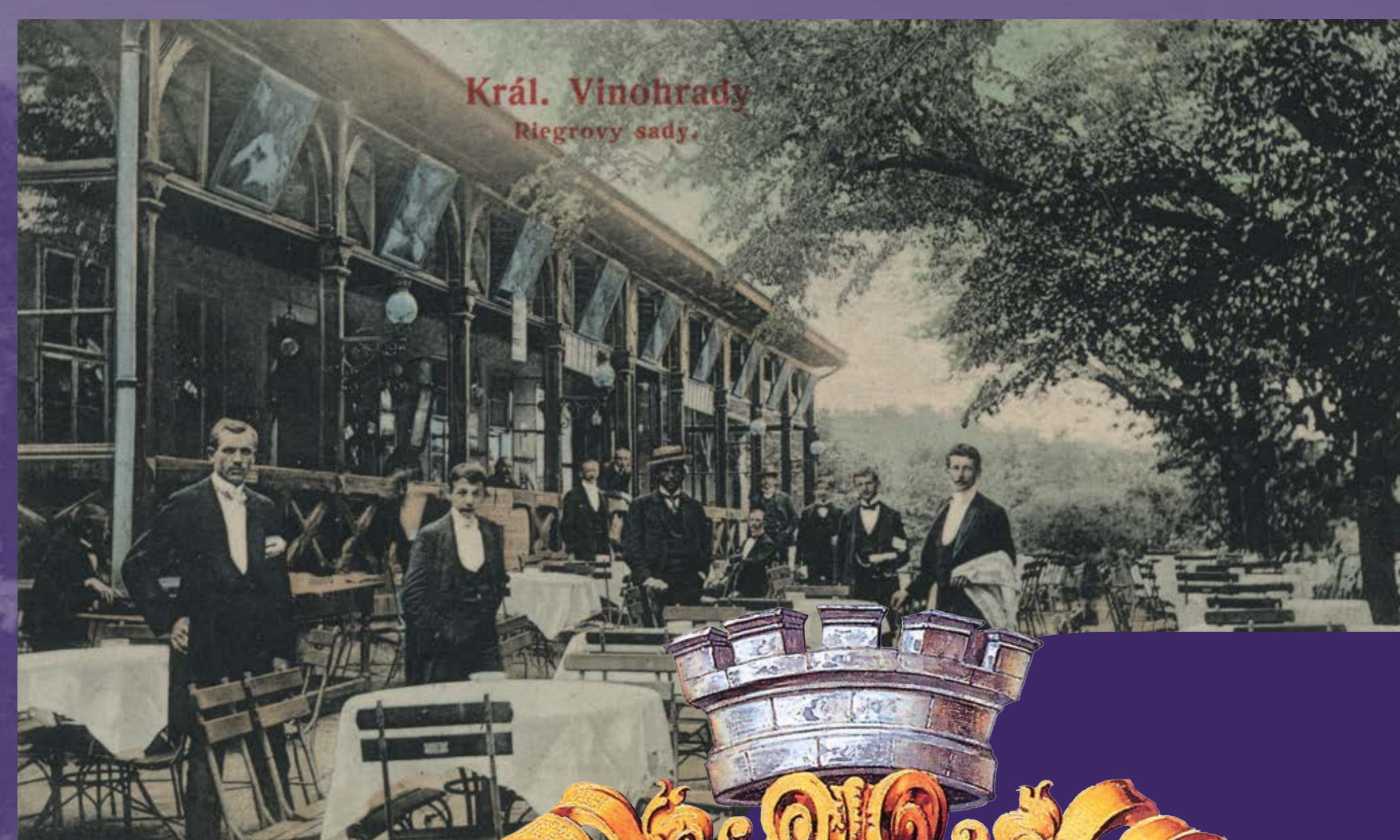
Mezi vyhledávaná místa Pražanů patřila kavárna a zahrada Národního domu

Josef Beránek zřídil na Tylově náměstí r. 1917 velkou kavárnu a ke konci první světové války, za velice těžkých podmínek, luxusní hotel Beránek, který měl již tehdy garáže

V usedlosti Feslová v Dykové ulici se nacházela navštěvovaná zahradní restaurace

Personál restaurace v Riegrových sadech dbal na spokojenost hostů

Restaurace, hospody a kavárny se staly od počátku vzniku Královských Vinohrad jejich nedílnou součástí. Fenomémem byly zejména kavárny se svou typickou starosvětskou atmosférou, kterou dnes najdeme již jen v Demínce, luxusní hotel Beránek, který měl již tehdy garáže. Ostatní zmizely z gastronomické mapy Prahy. Po sametové revoluci se část domů s provozovny vrátila restituentům, část provozů se dražila. Hodně jich zaniklo, ale další zase vznikaly. Z mnoha tradičních vinohradských hospůdek se staly asijské, orientální bistra. Významnou roli při povznesení Vinohrad na velké moderní město sehrály hotely, které v době svého vzniku patřily k nejkomfortnějším v Čechách, například hotel Beránek či Flora. Zatímco hotel Flora zanikl, hotel Luník v Londýnské ulici navazuje na tradici původního hotelu Skřivan, když r. 1967 byl jeho název změněn. Po restituci v roce 1989 rodina Skřivanů název Luník ponechala. Rovněž hotel Ametyst v ulici Jana Masaryka v budově z r. 1923 přešel v rekonstruované podobě do dnešních dnů. Většina ostatních prvorepublikových hotelů nepřežila „vítězství pracujícího lidu“ v únoru 1948. Byly mezi nimi hotely Orel (Záhřebská 27), Pajer (Koubkova 11), Šmíd (Vinohradská 93). Dva hotely Terminus a Wilson (později přejmenované na Astoria a Slovan) v dnešní Wilsonově ulici stály vedle sebe. Hotel Astoria-Wilson byl zbořen r. 1976 při výstavbě magistrály. Listopad 1989 přinesl velké změny v tomto oboru a mnoho činžovních domů bylo rekonstruováno na celou řadu hotelů a penzionů.

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO KRÁLOVSKÉ VINOHRADY

VINOHRADY PLNÉ OSOBNOSTÍ

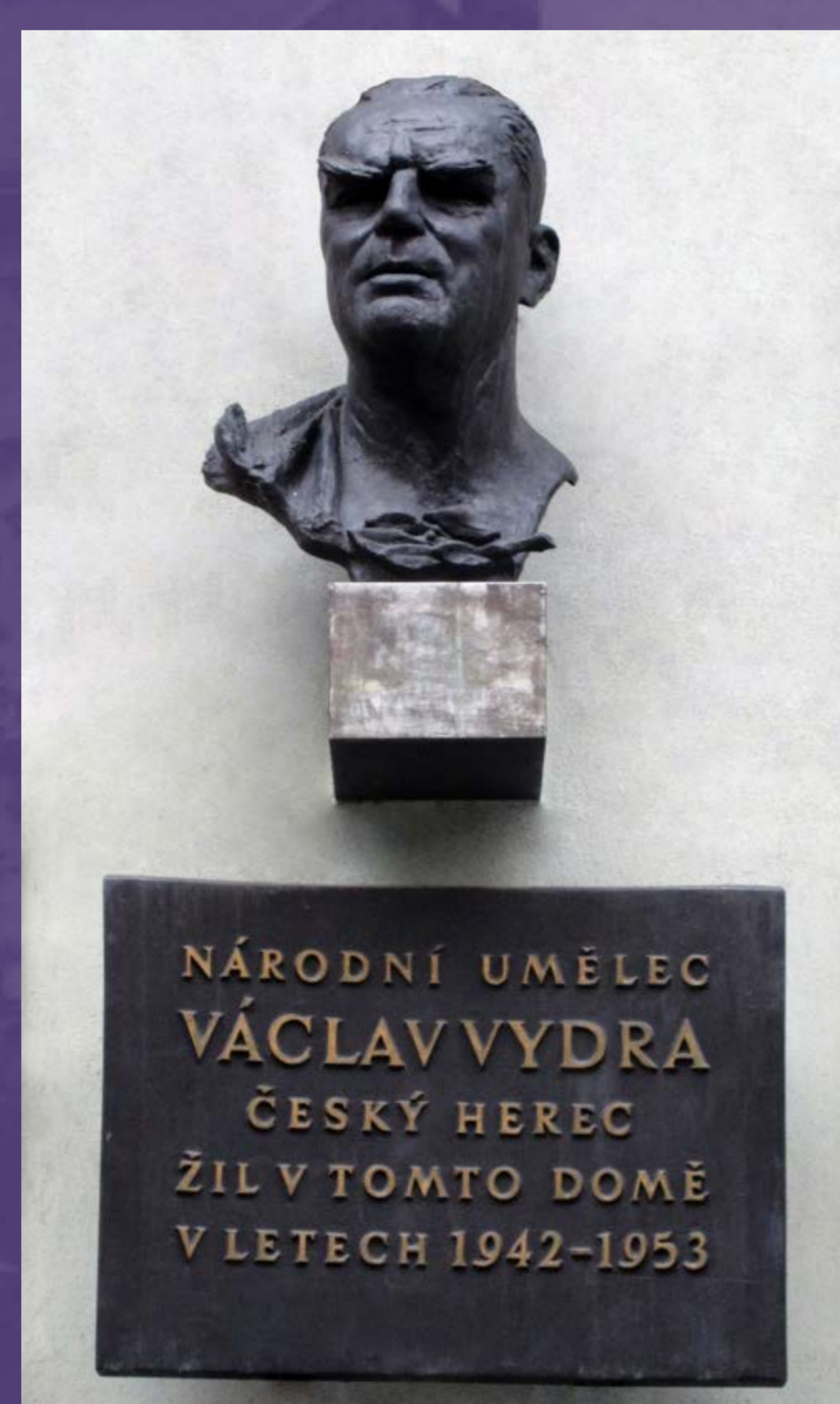
Pamětní deska spisovatele a skauta

Pamětní deska Antonína Maceka

Královské Vinohrady byly postaveny s cílem pro příjemné bydlení, s širokými ulicemi a alejemi stromů. Poklidné vilové čtvrti, prostorné byty v činžovních domech a vše na dosah ruky od rušné Prahy lákalo majitele továren, advokáty, úředníky, profesory věd lékařských i technických, literáty a populární herce. Město bylo velkou výzvou i pro architekty, kteří zde projektovali domy a vily, v nichž často sami bydleli, nebo si je nechali stavět od renomovaných kolegů. Architekt a inženýr Antonín Turek si vystavěl vilu v Dykově ulici 2, architekt a sochař Josef Kalous ve Šrobárově 38, architekt Pavel Moravec ve Šrobárově 12, architekt Bedřich Bendelmayer pro sebe upravil vilu navrženou L. Machoněm v ulici Bratří Čapků 18, scénograf František Zelenka bydlel v Benešovské 24, vinohradský stavitel Antonín Dvořák v Korunní 85, profesor pozemního stavitelství, arch. Josef Bertl, ve vile navržené Janem Laboutkou v Hradešinské ulici. V kolonii Stavebního družstva novinářů a spisovatelů bychom našli slavného literáta snad v každé vile. Například kromě Josefa a Karla Čapkových bydlel v ulici Bratří Čapků 3 novinář Emil Oplatka, malíř, sochař a literát Jakub Obrovský naproti v domě čísla 8. Spisovatelé a básníci Jiří Orten a František Halas žili v Kouřimské, stejně jako Pavel Tigrid. Viktor Dyk v Dykově ul. (dříve Moravská), slovenský literát D. Tatarka na nám. Jiřího z Lobkovic. Lékař a spisovatel František Langer bydlel v Jugoslávské ulici, spisovatel, básník a libretista Adolf Wenig na Korunní třídě, Svatopluk Čech na Francouzské. Spisovatel a skautský vedoucí Jaroslav Foglar žil v Korunní ulici, spisovatel a učitel Karel Václav Rais žil a zemřel v Čermákově ulici, literární kritik František X. Šalda pobýval U Kanálky, novinář a spisovatel Zdeněk Velíšek bydlel v Šubertově ulici, Julius Zeyer a Alois Jirásek v domě na rohu ulic Rumunské a Legerovy. Básník František Hrubín se narodil v Balbínově ulici. Avšak na Vinohradech našlo domov ještě mnoho dalších umělců. Prof. PhDr. Otakar Zich má pamětní desku ve Šrobárově ulici. Byl estetikem, národopiscem a hudebním skladatelem. Pro současnou generaci je však mnohem známější jeho syn Karel Zich, zpěvák a hudební skladatel. Fotograf Taras Kuščynskij bydlel v Hradešinské ulici, výtvarník Zdeněk Rykr, mj. autor značky čokolády Orion, bydlel v Korunní, violoncellový virtuos Miloš Sádlo v ulici Na Šafrance. Malíř František Jakub, otec architekta Jiřího Jakuba, má pamětní desku na rohu ulic Slezské a U Vodárny. Známý malíř Mikoláš Aleš bydlel v Bělehradské ulici a Luděk Marold na nedaleké Zvonařce. Jakub Schikaneder žil v dnes již neexistujícím domě v Rubešově ulici. Vinohrady jsou tradičním domovem filmových, televizních a divadelních herců. Vlastimil Brodský bydlel v Římské ulici a pak i se psem Hugem v Jičinské, kde má na domě neobvyklou pamětní desku. Václav Vydra nejst., děd současného herce Václava Vydry, žil v Mánesově ulici. Herci Miroslav Horníček a Lubomír Lipský bydleli společně ve vile v Hradešinské ulici, Svatopluk Beneš ve Šrobárově, Jiřina Jirásková v Kouřimské, stejně jako Radovan Lukavský. Bronislav Poloczek žil na náměstí Jiřího z Lobkovic, Karel Pivec ve Šrobárově, Jiří Adamíra a Hana Maciuchová ve Francouzské a Londýnské, Štěpánka Haničincová v Mánesově a Václav Voska v domě U Kanálky na Vinohradské třídě, stejně jako komik Jaroslav Štercl, který bydlel naproti Maceškovu paláci. V Americké ulici bydleli a měli továrnu bratři Fričové, synové revolucionáře Josefa Václava Friče. Fyzik, rektor ČVUT prof. Viktor Felber žil v Hradešinské ulici, stejně jako továrník a vynálezce Emil Kolben.

Pamětní deska herce Václava Vydry

Pamětní deska Jindřicha Plachty

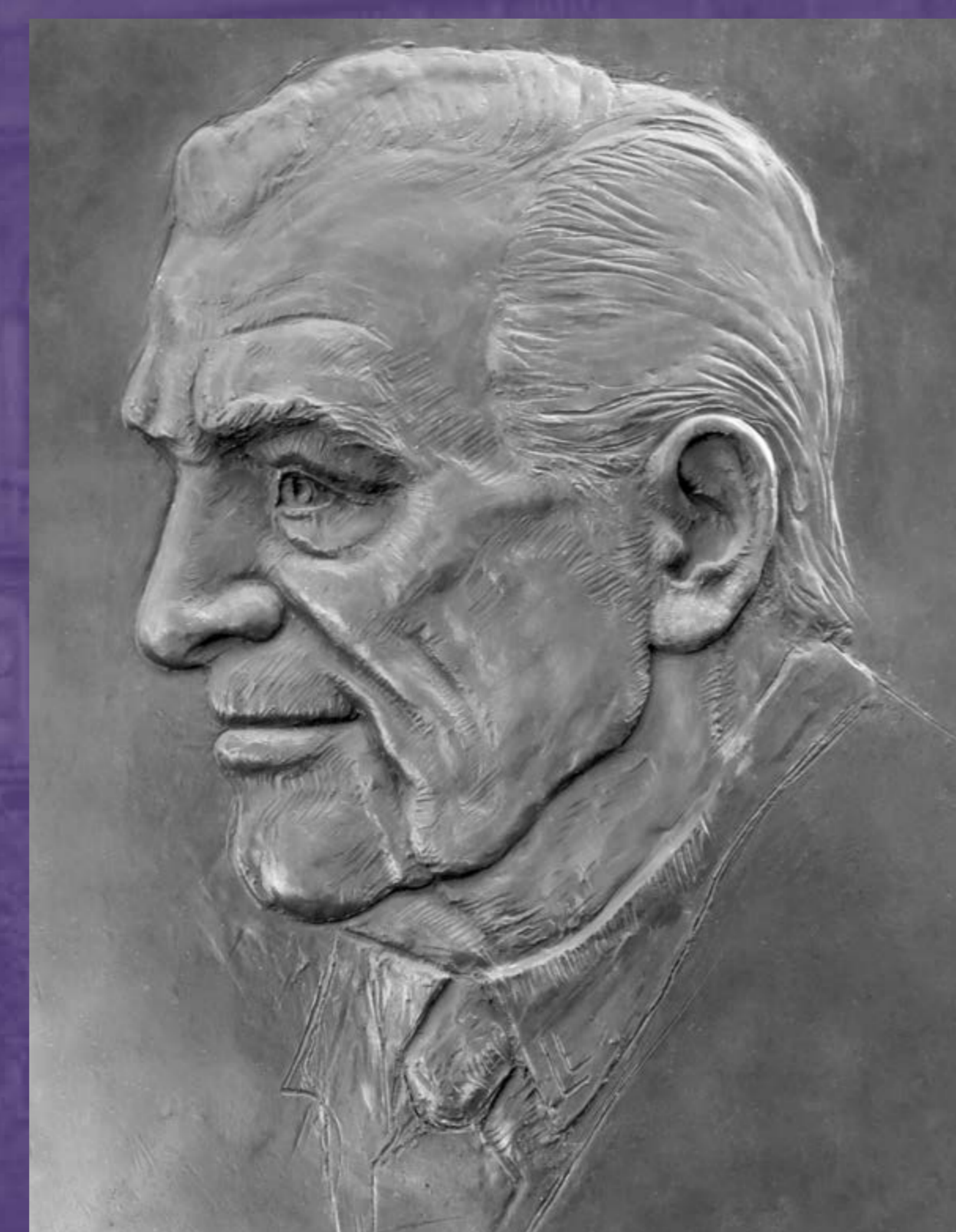

Pamětní deska ak. sochaře, prof. Hanuše Folkmanna

Pamětní deska spisovatele Jaroslava Foglara

Herec Radovan Lukavský

Spisovatel a evangelický farář Jan Karafiát

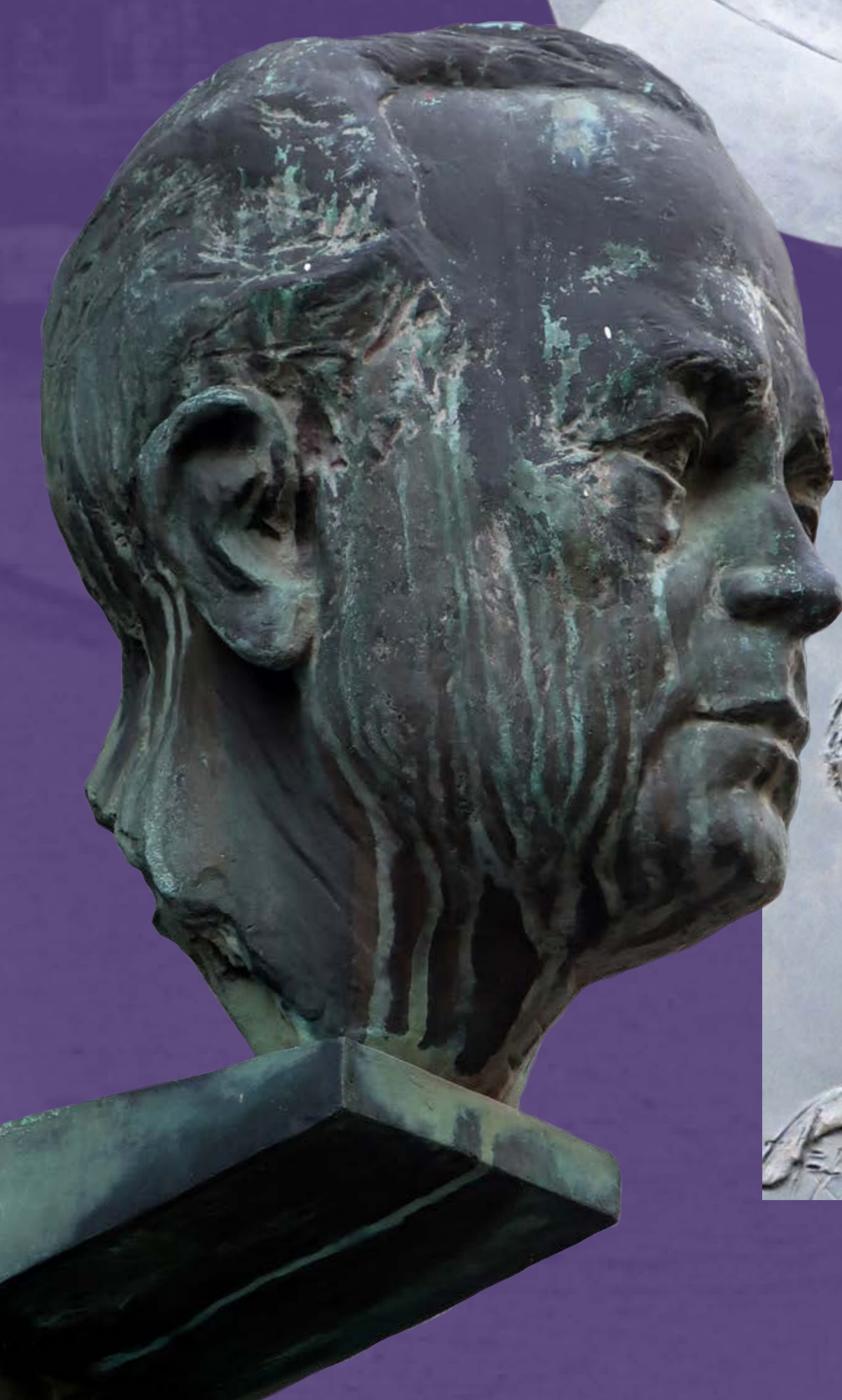

Herec a režisér Karel Vávra

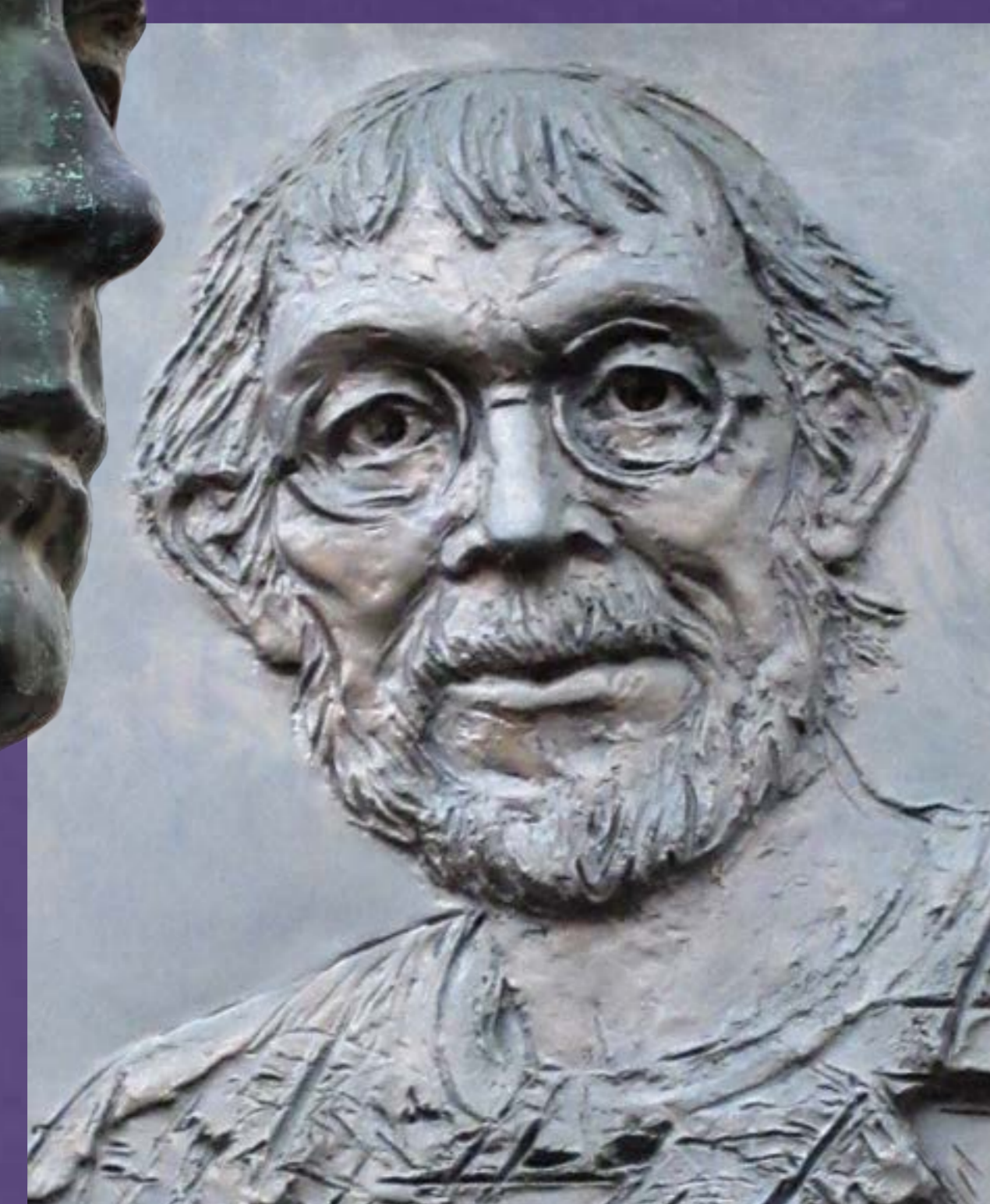
Pamětní deska malíře Mikoláše Aleše

Pamětní deska básníka Františka Halase

Básník a hudební skladatel Jaroslav Jakoubek

145 let
OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY

VINOHRADY KULTURNÍ

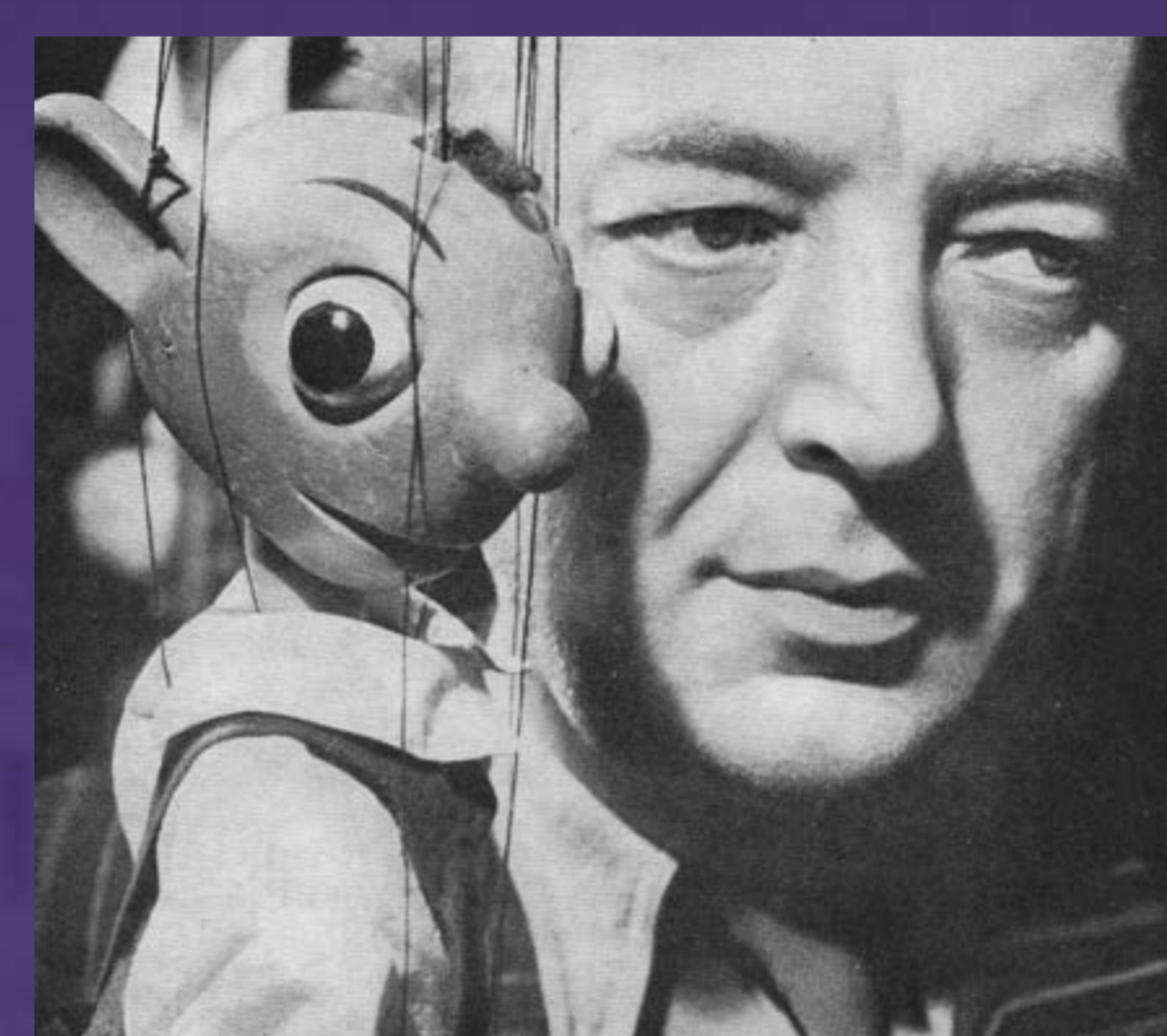
Do poloviny 19. století byly Královské Vinohrady tvořeny jen několika roztroušenými usedlostmi. Tento prostor za hradbami však v sobě skrýval obrovský potenciál, který byl beze zbytku využit. Vznikaly zde výletní restaurace a později i divadelní arény, kam Pražané zprvu chodili jen na výlety, ale později i za zábavou. Dostatek volného prostoru umožnil budování arén, takže v místě ohraničeném dnešním Národním muzeem, Kladskou a Slezskou ulicí se vystřídalo mezi léty 1850–1930 více než deset letních scén. Od roku 1849 do roku 1885 bylo v šesti arénách (Pštroska, Novoměstské divadlo, Aréna na hradbách, Národní aréna a Nové české divadlo) odehráno 5331 letních představení, které shlédlo přes čtyři miliony diváků. Mezi nejpoblárnější scény patřila česká Kramuelova Aréna v Kravině, v místech křižovatky Budečské a Korunní. Chloubou bylo Městské divadlo na Královských Vinohradech, nyní známé jako Divadlo na Vinohradech, které svým významem záhy překročilo kulturní hranice tohoto města i celé Prahy. Jeho název se v průběhu let měnil, v letech 1955–1960 bylo Divadlem československé armády a od r. 1966 se ustanovil současný název. Svým hereckým obsazením patřilo vždy k předním českým scénám a leckdy předčilo svou kvalitou i Národní divadlo. V Hasičském domě v Římské ulici v bývalém kině Tatra působilo od r. 1945 Divadlo Spejbla a Hurvínka. Roku 1995 bylo divadlo nuceno budovu opustit a nově zde vznikla scéna Divadlo U Hasičů. Na území Královských Vinohrad byla nejhustší koncentrace kin v celých Čechách. První stálý biograf provozoval od r. 1908 Josef Koubek. Záhy následovala další kina, ve své době moderní až nadčasová. V Londýnské ulici bylo r. 1929 otevřeno Bio Beránek, přejmenované po r. 1948 na Dalibor Bio Valdek v Jugoslávské ul. z r. 1930 bylo později známé jako kino Varšava. Na Vinohradské třídě vzniklo Bio Maceška (r. 1929), a nakonec Bio Illusion, dále Bio Radio (r. 1924). V Římské ulici působilo Varieté-Bio, pozdější kino Tatra. Nejkrásnější a největší z kin Flora v Orlické ulici z roku 1928 neslo krátký čas název Bystrica. Kino feriálních osad Slavia se nacházelo v Řípské ulici a pro děti se promítaly filmy v Závodním klubu Tesla v Čáslavské ulici. Všechna tato kina patří už jen historii. Kino Minuta z r. 1913, pozdější Elektra, na nároží Blanické a Korunní ulice, bylo zničeno při náletu v roce 1945, ostatní kina nepřečkala společenské změny po roce 1989. V Záhřebské ulici 21 sídlí úspěšné Divadlo D21.

Pohled do hlediště Vinohradského divadla v roce 1937

Pohled do hlediště Divadla Spejbla a Hurvínka

Josef Skupa „otec Spejbla a Hurvínka“

Miloš Kirschner Skupův nástupce

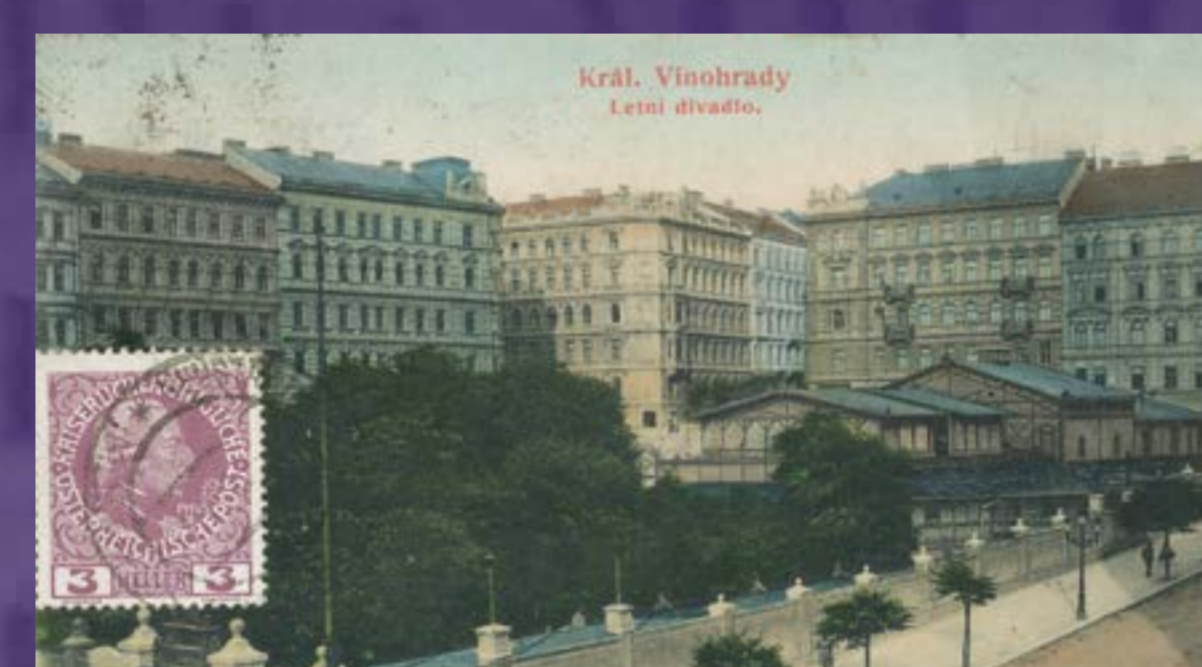
Koncertní představení se odehrávala v sálech Národního domu, Radiopaláce, Hajnovky, ale i pod širým nebem v Riegrových sadech

Vchod do Divadla U Hasičů

Německé letní divadlo Heinovka, nazvaná podle majitele, továrníka Fr. Jul. Heina, patřila původně Pavlu Švandovi ze Semčic. Postavil ji ve Pštrosce r. 1869 a po dvou sezónách ji Heinovi prodal. Ten ji postupně modernizoval, takže „vydržela“ až do roku 1910. Upomíná na ni název restaurace Hospoda Hajnovka

V místech křižovatky ulic Slezské a Kladské stála od r. 1893 Píštěkova aréna, zvaná Píštěkárna. Do objektu byla časem zavedena elektřina i voda. V roce 1910 byla zastřešena a díky parnímu ústřednímu topení se zde mohlo hrát i v zimě. Jako jediná ze všech arén přežila až do 30. let minulého století

Divadlo na Vinohradech navrhl architekt Alois Jan Čenský. Stavba probíhala v letech 1905–1907. Na výzdobě se podíleli B. Kafka, Ant. Popp, Fr. Anýž a další přední čeští umělci

Sedmimetrové a 36 tun vážící plastiky Pravda a Statečnost na pylonu hlavní fasády jsou dílem Milana Havlíčka

Divadelní sál nechyběl ani v Národním domě

Nejstarší vinohradská aréna ve Pštrosce, tedy Královské Stavovské letní divadlo, byla otevřena 11. srpna 1849, jen několik měsíců před vznikem obce Vinohrady. Nacházela se mezi dnešními ulicemi Balbínovou, Vinohradskou a Anny Letenské. Později v těchto místech stávala Heinova aréna

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
**KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY**

VINOHRADY PODNIKATELSKÉ

Královské Vinohrady byly v době povýšení na město především rezidenční čtvrtí. Ze zdejších polí se ještě ve 20. letech minulého století sklízela úroda, ale brzy byly i městem s rozvinutým průmyslem, který dodával výrobky do celé monarchie a mnohdy i za její hranice, což platí zejména o průmyslu potravinářském. Velkouzenáři Jos. Beránek, E. Maceška, R. Hulata či Ant. Chmel byli v tomto oboru evropskými pojmy, stejně jako jím je dosud čokoláda Orion. Tu kdysi vyráběl Fr. Maršner se svou ženou Albinou na Korunní třídě. Ve Slezské měl Vorlíček a synové Parní továrnu na kandity a v Belgické ul. začal vyrábět své Hašlerky Fr. Lhotský. Bratři Josef a Jan Fričové měli známou továrnu na optické přístroje v dnešní Americké ulici. Chloubou byl i Měšťanský pivovar na Královských Vinohradech s rozlehlou zahradou, v níž Miloš Havel se společností AB r. 1921 zprovoznil první profesionální filmový ateliér v Československu. Starosta Jan Prokopec vybudoval továrnu na mlýnské stroje a stavby mlýnů v místě Vinohradské tržnice, kterou později přesunul do blízkosti pivovaru. Alois Duda postavil svůj elektrotechnický závod ve Slezské ulici, dále v Bělehradské ulici měl Jan Binninger První českou parní továrnu na leštidla a tuky a bratři František a Jan Kautských tu od r. 1887 provozovali Obchod železem, kovy, nástroji a náčiním pro domácnost. Jak město rostlo, přibývalo drobných živnostníků a obchodníků. Nejznámějším brašnářstvím za první republiky byl závod Olgy Falladové v Anglické ulici, který založil její manžel již roku 1889. Obchodů a dílen, které tehdejší „selfmademani“ proměnili svou pílí z malých krámečků v prosperující závody, bylo v tehdejších vinohradských ulicích mnohem více.

Budova První české parní továrny na leštidla a tuky v Bělehradské ulici čp. 350/50 si zachovala do současnosti téměř nezměněnou podobu. Továrnu založil již v roce 1845 Jan Binninger. Po smrti se stala majitelkou vdova Berta Binnigerová. V současnosti objekt slouží potřebám supermarketu

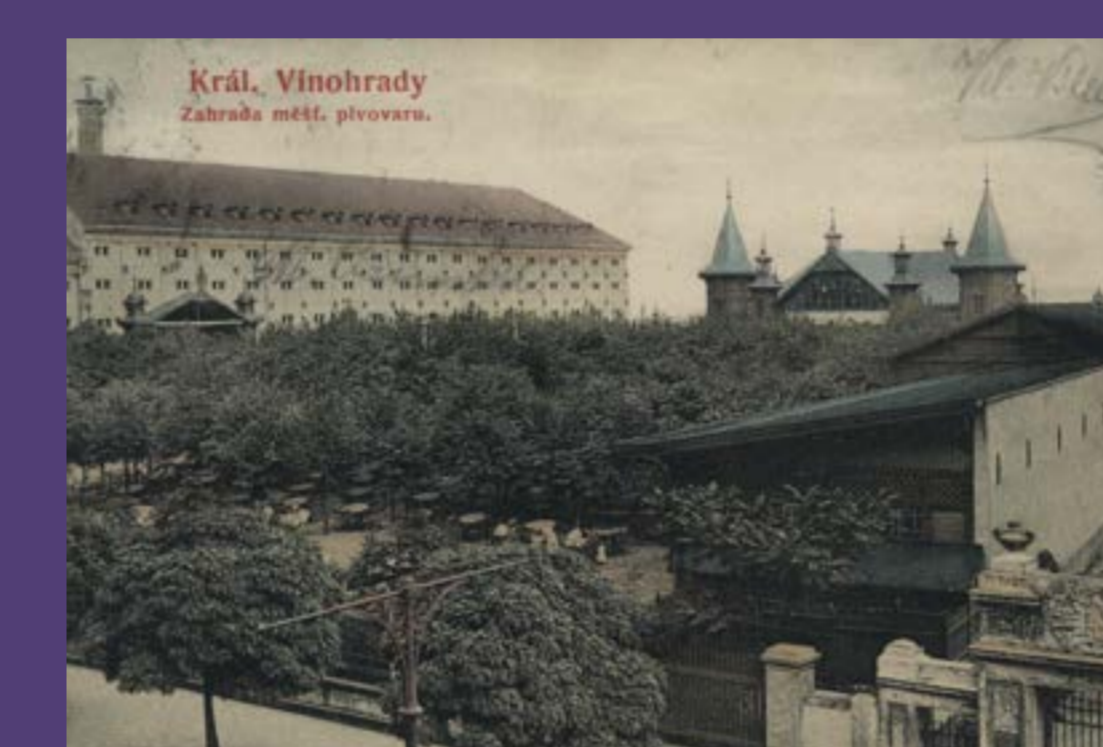
Továrnu na „orientálské cukrovinky“ u křižovatky ulic Korunní a Benešovská vybudoval r. 1897 František Maršner. Továrna, známá později jako Orion, se stále rozšiřovala, až v roce 1925 byly postaveny nové objekty podle návrhu Otakara Novotného

Po znárodnění se budova Orionky stala sídlem Ústavu sér a očkovacích látek. V roce 2008 byl celý areál zbořen

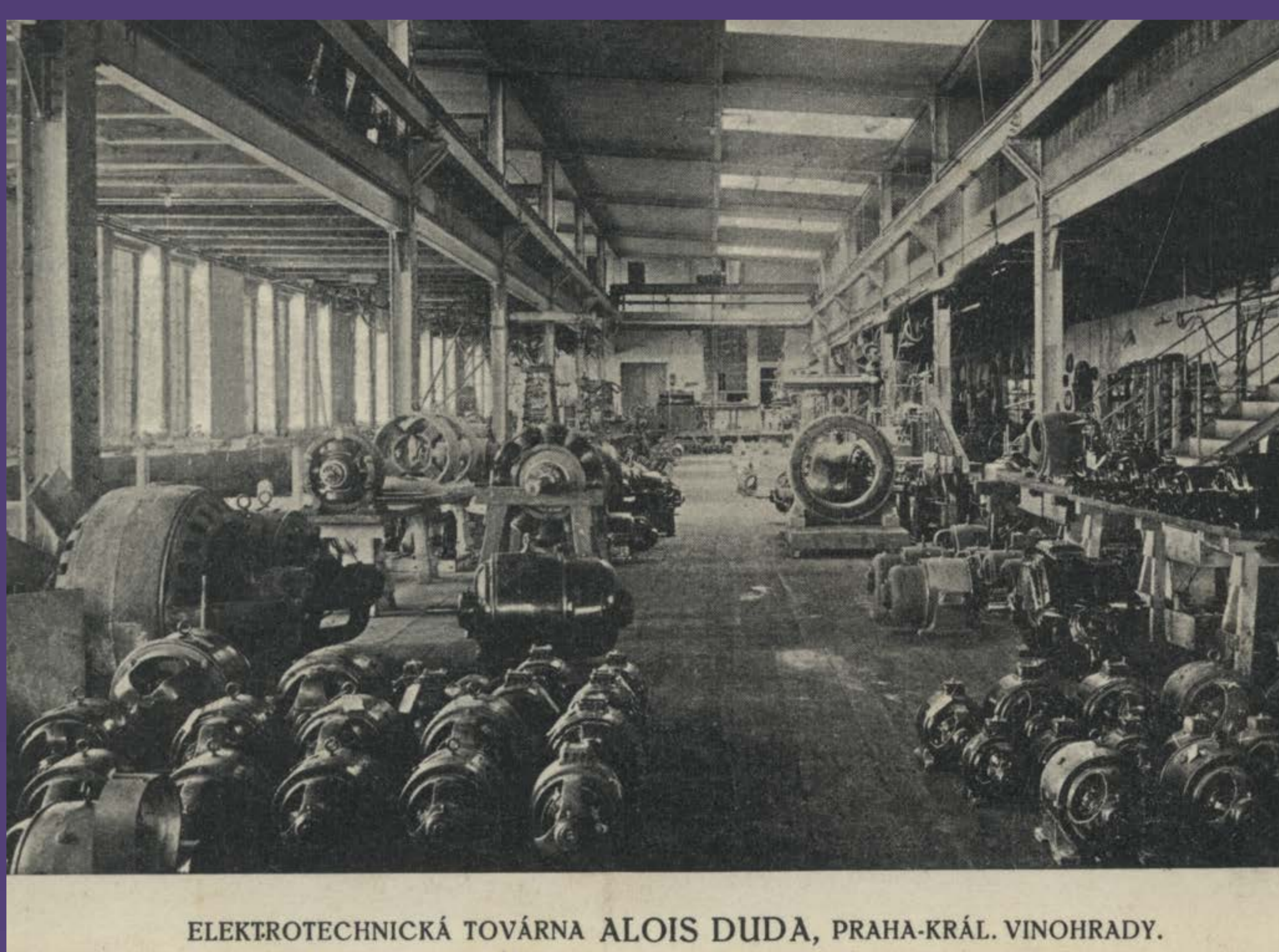
Měšťanský pivovar na Královských Vinohradech byl založen r. 1893. Vařilo se zde Velkopražské pivo a Královské pivo. Výroba piva byla zastavena r. 1942. Sladovna zůstala v provozu až do 90. let minulého století. Dne 28. 8. 2000 sladovna a část pivovaru vyhořely

Pozdrav z velkozahradní restaurace měšťanského pivovaru na Král. Vinohradech!

Ing. Alois Duda založil Elektrotechnickou továrnu r. 1895, v r. 1908 vystavěl velký závod na Floře ve Slezské ulici. Vyráběly se zde zejména elektromotory. Po jeho smrti v roce 1928 firmu převzal jeho syn Pavel Duda. Po znárodnění byl závod převeden pod ČKD Stalingrad, později ČKD Trakce. Na sklonku 80. let 20. století zde působila firma Linde Technoplyn. Po „sametové“ revoluci byl celý areál až na dvě obvodové zdi tovární vily zbořen a na jeho místě vystavěno, včetně komínu, centrum Agora Flora

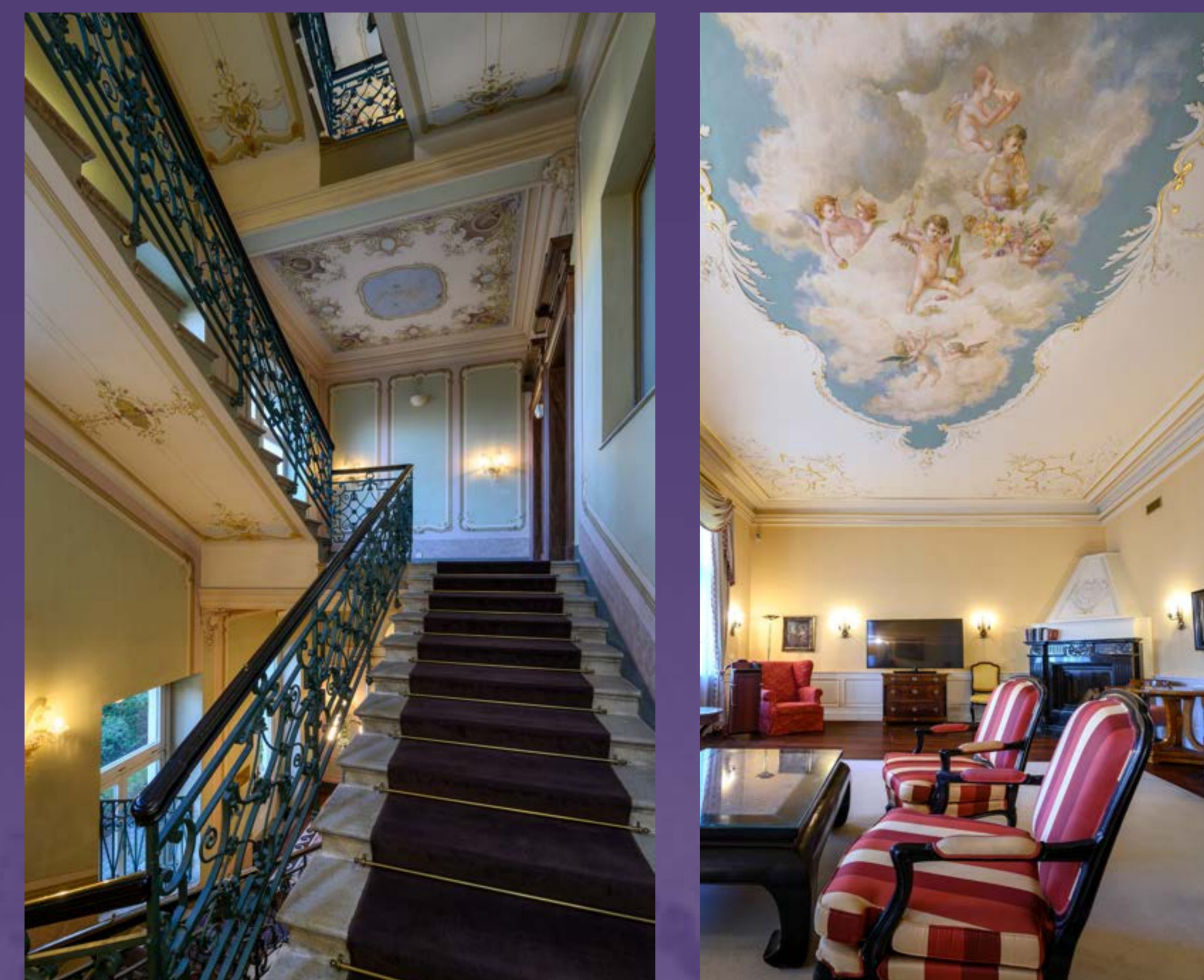

ELEKTROTECHNICKÁ TOVÁRNA ALOIS DUDA, PRAHA-KRÁL. VINOHRADY.

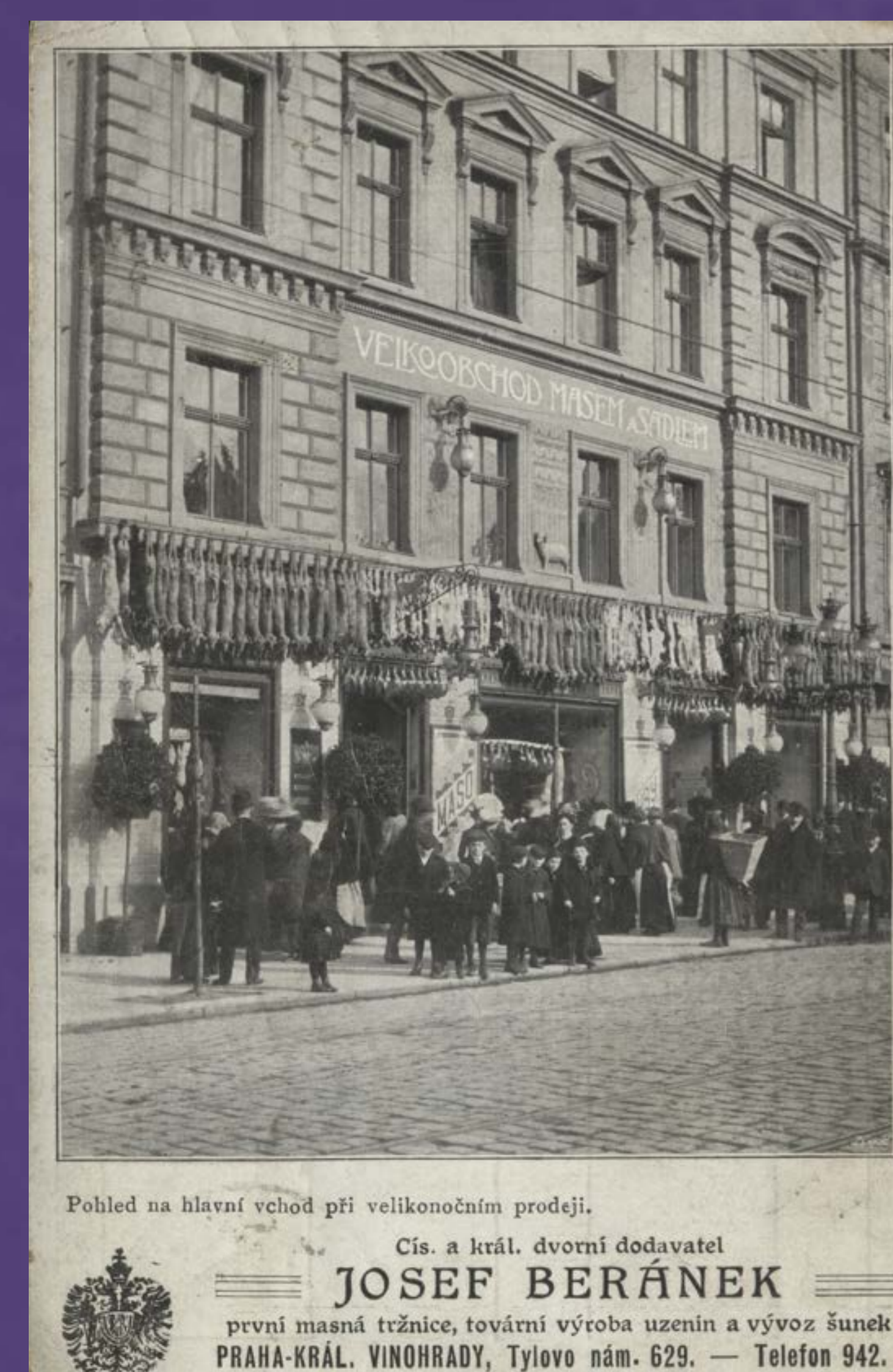

Richard Hulata v letech 1928 a 1929 přestavěl pro potřeby svého velkouzenářského podniku dva domy ve Francouzské ulici čp. 835 a 836/29 a 31. Zabýval se myšlenkou konzervace a pražskou šunkou pak úspěšně exportoval ve velkých plechových krabicích

Maceškův palác na Vinohradské třídě čp. 2165/48 byl vystavěn v letech 1927–1929 podle návrhu J. Jarolíma. Emanuel Maceška byl velkouzenář, průmyslník a pivovarník. Mezi jeho vyhlášené výrobky patřila pražská šunka, macešky - za komunistů přejmenované na čajovky, a speciální trvanlivé slámy

Továrnu na uzeniny založil Antonín Chmel s manželkou Josefou r. 1894. Proslulost jejich výrobků se přenesla do celého světa, a tak se mohl Ant. Chmel pyšnit tituly c. k. dvorní dodavatel rakouského dvora, dvorní dodavatel krále bavorského a krále rumunského. Nyní se zde nachází Le Palais Art Hotel Prague

Na konci 80. let 19. století převzal mladý Josef Beránek na Tylově náměstí malý řeznický krám, z něhož vybudoval komplex zahrnující řeznictví, tržnici, restauraci, hotel a v zadním traktu do Londýnské i biograf

První masná tržnice dvorního c. k. dodavatele Beránka v pasáži domu na Tylově náměstí

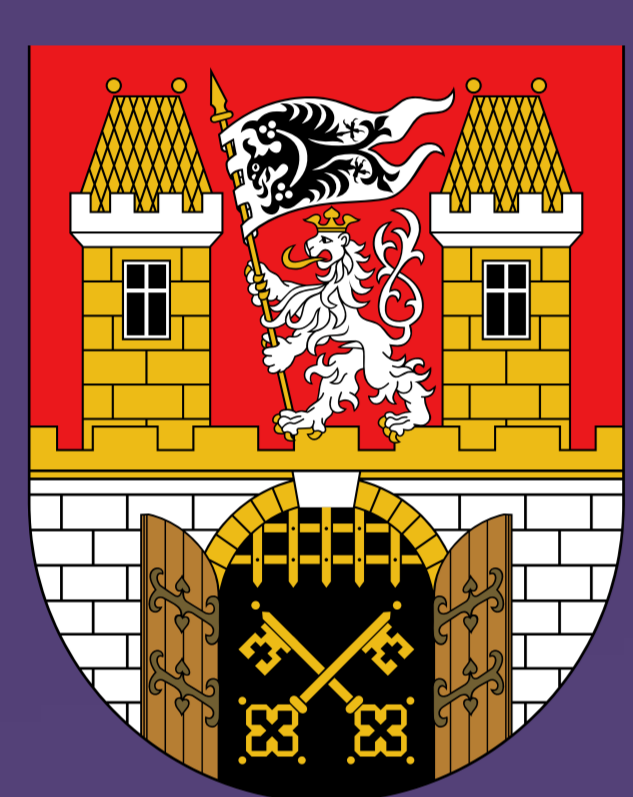

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
**KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY**

145 let

KAM KRÁČÍTE VINOHRADY

Když se ptáme: „Kam kráčíte, Vinohrady?“, vyvstává obraz místa, které spojuje minulost s budoucností – kde je duch doby zhmotněn v architektuře a kde ulice vyprávějí příběhy minulých generací. Kráčeji-li Vinohrady do budoucnosti, je to cesta plná naděje, že tato čtvrť zůstane místem, kde se potkávají generace, a kde se inovace mísí s respektem ke kořenům. Budoucnost Vinohrad však nelze vnímat pouze skrze jejich slavnou historii. Je to budoucnost, která volá po udržitelném rozvoji, kde modernizace respektuje minulost. Každý nový projekt by měl přinášet rovnováhu, v níž urbanistický růst kráčí ruku v ruce s péčí o životní prostředí. Ulice Vinohrad, lemované historickými budovami a parky, se postaví výzvám klimatických změn. Zachování zelených oáz klidu je klíčové pro udržení charakteru čtvrti. Zeleň však není jen estetickým prvkem, ale plicemi Vinohrad, útočištěm pro místní obyvatele i faunu. Péče o ni je investicí do budoucnosti, kde parky a zahrady zůstávají nedílnou součástí každodenního života. Vinohrady musí zůstat také bezpečným útočištěm. Jak roste počet obyvatel a návštěvníků, je důležité, aby se čtvrť nestala anonymní a přehlčenou. Lidská blízkost, soudržnost komunity a bezpečnost jsou klíčovými pilíři, které zajistí, že si Vinohrady zachovají klidný a harmonický ráz. Co zůstává věčné, je duch této čtvrti – její architektonické a kulturní dědictví. Staleté domy, divadla a kavárny vypráví příběh minulosti, který nelze zapomenout. Zachování tohoto odkazu znamená hledat způsoby, jak jejich příběh předat budoucím generacím, aniž by ztratil svou duši. To, co dává Vinohradům jejich výjimečný *genius loci*, nejsou jen stavby a parky, ale především lidé – ti, jejichž srdce bijí pro Vinohrady. Jsou to všichni ti, kteří se každodenně snaží o to, aby tato čtvrť zůstala krásným a živým místem. Architekti, urbanisté, zahradníci, majitelé malých podniků i dobrovolníci, kteří se starají o místní komunitu – ti všichni přispívají k tomu, že Vinohrady nejsou jen místem k bydlení, ale skutečným domovem. Je to soused, který pečuje o své okolí, místní kavárník či výčepník, který zná jména svých zákazníků, nebo rodiny, které si předávají příběhy o této čtvrti z generace na generaci. Lidé jsou tím, co Vinohrady činí živými. Jejich vzájemná soudržnost a ochota tvořit lepší budoucnost jsou hnací silou, která tuto čtvrť udržuje v pohybu. Bez toho by Vinohrady ztratily svůj puls, energii a lidskou tvář. Ať se nám tu dobře žije.

PRAHA 2

Počet obyvatel: 45 405
Rozloha: 4,19 km²
Počet domů: 2 336

Hranice městské části Praha 2 byly stanoveny v roce 1960, kdy se obvod stal samostatnou městskou částí. Rozkládá se v centrální části Prahy, na pravém břehu Vltavy, a má rozlohu 4,19 km². Zahrnuje katastrální území Vyšehrad, které má rozlohu 36 ha, jedná se o nejstarší území Prahy. První zmínka o Vyšehradu pochází z roku 1070. Praha 2 rovněž zahrnuje velkou část katastrálního území Nové Město. Katastrální území Vinohrady, s rozlohou 211 ha, je největším na území městské části Praha 2 a zabírá 55 % její celkové plochy. Naopak Nusle představují nejmenší katastrální území, přičemž jejich rozloha činí pouze 8 % z celkové rozlohy katastrálního území Nusle.

PRAHA 3

Počet obyvatel: 74 307
Rozloha: 6,49 km²
Počet domů: 3 190

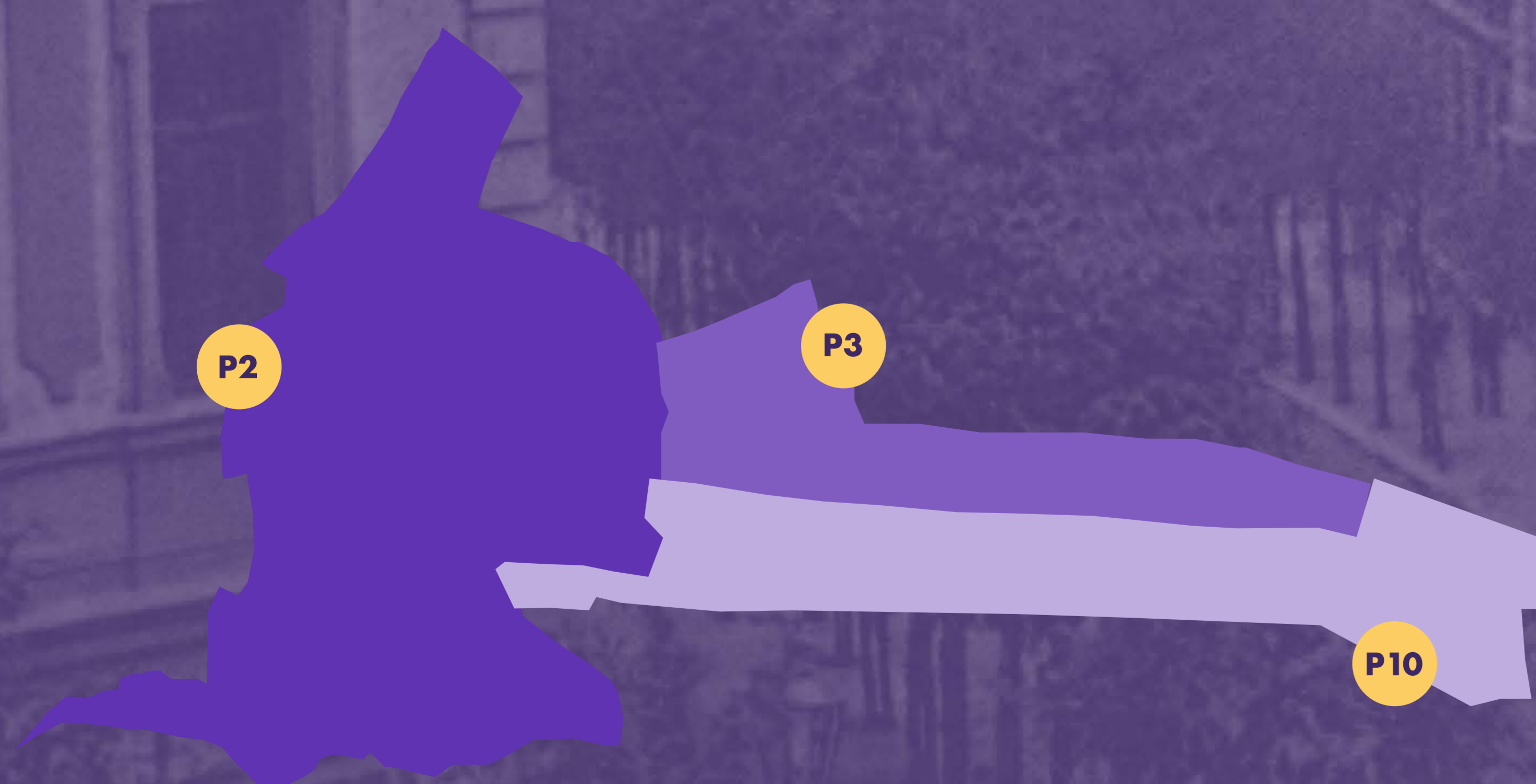
Praha 3 se nachází východně od centra města a zahrnuje území o rozloze 6,49 km². Tento obvod pokrývá téměř celé katastrální území Žižkov, s výjimkou plochy mezi železničními tratěmi u Krejčárku. Dále zahrnuje severovýchodní část katastrálního území Vinohrady (severně od Korunní ulice a východně od vodárny a Slavíkovy ulice), a malé části katastrálních území Strašnice včetně Vinohradského hřbitova a Vysočany (sportovní areál a zahrádkářské osady Na Balkáně).

PRAHA 10

Počet obyvatel: 114 377
Rozloha: 19 km²
Počet domů: 7 460

Praha 10 se nachází v jihovýchodní části hlavního města a její území zabírá přibližně 19 km². Tato městská část zahrnuje centrální část obvodu Praha 10, s výjimkou obcí připojených od roku 1968. K 18. listopadu 1994 byla městská část Praha 10 zmenšena o Hostivař, která byla přičleněna k dosavadní městské části Praha-Horní Měcholupy, přejmenované na Prahu 15. Území městské části Praha 10 tvoří katastrální území Vršovice, část Vinohrad, většinu Strašnic, téměř celé Malešice, nepatrné části Hrdlořez, Hloubětína, Záběhlic, Michle a Žižkova.

145 let

OD POVÝŠENÍ NA MĚSTO
**KRÁLOVSKÉ
VINOHRADY**